

تحلیل بودجه بخش تحقیقات و فناوری در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور

گروه پژوهشی بخش خدمات و امور فرهنگی و اجتماعی

جمهوری اسلامی ایران
سازمان برنامه و بودجه کشور
مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری

عنوان گزارش:

تحلیل بودجه بخش تحقیقات و فناوری

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور

شناسه گزارش

عنوان	تحلیل بودجه بخش تحقیقات و فناوری در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور
کد شناسه	۹۶-۱۲-۱۰۰۶
پدیدآورندگان	رخساره کاظم، فریبا فهیم یحیایی، رضا بختیاری، حمزه میرزایی، زینب اولادی، محمد حسین آبادی، امیر تقی تهرانی
ناظر علمی	غلامرضا گرابی نژاد
مشاور علمی	محمدجواد محسنی نیا
ناشر	انتشارات سازمان برنامه و بودجه کشور
تاریخ انتشار	۳۰ دی ماه ۱۳۹۶
حقوق معنوی این اثر متعلق به مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری سازمان برنامه و بودجه کشور است و استفاده از آن با ذکر ماخذ بلامانع خواهد بود.	

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
پیش‌گفتار	۵
۱- مقدمه	۷
۲- وضعیت بخش در اسناد قانونی	۷
۳- جهت‌گیری‌ها، راهبردها و سیاست‌های تعیین شده در برنامه ششم، احکام دائمی، برنامه دولت دوازدهم و بخشنامه بودجه	۱۳
۴- چالش‌های اساسی، تنگناها و مشکلات در بخش در سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶	۱۸
۵- راهکارهای خروج از تنگناها و مشکلات بخش، در بودجه سال ۱۳۹۷	۲۱
۶- تبصره‌های بودجه سال ۱۳۹۷	۲۴
۷- تحلیل مهم‌ترین متغیرهای اقتصادی یا اجتماعی بخش علم و فناوری	۲۵
۸- تحلیل اعتبارات هزینه‌ای بخش (برحسب برنامه- دستگاه اجرایی و ...) و ردیف‌های متفرقه	۳۱
۹- تحلیل شاخص‌های مالی بخش (رشد سالیانه - سهم برنامه‌ها- سهم فصل از امور بودجه عمومی دولت و ...)	۳۳
۱۰- تحلیل حجم سرمایه‌گذاری‌ها در بخش (اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای- سایر منابع داخلی و خارجی برحسب نوع)	۴۰
۱۱- تحلیل وضعیت درآمدهای دستگاه‌ها و نوع درآمدهای مختلف در بخش	۴۷
۱۲- تحلیل وضعیت بخش در مقایسه با کشورهای منتخب و شاخص‌های بین‌المللی	۴۷
۱۳- اولویت‌های اقدامات و عملیات در بخش علم و فناوری	۵۰
۱۴- موضوعات فرابخش و خاص	۵۲

پیش‌گفتار

مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری در نظر دارد ضمن فراهم‌آوری زمینه لازم جهت برخورداری از ظرفیت بزرگ صاحب‌نظران داخلی و خارجی و همچنین انعکاس مستمر دستاوردهای علمی به کارشناسان و مسئولین ذی‌ربط و تشریک مساعی لازم، نسبت به استقرار جایگاه واقعی سازمان در نظام تصمیم‌گیری و مدیریت کشور، اقدامات بایسته را به عمل آورد. به این منظور، تهیه گزارش‌های تحلیلی بر بودجه ۱۳۹۷ در همکاری و هماهنگی با واحدهای سازمان به عنوان نخستین برون‌داد و تجربه همکاری قلمداد می‌گردد.

گزارش‌های تحلیلی بودجه در قالب چارچوبی در حوزه‌های موضوعات کلان، فرابخشی و موضوعات خاص و در سطح بخش‌ها در سطوح مختلف تهیه گردید.

در این گزارش‌ها تحلیلی بر بودجه، مقایسه‌های بین‌المللی، مقایسه با سنوات گذشته (سال‌های ۱۳۹۴، ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶)، مقایسه با کشورهای منتخب، انطباق با برنامه ششم و برنامه دولت دوازدهم و بررسی آثار و پیامدهای اقتصادی و اجتماعی آن مورد توجه قرار گرفته است.

در پایان ضمن ابراز تشکر و قدردانی از پدیدآورندگان، ناظران، مشاوران علمی و کلیه افرادی که در تهیه، تنظیم و چاپ این آثار تلاش کردند، موجب امتنان خواهد بود چنانچه از نقطه نظرات ارزشمند عزیزان بهره‌مند گردیم.

مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری

۱- مقدمه

پژوهش و خلق فناوری از اساسی‌ترین الزامات تحقق پیشرفت و توسعه متوازن و پایدار در کشورهاست و قدرت و استقلال آنها حتی در زمینه‌های اقتصادی، بر پژوهش و تولید علم و فناوری استوار است، به این دلیل نوع و سطح فعالیت‌های پژوهشی یکی از شاخص‌های اصلی توسعه و پیشرفت هر جامعه‌ای محسوب می‌شود. به علاوه در دنیای پرشتاب کنونی، کسب مزیت رقابتی نه با اتکا به مواد اولیه و نیروی کار ارزان، بلکه از طریق به‌روزرسانی فناوری‌های موجود و خلق فناوری‌های جدید و پیشرفته امکان‌پذیر است و این امر صرفاً از مسیر توسعه علم، فناوری و پژوهش میسر می‌شود. بنابراین توسعه فعالیت‌های علمی و پژوهشی عامل اصلی تبدیل مزیت‌های طبیعی و نسبی به مزیت‌های رقابتی، بزرگ شدن اقتصاد، تعامل سازنده در سطح بین‌الملل و در نتیجه تحقق رشد اقتصادی مطلوب می‌باشد. موفقیت در این زمینه‌ها در صورتی امکان‌پذیر است که در برنامه‌ریزی‌های هدفمند و کلان کشور، توجه مناسبی به امر پژوهش و فناوری و توسعه همه جانبه علمی صورت پذیرد.

تجربه کشورهای توسعه یافته و کشورهای در حال گذر به مرحله توسعه یافتگی حاکی از آن است که توسعه علمی، فناوری و پژوهشی از ارکان اساسی یک نظام اقتصادی پویا، پایدار و حتی تاثیرگذار بر روندهای جهانی است و این موضوع در طبقه‌بندی کشورها از لحاظ توسعه یافتگی نقش داشته است.

جمهوری اسلامی ایران نیز ضمن برخورداری از منابع طبیعی متنوع، دارای پیش‌نیازهای اساسی توسعه نیز بوده و در این بستر، توسعه علوم و فناوری می‌تواند به عنوان حلقه واسط این دو مجموعه مهم و ارزشمند عمل کرده و زمینه‌ساز تحقق اهداف چشم‌انداز شود. جهت تحقق این هدف مهم، چه در سطح جهانی و چه در سطح ملی، مراکز و مؤسسات تحقیقاتی و پژوهشی به عنوان مهم‌ترین رکن تولید، انتشار و به‌روآوری علوم و فناوری محسوب می‌شوند، از اینروست که در سند چشم‌انداز و نیز سیاست‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران توجه به توسعه علوم و فناوری و کارکردهای ناشی از آن مورد تأکید ویژه قرار گرفته است.

۲- وضعیت بخش در اسناد قانونی

سند چشم‌انداز: مطابق با اهداف ترسیم شده در سند چشم‌انداز، ایران در سال ۱۴۰۴ در جایگاه برتر علم و فناوری در منطقه قرار دارد. در این سند برخورداری ایران از علم و فناوری پیشرفته در دو بند به شرح زیر تبیین شده است.

- برخوردار از دانش پیشرفته، توانا در تولید علم و فناوری
- دست یافته به جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه آسیای جنوب غربی با تأکید بر جنبش نرم‌افزاری تولید علم.

برنامه ششم توسعه: مواد ۶۴ و ۶۵ و ۶۶ از بخش ۱۲ قانون برنامه ششم توسعه به‌طور مشخص به حوزه آموزش عالی و علم و فناوری مرتبط است اما در بخش‌های دیگر قانون یاد شده نیز احکامی مرتبط با حوزه پژوهش و فناوری منظور شده است. احکام قانونی مرتبط با بخش علم و فناوری در قانون برنامه ششم توسعه به شرح زیر است.

ماده ۶۴- به‌منظور تحقق اقتصاد دانش‌بنیان، افزایش بهره‌وری، تنظیم رابطه متقابل تحصیل و اشتغال، گسترش همکاری و تعاملات فعال بین‌المللی و افزایش نقش مردم در مدیریت علمی و فناوری کشور:

ب- کلیه دستگاه‌های اجرائی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و دستگاه‌های موضوع ماده (۵۰) قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۱) مصوب ۱۳۸۴/۸/۱۵ مکلفند علاوه بر اعتبارات پژوهشی که ذیل دستگاه در قوانین بودجه سالانه منظور شده است، یک‌درصد (۱٪) از اعتبارات تخصیص‌یافته هزینه‌ای به‌استثنای فصول (۱) و (۶) و در مورد شرکتهای دولتی از هزینه‌های غیرعملیاتی را برای امور پژوهشی و توسعه فناوری هزینه کنند.

تبصره ۱- دستگاه‌های مذکور ضمن رعایت چهارچوب نقشه جامع علمی کشور و اولویت‌های تحقیقاتی دستگاه ذی‌ربط که به‌تصویب شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری می‌رسد مکلفند نحوه هزینه‌کرد این بند را هر شش‌ماه یک‌بار به شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری و مرکز آمار ایران گزارش دهند. شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری موظف است گزارش عملکرد این بند را به‌طور سالانه حداکثر تا پایان مردادماه به مجلس شورای اسلامی ارائه کند. همچنین مرکز آمار ایران مکلف است سالانه اطلاعات مربوط به هزینه‌کرد تحقیق و توسعه را منتشر نماید.

پ- کلیه شرکتهای دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی و شرکتهای وابسته و تابعه به‌استثنای صندوق‌های بیمه و بازنشستگی موظفند به‌منظور حمایت از پژوهش‌های مسأله‌محور و تجاری‌سازی پژوهش و نوآوری، در اجرای سیاست‌های کلی برنامه ششم معادل حداقل سه‌درصد (۳٪) از سود قابل تقسیم سال قبل خود را برای مصرف در امور تحقیقاتی و توسعه فناوری در بودجه سالانه، زیر نظر شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری منظور نمایند.

تبصره- آیین‌نامه اجرائی این بند به پیشنهاد سازمان و با همکاری دستگاه‌های اجرائی ذی‌ربط تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ت- دستگاه‌های اجرائی موظفند به‌منظور افزایش بهره‌وری نظام ملی نوآوری، اجتناب از اجرای پژوهش‌های تکراری و انتشار اطلاعات و ایجاد شفافیت در انجام طرح‌های (پروژه‌های) تحقیقاتی و با هدف شناسایی و به‌کارگیری و تجاری‌سازی دستاوردهای حاصل از پژوهش و توسعه، فهرست طرح‌های پژوهشی و فناوری و پایان‌نامه‌ها و رساله‌های خود را در سامانه «سمات» ثبت کنند. سازمان و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری موظفند ظرف مدت یک‌سال از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون، سازوکار اجرائی مورد نیاز را تهیه کنند و به تصویب هیأت وزیران برسانند.

تبصره- نحوه عمل در خصوص اطلاعات و داده‌ها با موضوعات امنیتی، دفاعی و دارای طبقه‌بندی، موضوع قانون مجازات انتشار و افشای اسناد محرمانه و سری دولتی- مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۲۹- و آیین‌نامه اجرائی آن- مصوب ۱۳۵۴- در آیین‌نامه‌ای

که سازمان و وزارتخانه‌های دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، اطلاعات و علوم، تحقیقات و فناوری پس از تأیید ستادکل نیروهای مسلح تهیه می‌کنند و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد، معین می‌شود.

ث- تمامی دستگاههای اجرائی موضوع این قانون موظفند به منظور شناساندن و تکریم مفاخر و مشاهیر ایران و حمایت از نخبگان علمی، فرهنگی و هنری کشور و تکریم پیشکسوتان حوزه‌های مذکور و بهره‌گیری از توان و ظرفیت آنان برای توسعه کشور، طی مدت یکسال، برنامه‌های عملیاتی خود را منطبق با سند راهبردی کشور در امور نخبگان، با هماهنگی بنیاد ملی نخبگان تهیه کرده و از سال دوم اجرای قانون برنامه به مرحله اجرا درآورند. بنیاد ملی نخبگان مکلف است گزارش سالانه عملکرد این بند را به کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.

ج- دولت مجاز است به منظور پیشتازی در اقتصاد دانش‌بنیان و افزایش تولید و صادرات محصولات و خدمات دانش‌بنیان سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، برای توسعه و انتشار فناوری و حمایت از شرکتهای دانش‌بنیان مطابق قانون بودجه سنواتی نسبت به حمایت مالی از پژوهش‌های تقاضامحور مشترک با دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی، پژوهشی و فناوری و حوزه‌های علمیه در موارد ناظر به حل مشکلات کشور، مشروط به اینکه حداقل پنجاه و یک درصد (۵۱٪) از هزینه‌های آن را کارفرما و یا بهره‌بردار تأمین و تعهد کرده باشد، اقدام نماید.

چ- دستگاههای اجرائی موضوع این قانون برای گسترش بهره‌وری دانش‌بنیان و ارتقای سطح فناوری در شرکتهای ایرانی تمهیدات لازم را جهت تسهیل مشارکت شرکتهای دانش‌بنیان و فناور و فعالان اقتصادی کشور در زنجیره تولید بین‌المللی فراهم آورند. سازمان مکلف است طرح «ارتقای مشارکت فعالان اقتصادی در زنجیره تولید بین‌المللی» را مطابق قانون بودجه سنواتی و قوانین موضوعه حداکثر تا پایان سال اول اجرای قانون برنامه تدوین و پس از تصویب هیأت وزیران، عملیاتی نماید.

ح- سازمان مکلف است مطابق قانون بودجه سنواتی در راستای مأموریت جهاد دانشگاهی در سند نقشه جامع علمی کشور و بهره‌برداری از توانمندی‌های نهاد مذکور در جهت تحقق توسعه فرهنگی، علمی و فناوری و آموزشی و تسهیل اشتغال فارغ‌التحصیلان دانشگاهها با هماهنگی سایر مراجع ذی‌ربط برنامه‌ریزی‌های لازم را انجام دهد.

خ- دستگاههای اجرائی مجازند در راستای توسعه، انتشار و کاربست فناوری، مالکیت فکری، دانش فنی و تجهیزاتی را که در چهارچوب قرارداد با دانشگاهها و مؤسسات پژوهشی و فناوری دولتی ایجاد و حاصل شده است، به دانشگاهها و مؤسسات یاد شده واگذار نمایند.

ماده ۶۵-

الف- دولت مکلف است به منظور افزایش درون‌زایی اقتصاد با رعایت قانون تشویق و حمایت از سرمایه‌گذاری خارجی و قانون حمایت از شرکتهای و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات مصوب ۱۳۸۹/۸/۵ و اصلاحات و الحاقات بعدی از تأسیس شرکتهای دانش‌بنیان در داخل کشور با مشارکت شرکتهای خارجی صاحب صلاحیت و دارای دانش برای طراحی، مهندسی، ساخت، نصب تجهیزات و انتقال فناوری در حوزه‌های انرژی شامل بالادستی و پایین‌دستی نفت و گاز و تبدیل نیروگاهی و اعطای تسهیلات لازم در این زمینه در قالب قوانین بودجه سنواتی حمایت نماید.

تبصره- شرکتهایی که تحت عنوان انتقال فناوری با طرف ایرانی قرارداد منعقد می‌نمایند باید شرکتی دانش‌بنیان با حداقل پنجاهویک (۵۱٪) سهم متخصصان و سرمایه‌گذاران ایرانی در داخل کشور برای این منظور به ثبت برسانند تا از طریق رشد فناوری در گذر تغییرات زمان، بومی گردد.

ث- دولت موظف است با تشویق خیرین و واقفین و رفع موانع موجود، به‌گونه‌ای برنامه‌ریزی نماید تا سهم وقف و خیریه از تأمین مالی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و فناوری افزایش یابد.

خیرینی که طرحهایی را برای حمایت و توسعه آموزش، پژوهش، فناوری و نوآوری‌های فناورانه به انجام برسانند، مشمول مزایا و حمایت‌های مربوط به خیرین مدرسه‌ساز خواهند شد. (بند «ت» ماده ۶۳: دولت مکلف به تنظیم و اجرای سیاست‌های حمایتی از خیرین مدرسه‌ساز می‌باشد و باید معادل کمکهای تحقق‌یافته آنان را جهت تکمیل طرحهای (پروژه‌های) نیمه‌تمام خیرین در بودجه سنواتی منظور نماید.)

در دوره‌ای که اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی برای احداث، توسعه و تکمیل و تجهیز فضاهای آموزشی و کمک آموزشی، پژوهشی، ورزشی و خدمات رفاهی در دانشگاهها و مراکز آموزش عالی و پژوهشی هزینه نمایند این هزینه‌ها به عنوان هزینه‌های قابل قبول مالیاتی مورد محاسبه قرار گیرد.

ماده ۶۶- دولت موظف است به منظور حضور موثر نظام آموزش عالی کشور در تولید، توسعه و نشر علم و فناوری و تربیت دانشجو در سطح بین‌المللی و برقراری توازن و ارتقای کیفیت آموزش عالی و پژوهش و فناوری، در طول برنامه جداول شماره (۱۱) و (۱۲) و (۱۳) را اجرائی نمایند.

جدول ۱۳- حمایت و تقویت پژوهش و فناوری، ایجاد نظام ملی نوآوری و تقویت زیرساخت‌ها و نظامات پشتیبان پژوهش و فناوری

سال‌های برنامه ششم					واحد	عنوان
۱۴۰۰	۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۶		
۱۲	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	رتبه	رتبه تولید کمی مقالات در دنیا
۴۰	۴۱	۴۱	۴۲	۴۲	رتبه	شاخص هرش در جهان
۱/۵	۱/۳۵	۱/۲۳	۱/۱۵	۱/۱	درصد	سهم اعتبارات پژوهش و فناوری بخش دولتی از تولید ناخالص داخلی
۵۰	۴۷	۴۳	۳۹	۳۴	تعداد اختراع	تعداد اختراعات و ابداعات ثبت شده در سال در مراجع بین‌المللی
۵۰	۴۸	۴۵	۴۲	۳۹	درصد	درصد محصولات با فناوری متوسط به بالا از کل محصولات صنعتی
۵	۴/۲	۳/۴	۲/۵	۱/۵	درصد	سهم محصولات با فناوری متوسط به بالا از تولید ناخالص داخلی
۳	۳	۴	۵	۶	رتبه	رتبه صادرات محصولات با فناوری بالا از کل صادرات در منطقه
۰/۹۵	۰/۸۵	۰/۷۹	۰/۷۲	۰/۶۴	نفر/ مقاله	سرانه سالانه مقالات scopus به تعداد اعضای هیات علمی تمام وقت
۳۵	۳۳	۳۰	۲۷	۲۵	درصد	درصد تعداد مقالات مشترک با محققان خارجی از کل
۲۶۰۰	۲۵۱۰	۲۲۹۰	۲۰۹۲	۱۹۱۰	نفر	تعداد پژوهشگران به یک میلیون نفر جمعیت
به میزان دو برابر وضع فعلی در پایان برنامه						تعداد مقالات نمایه شده در پایگاه استنادی جهان اسلام (ISC)
۷۰	۶۵	۶۰	۵۵	۵۰	نشریه	تعداد نشریات ایرانی نمایه شده در پایگاه بین‌المللی علم و دارای ضریب تأثیر

همانطور که گفته شد علاوه بر مواد قانونی فوق، در سایر بخش‌های قانون برنامه ششم توسعه، احکامی مرتبط با بخش پژوهش و فناوری درج شده‌اند. به منظور رعایت تقسیم‌بندی برنامه، در این قسمت صرفاً به ارائه مشخصات این بندهای اکتفا می‌شود.

بندهای «پ» و «ج» ماده ۴ موضوع اقدامات لازم برای تأمین حداقل دو و هشت دهم (۲/۸) واحد درصد از رشد هشت درصد (۸٪) اقتصاد از محل ارتقای بهره‌وری کل عوامل تولید؛ بند «ب» ماده ۲۲ موضوع تضمین امنیت سرمایه‌گذاری؛ بند «ث» ماده ۳۱ موضوع سرمایه‌گذاری برای انجام امور تحقیقاتی بخش کشاورزی؛ بند الف و تبصره بند الف ماده ۳۶ موضوع اصلاح نظام بهره‌برداری آب آشامیدنی؛ بندهای «خ» و «د» و تبصره بند «د» ماده ۴۶ موضوع حمایت از صنایع کوچک و متوسط؛ بند «ث» ماده ۴۸ موضوع افزایش و ارتقاء توان علمی، فناوری و نوآوری در صنعت نفت؛ ماده ۵۴ موضوع حمایت از سازندگان داخلی تجهیزات مورد نیاز صنعت حمل و نقل ریلی شهری و بین شهری؛ بند «خ» و تبصره بند «خ» ماده ۸۶ موضوع اختصاص واحدهای درسی برای تعمیق و ترویج ارزش‌های دفاع مقدس به نسل‌های بعدی؛ بند «پ» ماده ۹۰ مبنی بر تکلیف دانشگاه‌ها و موسسات آموزشی و پژوهشی به استخدام اعضای هیأت علمی از بین جامعه ایثارگران و تبصره‌های ۱ و ۲ این بند؛

احکام دائمی برنامه‌های توسعه‌ای

مهمترین احکام مرتبط با بخش علم و فناوری در احکام دائمی برنامه‌های توسعه‌ای ذیل مواد (۱) و (۵۱) درج شده است.

ماده ۱- دانشگاهها، مراکز و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و فرهنگستان‌ها و پارکهای علم و فناوری که دارای مجوز از شورای گسترش آموزش عالی وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر مراجع قانونی ذی‌ربط می‌باشند، بدون رعایت قوانین و مقررات عمومی حاکم بر دستگاههای دولتی به‌ویژه قانون محاسبات عمومی کشور، قانون مدیریت خدمات کشوری، قانون برگزاری مناقصات و اصلاحات و الحاقات بعدی آنها و فقط در چهارچوب مصوبات و آیین‌نامه‌های مالی، معاملاتی، اداری، استخدامی و تشکیلاتی مصوب هیأت امنای که حسب مورد به تأیید وزیران علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و در مورد فرهنگستان‌ها به تأیید رئیس‌جمهور و در مورد دانشگاهها و مراکز آموزش عالی و تحقیقاتی وابسته به نیروهای مسلح به تأیید رئیس ستاد کل نیروهای مسلح می‌رسد، عمل می‌کنند.

تبصره ۱- اعتبارات اختصاص‌یافته از منابع عمومی دولت به این مراکز و مؤسسات، کمک تلقی و بعد از پرداخت، به هزینه قطعی منظور می‌شود و براساس بودجه تفصیلی مصوب هیأت امنای و با مسؤلیت آنها قابل هزینه است.

تبصره ۲- هرگونه استخدام جدید از محل منابع عمومی و توسعه تشکیلات اداری منوط به تأیید وزیران علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (حسب مورد) و سازمان اداری و استخدامی کشور است.

تبصره ۳- هیأت امنای بر اساس ماده (۱۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۴ نمی‌تواند علاوه بر آنچه که از محل منابع عمومی و درآمدهای اختصاصی برای دانشگاهها و مراکز مزبور پادار می‌شود تعهد جدیدی برای سال تصمیم‌گیری و سالهای بعد مصوب کند.

تبصره ۵- هرگونه اصلاح ساختار و مقررات مالی، اداری، معاملاتی، استخدامی و تشکیلاتی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی دولتی و همچنین فرهنگستان‌های تخصصی فقط مشمول این ماده و تبصره‌های آن است.

تبصره ۶- دولت موظف است برای مشارکت انجمن‌های علمی، نخبگان و دانشمندان کشور در همایش‌ها و مجامع علمی و پژوهشی بین‌المللی و برتر جهان و بهره‌گیری از توانمندی‌های دانشمندان و نخبگان ایران در جهان و فراهم کردن فرصت‌های مطالعاتی مناسب در داخل و خارج کشور سازوکار لازم را ایجاد نماید.

تبصره ۷- به‌منظور گسترش و ارتقای کیفیت و اثربخشی آموزش عالی و مهارت‌آموزی، دولت موظف است نسبت به تحقق موارد زیر اقدام کند:

۱- اعضای هیأت علمی می‌توانند با موافقت هیأت امنای همان دانشگاه نسبت به تشکیل مؤسسات و شرکتهای صددرصد (۱۰۰٪) خصوصی دانش‌بنیان اقدام و یا در این مؤسسات و شرکتهای مشارکت کنند.

این مؤسسات و شرکتهای برای انعقاد قرارداد پژوهشی مستقیم و یا غیرمستقیم با دستگاه‌های اجرائی، مشمول قانون منع مداخله کارکنان دولت در معاملات دولتی و اصلاحات بعدی آن نیستند.

ماده ۵۱- به‌منظور تحقق مرجعیت علمی، افزایش سهم پژوهشی از تولید ناخالص داخلی و مصرف بهینه منابع، گسترش حمایت از توسعه اقتصاد دانش‌بنیان و حمایت از نوآوری و پژوهش‌های مسأله‌محور، معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور مجاز است اقدامات زیر را انجام دهد:

۱. حمایت از توسعه و تجاری‌سازی فناوری‌های راهبردی و مورد نیاز کشور در چهارچوب نقشه جامع علمی کشور، ایجاد زیست‌بوم نوآوری در بخش‌های علمی کشور و تقویت ارتباط میان مؤسسات آموزش عالی، پژوهشی و فناوری با بخش‌های صنعتی، اقتصادی و اجتماعی و تقویت زیرساخت‌های نهادی مورد نیاز برای اجرای این مأموریت

۲. حمایت از ایجاد، توانمندسازی و توسعه شرکتهای دانش‌بنیان و تقویت فعالیت‌های تحقیق و توسعه بنگاه‌های اقتصادی با هدف افزایش تولید، تحریک تقاضا و ارتقای صادرات کالاها و خدمات دانش‌بنیان

۳. ایجاد نظام مدیریت یکپارچه فناوری و نوآوری در دستگاه‌های اجرائی، ارتقای یادگیری فناوری در سطح ملی و تقویت توانمندی‌های فناورانه داخلی از طریق استفاده حداکثری از ظرفیت طرح‌های توسعه‌ای ملی، خریدهای دولتی از خارج و فعالیت و سرمایه‌گذاری شرکتهای خارجی در داخل کشور

تبصره- در راستای اجرای این مأموریت و شتاب‌دهی به اقتصاد دانش‌بنیان در کشور، معاون علمی و فناوری رئیس‌جمهور به اعضای شورای اقتصاد افزوده می‌شود.

۳- جهت‌گیری‌ها، راهبردها و سیاست‌های تعیین شده در برنامه ششم، احکام دائمی، برنامه دولت دوازدهم و بخشنامه بودجه

جهت‌گیری امور علم، فناوری و نوآوری در سیاست‌های کلی برنامه ششم

- ۷۴- دستیابی به رتبه اول منطقه در علم و فناوری و تثبیت آن با اهتمام به تحقق سیاست‌های کلی علم و فناوری.
- ۷۵- اجرای سند تحول بنی‌ادین آموزش و پرورش و تأکید بر دوران تحصیلی کودکی و نوجوانی.
- ۷۶- افزایش سهم آموزش‌های مهارتی در نظام آموزشی کشور.
- ۷۷- توسعه علوم پایه و تحقیقات بنیادی، نظریه‌پردازی و نوآوری در چارچوب سیاست‌های کلی علم و فناوری و نقشه جامع علمی کشور.
- ۱-۷۷- ساماندهی نظام ملی آمار و اطلاعات علمی، پژوهشی و فناوری جامع و کارآمد.
- ۲-۷۷- تحول و ارتقاء علوم انسانی بویژه تعمیق شناخت معارف دینی و مبانی انقلاب اسلامی.
- ۷۸- تنظیم رابطه متقابل تحصیل با اشتغال و متناسب‌سازی سطوح و رشته‌های تحصیلی با نقشه جامع علمی کشور و نیازهای تولید و اشتغال.
- ۷۹- گسترش همکاری و تعامل فعال، سازنده و الهام‌بخش در حوزه علم و فناوری با سایر کشورها و مراکز علمی و فنی معتبر منطقه‌ای و جهانی بویژه جهان اسلام و توسعه تجارت و صادرات محصولات دانش‌بنیان.
- ۸۰- توسعه و ساماندهی نظام ملی نوآوری و حمایت از پژوهش‌های مسأله‌محور و تجاری‌سازی پژوهش و نوآوری، و توسعه نظام جامع تأمین مالی در جهت پاسخ به نیاز اقتصاد دانش‌بنیان

جهت‌گیری‌ها، راهبردها و سیاست‌های برنامه دولت دوازدهم در حوزه علم و فناوری

نظام علم، فناوری و نوآوری در حوزه پژوهش دارای چهار هدف عمده است:

- ایجاد جامعه‌ای نوآور؛ جامعه‌ای با شهروندانی پذیرای نوآوری و ارائه‌دهنده نوآوری،
- ارتقاء رفاه و کیفیت زندگی شهروندان برپایه فناوری‌ها و نوآوری‌ها،
- خلق ثروت برپایه فناوری‌ها و نوآوری‌های رقابت‌پذیر و متمایزکننده بنگاه‌های ایرانی در عرصه جهانی،
- خلق دانش نوین و مورد استناد جهانی.

برنامه پیشنهادی برای علم و فناوری در دولت دوازدهم بر پایه ضرورت فراهم آوردن ملزومات رسیدن به این اهداف و شناخت‌هایی که از وضعیت علم و فناوری کشور به دست آمده و همچنین توجه به سایر برنامه‌های تنظیم شده برای اداره کشور در دولت دوازدهم، تدوین شده است.

سیاست‌های اصلی

دولت دوازدهم رسیدن به اهداف چهارگانه مذکور را براساس سیاست‌هایی که در ادامه تشریح می‌شود، دنبال خواهد کرد.

حوزه پژوهش: سیاست ابرپژوهش‌ها برای پاسخ به ابرچالش‌ها

- ۱- ایجاد چارچوبی (پلت‌فرمی) به منظور تعریف پروژه‌های بزرگ پژوهشی در کشور
- ۲- ارتقاء زیرساخت پژوهشی کشور و ادغام، شبکه‌سازی و خوشه‌سازی آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌ها و ایجاد شبکه‌های ملی آزمایشگاهی،
- ۳- تولید دانش نوین و پیشروی قابل عرضه در سطح جهان؛ برآمده از چالش‌های بومی، راه‌حل‌های بومی و تجربیات بومی،

حوزه فناوری: بنگاه‌های بزرگ پیشران توسعه فناوری و نوآوری

- مشکلات اقتصادی کشور عمدتاً با ارجاع به مشکل تامین مالی یا محیط کسب و کار تبیین می‌شوند و کمتر به جنبه عقب‌ماندگی فناورانه توجه می‌شود. عقب‌ماندگی فناورانه نیز باید جبران شود.
- ۱- نفوذ فناوری در اقتصاد
  - ۲- توسعه زیرساخت‌های تامین مالی فناوری و نوآوری
  - ۳- توازن میان توسعه فناوری با توسعه بهره‌برداری در میان شرکت‌های بزرگ دولتی و بنگاه‌های بزرگ وابسته به نهادهای عمومی غیردولتی و افزایش نقش سازمان‌های توسعه‌ای در حوزه تولید و توسعه فناوری و نوآوری.

حوزه نوآوری: تسهیل و نهادسازی نوآوری

- نوآوری برای آنکه به ظرفیت اقتصادی تبدیل شود نیازمند تسهیل و حمایت است. دولت دوازدهم مسیر تسهیل را با رویه‌های زیر دنبال می‌کند.
- تسهیل مسیر رشد و بلوغ شرکت‌های کارآفرینی و نوآور و حمایت مرحله‌ای از آنها به منظور تبدیل از یک شرکت نوپا به یک بنگاه اقتصادی بالغ،
  - افزایش ظرفیت پذیرش اجتماعی نوآوری در کشور به عنوان اصلی‌ترین مولفه «اکوسیستم نوآوری» و زمینه‌سازی برای شکل‌گیری «جامعه دانش‌بنیان»

سیاست همکاری‌های بین‌المللی

- دولت یازدهم بر سیاست تعامل سازنده تأکید داشته و یکی از ستون‌های تعامل سازنده، همکاری‌های بین‌المللی فنی و علمی است. این سیاست در عرصه علم و فناوری نیز همچون سایر عرصه‌ها در دولت دوازدهم تداوم خواهد داشت.
- مشارکت در پژوهش‌های بین‌المللی با کشورهای پیشروی جهانی با اولویت اروپا و ژاپن، و کشورهایی که در دو دهه آینده جزء پنج اقتصاد بزرگ جهان خواهد بود (هند، چین، اندونزی).
- توسعه همکاری‌های بین‌المللی در توسعه فناوری و نوآوری با شرکت‌های پیشروی جهانی از طریق عضویت در پروژه‌های بزرگ تحقیق و توسعه و جذب مراکز تحقیق و توسعه این شرکت‌ها در داخل کشور.

بازآرایی و بهبود ساختار حکمرانی نظام علم، فناوری و نوآوری کشور

تجربه تاریخی توسعه در ایران نشان می‌دهد بهترین نیروهای انسانی و بیشترین منابع وقتی در ساختار سازمانی و نهادی ناکارآمد قرار گرفته‌اند نتایج مطلوب به بار نیامده است. ساختار حکمرانی نظام علم، فناوری و نوآوری کشور نیز با همین نقیصه روبه‌روست و ضرورت دارد بازآرایی شود.

برنامه‌های حوزه علم و فناوری

سیاست‌های تشریح شده در حوزه علم و فناوری براساس برنامه‌هایی که در ادامه تشریح شده عملیاتی خواهد شد.

- تغییر ساختار نظام علم، فناوری و نوآوری کشور
- تغییر ساختار نظام علم، فناوری و نوآوری کشور و کارآمدسازی آن مستلزم انجام اقدامات زیر است.
- اصلاح ساختار رسمی و تفکیک وظایف میان معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری، شورای عالی انقلاب فرهنگی، بنیاد نخبگان، وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، وزارت صنعت، معدن و تجارت و تدوین لایحه مرتبط مورد نیاز،
- تمرکز نوآوری و تجاری‌سازی در یک نهاد،
- تمرکز در سیاستگذاری علم، فناوری و نوآوری در یک نهاد مستقل،
- تدوین لایحه سازمان‌های تنظیم‌گر در حوزه‌های فناوری و نوآوری،
- تدوین لایحه شفافیت و افشاء اطلاعات و نتایج پروژه‌های تحقیقاتی و پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دانشگاه‌های دولتی که با هزینه دولتی تأمین مالی شده‌اند به صورت آزاد و با رعایت ملاحظات امنیتی.

توسعه سازوکارهای تأمین مالی پژوهش و فناوری

تأمین مالی کارآمد، شفاف و اثربخش فعالیت‌های پژوهش و فناوری مستلزم انجام اقداماتی است تا بنیان نهادی مناسبی برای توسعه این بخش ایجاد شود.

بسته تشویقی نوآوری در بنگاه‌های اقتصادی بزرگ

نوآوری هزینه‌بر و مستلزم حمایت است و این حمایت باید به شکل مؤثری توسط دولت صورت گیرد و از سوی محیط کسب و کار پشتیبانی شود.

حمایت از شرکت‌های کارآفرینی

شرکت‌های کارآفرین بالاخص در محیط‌های کسب و کار نامساعد، شرایط رکودی، بدون دسترسی به نظام‌های تأمین مالی مناسب و بسیاری شرایط دیگر که در اقتصاد ایران وجود دارد، نیازمند حمایت مؤثر ولی شفاف دولت هستند.

همکاری با شرکت‌های خارجی پیشرو در توسعه نوآوری

همکاری‌های فناورانه ضرورت اقتصاد و جامعه ایران است تا بتوانیم با سرعت مناسب به فناوری‌های برتر برای ارتقای بهره‌وری و تولید کالاهای رقابت‌پذیر دست یابیم. جذابیت‌های اقتصادی و اجتماعی ایران زمینه‌ساز تشویق شرکت‌های بزرگ دارای فناوری برای ورود به این گونه همکاری‌هاست.

طرح‌های کلان پژوهش و فناوری کشور

بررسی و حل برخی از بزرگترین چالش‌های کشور که فقط به کمک خلق ظرفیت‌های علمی و فنی بزرگ قابل حل هستند، نیازمند ساماندهی طرح‌های کلان پژوهش و فناوری است.

توسعه ظرفیت اجتماعی پذیرش نوآوری در سطح جامعه

جامعه نیز باید ظرفیت تشویق و پذیرش نوآوری را داشته باشد. این هدف با برنامه‌های زیر پیگیری خواهد شد. این هدف از آن جهت بسیار مهم است که جامعه باید از اجرای سیاست‌ها و طرح‌های نو حمایت کند و فرصت لازم برای هزینه کردن اجتماعی و اقتصادی در تولید علم و فناوری ایجاد شود.

راهبردها و سیاست‌های تعیین شده بخش علم و فناوری در سند تفصیلی برنامه ششم توسعه

ردیف	راهبرد	سیاست
۱	<ul style="list-style-type: none"> بهبودسازی عملکرد و ساختار نظام سیاست‌گذاری، راهبری و ارزیابی عملکرد علم، فناوری و نوآوری و افزایش هماهنگی بین نهادهای متولی بخش 	<ul style="list-style-type: none"> اصلاح ساختارها و نهادهای علم و فناوری و انسجام بخشیدن به آنها راه‌اندازی نظام جامع ارزیابی نوآوری در حوزه اقتصاد دانش‌بنیان
۲	<ul style="list-style-type: none"> جلوگیری از افت شتاب تولید علم و ارتقاء فعالیت‌های تحقیق و توسعه دستیابی به فناوری برای تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی و سند چشم‌انداز جهاد مستمر علمی با هدف کسب مرجعیت علمی و فناوری در منطقه ایجاد تحول در ارتباط میان نظام آموزش عالی، تحقیقات و فناوری با سایر بخش‌ها توسعه علوم پایه و تحقیقات بنیادی، نظریه‌پردازی و نوآوری در چارچوب سیاست‌های کلی علم و فناوری و نقشه جامع علمی کشور توسعه تعاملات علمی بین‌المللی با کشورهای هدف دستیابی به فناوری‌های پیشرفته زیست فناوری، ریزفناوری انرژی‌های نو فناوری اطلاعات و ارتباطات 	<ul style="list-style-type: none"> کاهش فعالیت‌های تصدی‌گری پژوهشی و تحرک بخشی در ساختارهای پژوهشی دولتی و ارتقاء عملکرد تنظیمی و راهبردی آنها حمایت از پژوهش‌های تقاضا محور اولویت سیاست‌های حمایتی به ساختارهای جمعی، نظیر خوشه‌ها، انجمن‌ها، پارک‌ها، مناطق صنعتی و فناوری افزایش پژوهش‌های کاربردی، استفاده از فناوری‌های زیستی و نوین سرمایه‌گذاری نهادهای عمومی و انقلابی و نهادهای بزرگ اقتصادی کشور در تحقیق و توسعه و تجاری‌سازی دستاوردهای پژوهشی هم‌افزایی میان منابع پژوهشی دستگاه‌های اجرایی و انتشار و بهره‌برداری مناسب از آن توسعه همکاری‌های علمی و فنی با موسسات و مراکز بین‌المللی توسعه هدفمند حضور بین‌المللی برای کسب کرسی‌های علمی بین‌المللی نقش‌آفرینی و توسعه حضور بین‌المللی و کسب درآمد ارزی از فعالیت‌های حوزه‌های علمی و فناوری

ردیف	راهبرد	سیاست
۳	<p>- توسعه و متنوع‌سازی نظام جامع تأمین مالی علم و فناوری</p> <p>- تأمین شرایط و فعال‌سازی کلیه امکانات و منابع مالی و سرمایه‌های انسانی و علمی کشور</p>	<p>- افزایش سهم و کارایی هزینه‌های تحقیق و توسعه و تغییر در ساختارهای تخصیص این اعتبارات با رویکرد نیاز محور و ارتقاء نوآوری</p> <p>- تشویق شرکت‌ها و نهادهای بزرگ اقتصادی کشور در ایجاد و توسعه نهادهای مالی تخصصی حوزه فناوری و نوآوری</p> <p>- تنوع بخشی به تأمین منابع مالی از جمله تحرک بخشی به منابع بخش خصوصی در هزینه‌های پژوهش و فناوری و اهرم‌سازی منابع دولتی در این مسیر</p> <p>- تعیین و ابلاغ میزان سرمایه‌گذاری پژوهش و فناوری در حوزه‌های ثروت آفرین صنایع (تعیین پروژه‌های پیش‌تاز)</p> <p>- استمرار حمایت‌ها و مشوق‌های مالیاتی در جهت ارتقاء عملکرد پژوهش، فناوری و نوآوری بخش تجاری و بنگاهی</p> <p>- ترویج و توسعه افزایش منابع خیرین و اوقاف در جهت توسعه و تحقیق و فناوری و نوآوری بنگاهی در کشور</p>
۴	<p>- پیش‌تازی اقتصاد دانش‌بنیان و افزایش سهم تولید و صادرات محصولات و خدمات دانش بنیان</p> <p>- تحریک تقاضای تولید با رویکرد تقاضامحور و شکل‌دهی به بازار محصولات دانش‌بنیان و فناورانه</p> <p>- اولویت دادن به دیپلماسی اقتصادی با هدف توسعه سرمایه‌گذاری خارجی، ورود به بازارهای جهانی و دستیابی به فناوری برای تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی و سند چشم‌انداز</p> <p>- تجاری‌سازی پژوهش و نوآوری</p> <p>- گسترش همکاری و تعامل فعال، سازنده و الهام‌بخش در حوزه علم و فناوری با سایر کشورها و مراکز علمی و فنی معتبر منطقه‌ای و جهانی به ویژه جهان اسلام و توسعه تجارت و صادرات محصولات دانش‌بنیان</p>	<p>- جهت دادن به چرخه علم و فناوری و نوآوری به ایفای نقش موثرتر در اقتصاد و تقویت رابطه علم و فناوری با دیگر نظام‌های کشور (اقتصاد، محیط‌زیست، سیاست، اجتماع و ارزش‌ها)</p> <p>- مشارکت در ایجاد سامانه‌های خلاقیت و نوآوری بخشی و منطقه‌ای</p> <p>- تقویت و توسعه نظام تجاری‌سازی دستاوردهای پژوهشی و ساختارهای مرتبط از جمله افزایش شرکت‌های زایشی دانش بنیان در دانشگاه‌ها و موسسات پژوهشی</p> <p>- برنامه‌ریزی برای هدایت موثر سمت تقاضا در پژوهش و فناوری</p> <p>- جهت‌دهی به خریدها و هزینه‌های دولتی و بخش‌های اقتصادی در راستای بکارگیری حداکثری محصولات دانش‌بنیان و فناورانه با کیفیت داخلی</p> <p>- جهت‌دهی به تقاضای ناشی از طرح‌ها و پروژه‌های بزرگ توسعه‌ای در جهت تقویت تقاضای محصولات دانش‌بنیان</p> <p>- توسعه تجارت و صادرات محصولات دانش‌بنیان</p> <p>- تسهیل حضور شرکت‌های دانش بنیان ایرانی در خارج از کشور</p> <p>- برنامه‌ریزی به منظور تأمین داخلی فناوری‌های راهبردی اولویت‌دار ملی</p> <p>- جهت‌دهی به سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی به منظور ارتقاء فناوری داخلی و نوآوری</p> <p>- جهت‌دهی به واردکنندگان بزرگ به منظور ارتقاء فناوری داخلی و نوآوری</p> <p>- توسعه تعاونی‌های دانش‌بنیان در کشور</p> <p>- افزایش کارایی پارک‌های علمی و فناوری با رویکرد کارآفرینی فناورانه و حمایت از ارتقاء کارکردهای هم‌افزایی و تقویت همکاری‌های توسعه‌ای بین پارک‌های علم و فناوری</p> <p>- توسعه و نفوذ فناوری در بخش کشاورزی و کسب، انتقال و انتشار آن</p>

ردیف	راهبرد	سیاست
۵	<ul style="list-style-type: none"> - ساماندهی نظام ملی آمار و اطلاعات علمی، پژوهشی و فناوری جامع و کارآمد - توسعه و تجهیز آزمایشگاه‌های مرجع - گسترش نظام‌های پشتیبان مراکز پژوهشی، پارک‌ها و مراکز رشد علم و فناوری 	<ul style="list-style-type: none"> - ارتقاء نظام آماری تحقیق و توسعه - ارتقاء نظام آزمایشگاهی تحقیق و توسعه - ساماندهی و تقویت زیرساخت‌های قانونی و مقرراتی حمایت از سرمایه‌گذاری خطرپذیر - ساماندهی زیرساخت استاندارد مورد نیاز توسعه تولید، بازاریابی و فروش محصولات دانش بنیان و فناوریانه ساخت داخل - فراهم نمودن شرایط لازم برای مشمولیت پارک‌های علم و فناوری از مقررات و امتیازات و اختیارات مناطق آزاد اقتصادی - فراهم نمودن شرایط لازم برای بخشودگی مالیاتی بخشی از سرمایه‌گذاری بخش غیر دولتی که در ایجاد و توسعه پارک‌ها و مراکز رشد علم و فناوری و همچنین صناعی که در استقرار واحدهای تحقیق و توسعه و مهندسی در پارک‌های علم و فناوری سرمایه‌گذاری می‌کنند
۶	<ul style="list-style-type: none"> - ارتقاء فرهنگ عمومی در راستای تقویت پژوهش و فناوری و مردمی‌سازی آن - توسعه کمی و کیفی منابع انسانی پژوهش و فناوری و توجه بیشتر به جایگاه مادی و معنوی نخبگان و پژوهشگران - فرهنگ‌سازی و ارتقاء توانمندی‌های کارآفرینانه در فارغ‌التحصیلان دانشگاهی و نخبگان کشور 	<ul style="list-style-type: none"> - افزایش نقش رسانه ملی در رویکرد تقویت یافته‌های علمی داخلی و پرهیز از فناوری هراسی - تاکید بر اهمیت علم و فناوری و پژوهش و نوآوری در متون درسی پیش دبستان تا دانشگاه

۴- چالش‌های اساسی، تنگناها و مشکلات بخش در سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶

طی سال ۱۳۹۵ در راستای توسعه و انتشار علم و فناوری و بهبود جایگاه علمی و فناوری کشور اقدامات متعددی صورت گرفته است. بهبود و ارتقای نسبی برخی از شاخص‌های علم و فناوری را می‌توان از نتایج مثبت اقدامات انجام شده برشمرد. از جمله ارتقای رتبه ایران در شاخص‌های گزارش جهانی نوآوری، که در سال ۱۳۹۵ با ۴۲ پله صعود نسبت به سال ۱۳۹۳ به رتبه ۷۸ ارتقاء پیدا کرده است، دستیابی به فناوری اطلاعات و ارتباطات و حقوق مالکیت فکری و بهبود جایگاه ایران در تولید کمی و کیفی علم در دنیا به نحوی که شاخص میانگین ارجاعات مقالات ایرانیان که در سال ۱۳۹۳ به کمترین حد خود یعنی به ۰/۳۷ درصد رسیده بود در سال ۱۳۹۵ به ۷/۱۳ درصد افزایش یافته است. افزایش ۶۰ برابری تعداد شرکتهای دانش‌بنیان تأیید صلاحیت شده و اشتغال بیش از ۸۶.۲۵۵ نفر و گردش مالی حدود ۲۰۰.۰۰۰ میلیارد ریال از نتایج مثبت اقدامات انجام شده به شمار می‌رود. عملکرد یادشده ناشی از فعالیت‌ها و اقدامات مختلفی است که در راستای ارائه حمایت‌های گوناگون، شکل‌دهی به شبکه کارگزاران خصوصی و توانمندسازی و مشارکت بخش خصوصی در فرآیند ارزیابی شرکتهای دانش‌بنیان و بهبود کیفیت نظارت بر شرکتهای صورت گرفته است. به‌کارگیری ابزارهای حمایت از توسعه تجاری‌سازی علم و فناوری، انجام اقدامات مؤثر در زمینه تحریک تقاضا و بازاریابی برای این شرکت‌ها و تکمیل زنجیره‌های مختلف تجاری‌سازی (همچون تأمین مالی، مالیات، گمرک، بیمه، استاندارد و خدمات صادراتی و...)، تشکیل ستادهای توسعه فناوری، (تشکیل ۱۵ ستاد که از این میان، ستادهای

توسعه فناوری صنایع دانش‌بنیان دریایی و دریانوردی، نرم و هویت‌ساز، نفت، گاز و زغال سنگ، بهینه‌سازی انرژی و محیط‌زیست و مواد و ساخت پیشرفته، لیزر، فوتونیک و ساختارهای میکرونی در دولت یازدهم تشکیل شده‌اند، ارتقای همکاری‌های دانشگاه، صنعت و دولت، زمینه‌سازی برای نهادینه ساختن جریان تجاری‌سازی در فعالیت‌های توسعه فناوری، توسعه شبکه آزمایشگاهی فناوریهای راهبردی ایران، حمایت از راه‌اندازی مراکز نوآوری و خدمات فناوری در دانشگاه‌ها و پارک‌های علم و فناوری، حمایت از پژوهش‌های تقاضا محور در حوزه‌های اولویت‌دار از دیگر اقدامات انجام شده در این حوزه می‌باشند.

با وجود اقدامات مثبت انجام شده، کشور ایران هنوز جایگاه مناسب و شایسته‌ای در تولید علم و فناوری در سطح جهان کسب نکرده است. بخش عمده موانع و مشکلات و نقاط ضعفی که منجر به عدم حصول نتایج مطلوب می‌شود را می‌توان به شرح زیر بیان کرد:

الف- عدم توجه کافی به طرف تقاضای علم و فناوری

از مهم‌ترین محدودیت‌های بخش پژوهش و فناوری رشد ناکافی طرف تقاضای پژوهش و فناوری است. حمایت از بخش تاکنون عمدتاً معطوف به طرف عرضه بوده و از پرداختن به سیاست‌های بخش تقاضا به منظور حفظ موازنه بین عرضه و تقاضا، تا حدود زیادی غفلت شده است. این در حالی است که برای انجام مبادله مؤثر بین دو طرف عرضه و تقاضای پژوهش و فناوری می‌بایست تأکید بر مبادله و مدیریت متوازن عرضه و تقاضا، جایگزین تأکید صرف بر طرف عرضه شود. علاوه بر این، استفاده مؤثر از بازار داخل و خصوصاً خریده‌های دولتی که عامل مهم محرک تقاضای پژوهش و فناوری و توسعه توان داخلی است به درستی انجام نمی‌گیرد. دستگاه‌های بخشی وظیفه اصلی خود را تأمین کشور در بخش مربوط به خود می‌دانند حتی اگر از طریق واردات برآورده شود. بنابراین در مواردی که این دو هدف در تضاد با یکدیگر باشند، تأمین بخش بر توسعه فناوری داخلی رجحان می‌یابد. یعنی واردکنندگان بر تولیدکنندگان داخلی و صادرکنندگان ارجح می‌شوند و در نهایت دستگاه‌ها اولویت‌های فناورانه خود را معین نمی‌کنند و نقشه راه فناورانه مورد اجماع قرار نمی‌گیرد.

ب- تعدد مراکز تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری و مشخص نبودن نظام تقسیم کار ملی در حوزه علم و فناوری

این امر باعث شده که ساختاری منسجم در زمینه سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری‌های کلان بخش وجود نداشته باشد و حیطه وظایف و مسئولیت‌های نهادهای مربوط به فناوری و نوآوری به روشنی تبیین نشده است.

پ- نبود یک الگوی مناسب مدیریت پژوهشی در مراکز پژوهشی

با وجود سطح مدیریتی مناسب و قابل قبول و در حد استاندارد جهانی در برخی از مراکز پژوهشی، نظام پژوهشی از نبود یک الگوی راهبری که به ایجاد انسجام و هماهنگی در مدیریت مراکز و مؤسسات پژوهشی بیانجامد رنج می‌برد. اساساً برنامه عمل مشخصی برای راهبری مراکز پژوهشی وجود نداشته و بهره‌وری عملکرد آنها مورد ارزیابی و نظارت قرار نمی‌گیرد. نبود سیستم‌های منسجم و

کارآمد نظارت و ارزیابی فعالیت‌ها، عدم پاسخگویی نهادهای پژوهشی و ضعف در سازوکارهای ارزیابی عملکرد و اعتبار این مراکز از دیگر عوامل موثر در ایجاد این چالش می‌باشند.

ت- کم‌رنگ بودن نقش بخش خصوصی در نظام پژوهشی و فناوری کشور

روشن نبودن راهبردهای توسعه بخش از حیث نحوه مشارکت بخش خصوصی در سرمایه‌گذاری، مدیریت، نظارت و اجرای تحقیقات در حوزه‌های مختلف و غیرقابلی بودن و عدم احساس نیاز بخش خصوصی به استفاده از تحقیق و توسعه منجر به مشارکت ناکافی بخش خصوصی شده است، کمبود سرمایه‌گذاری خطرپذیر برای تأمین منابع مالی فعالیت‌های نوآورانه و اتکا به صندوق توسعه ملی و عدم مشارکت کافی بخش خصوصی در سرمایه‌گذاری‌های مربوط به توسعه فناوری از تبعات این چالش می‌باشند.

ث- سهم نامناسب پژوهش از تولید ناخالص داخلی

ناکافی بودن سرمایه‌گذاری و هزینه صرف شده در بخش تحقیق و توسعه، اعم از دولتی و غیردولتی، و عدم وجود سازوکار مستمر در تجهیز و تقویت زیرساخت پژوهشی کشور از مسایل مهم در این زمینه‌اند.

ج- ضعف در همکاری‌های بین‌المللی و سرمایه‌گذاری خارجی

استفاده از همکاری‌های بین‌المللی شرایط را برای ورود به شبکه‌های تولید و توزیع جهانی و احاطه بر فناوری‌ها فراهم می‌کند. این در حالی است که نظام پژوهش و فناوری کشور با عدم وجود مکانیزم‌های تشویقی جهت هدایت سرمایه‌های خارجی به سمت حوزه‌های اولویت‌دار فناوری و کمبود شبکه‌ها و خوشه‌های صنعتی به منظور بهره‌برداری از مزایای اقتصاد مقیاس و ایجاد برندهای مشترک برای حضور در عرصه بین‌الملل و نیز عدم حضور شرکت‌های داخلی در شبکه‌های تولید و توزیع جهانی و عدم تعامل فعال با شرکت‌های بزرگ چندملیتی مواجه است.

چ- تنگناها و چالش‌های فرهنگی، آموزشی و اطلاع‌رسانی

عدم وجود سیستم مدیریت اطلاعات بخش، علی‌رغم طراحی سامانه مدیریت علمی و فناوری کشور، هنوز اطلاعات دقیق از فعالان و فعالیت‌های بخش به طور منظم ارایه نمی‌گردد. عدم وجود نگرش حرفه‌ای به امر پژوهش و پژوهشگران، پژوهش‌محور نبودن دانشگاه‌ها و پایین بودن میزان اشتغال اعضای هیات علمی دانشگاه‌ها به امر پژوهش و نگرش فناوری‌ستیزی در برخی از بخش‌ها از مهم‌ترین معضلات در این زمینه‌اند.

بدون شک طی نمودن مسیر دشوار ایده تا محصول و خلق ثروت موانع گوناگونی دارد. این موانع، گاه با منافع سرشار گروه‌های ذی‌نفع از یک سو و ناآگاهی و تصورات غلط علمی و فرهنگی از سوی دیگر، گره می‌خورند. تصورات غلط غیرعلمی گاه به صورت نظام‌مند و همراه با تبلیغات گسترده و گاه به صورت ناخواسته با عوامزدگی‌ها و شتابزدگی‌های غیرعلمی شکل می‌گیرد و به صورت مانعی برای این مسیر رخ می‌نمایاند. بنابراین، یک جنبه مهم از اقدام و عمل برای تبدیل ایده به ثروت، فعالیت گسترده علمی و فرهنگی برای غلبه بر تصورات غیرعلمی و موانعی است که بسیاری از آنها به صورت آگاهانه ایجاد می‌شوند.

ح- تنگناها و چالش‌های حقوقی

قوانین و مقررات بازدارنده و ضعف در زیرساخت‌های حقوقی نیز یکی از مهم‌ترین نقاط ضعف در این زمینه هستند.

خ- عوامل پیش برنده

در کنار موانع و مشکلات برشمرده شده، عوامل پیش برنده متعددی نیز در نظام علم و فناوری کشور وجود دارد که مهم‌ترین آنها استعدادهای بالقوه شامل نیروی انسانی جوان، تحصیل کرده، مستعد و باهوش کشور است که برای انجام فعالیت‌های علمی و پژوهشی در دسترس می‌باشند. همچنین ظرفیت‌های ملی شامل مزیت‌های نسبی در نفت و معادن و پتانسیل‌های ارزشمند و گسترده، منابع طبیعی و تنوع زیستی در کشور و نیز رشد سریع آموزش عالی به لحاظ تعداد دانشگاه‌ها و امکانات فیزیکی آنها و رشد ظرفیت‌های پژوهش و فناوری در برگیرنده مراکز تحقیقاتی و پارک‌های علم و فناوری از دیگر عوامل پیش برنده اهداف بخش می‌باشند.

۵- راهکارهای خروج از تنگناها و مشکلات بخش در بودجه سال ۱۳۹۷

توسعه علم و فناوری، عامل اصلی تبدیل مزیت‌های طبیعی و نسبی به مزیت‌های رقابتی، تعامل سازنده در سطح بین‌المللی و در نتیجه تحقق رشد اقتصادی مطلوب و پایدار می‌باشد. به این منظور جهت‌دهی فعالیت‌های پژوهشی به انجام پژوهش‌های مسئله‌محور، و تولید مبتنی بر فناوری با ارزش افزوده بالا و پایداری بنگاه‌ها در عرصه رقابت ضروری است. از اینرو موارد زیر در تدوین لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ مد نظر قرار گرفته است:

- ۱- ایجاد و توسعه زیرساخت‌های گسترش فناوری و صنایع پیشرفته
- ۲- گسترش پژوهش‌های کاربردی و توسعه‌ای
- ۳- پشتیبانی از توسعه کسب و کارهای دانش‌بنیان
- ۴- پشتیبانی از توسعه صادرات محصولات صنایع پیشرفته و دانش‌بنیان
- ۵- تعامل و مبادله دانش و فناوری با کشورها و شرکت‌های برتر
- ۶- حمایت از مخترعان و مبتکران در راستای توسعه تجاری‌سازی در بخش
- ۷- حمایت از بازارسازی محصولات دانش‌بنیان
- ۸- توسعه و تقویت نظام مالی تخصصی که مشوق و حامی پژوهش و فناوری باشد.

مهمترین اقدامات انجام شده در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ به قرار زیر است:

لازم به یادآوری است که اقدامات ذکر شده در خصوص اعتبارات لایحه ۱۳۹۷، مربوط به آن دسته از دستگاه‌های اجرایی پژوهشی و فناوری است که در امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری مدیریت می‌شوند و الزاماً تمام اقدامات مرتبط با بخش را در بر نمی‌گیرد.

۱- با توجه به بند ۵-۲ سیاست‌های کلی ابلاغ علم و فناوری مقام معظم رهبری مبنی بر تاسیس و توسعه پارک‌های علم و فناوری و با توجه به عملکرد و ماموریت‌های ویژه پارک‌های علم و فناوری در راستای ایجاد اشتغال برای فارغ‌التحصیلان جوان و تولید محصولات دانش‌بنیان، بیشترین رشدهای اعتبارات هزینه‌ای علم و فناوری، به طور متوسط ۳۰ درصد رشد بوده داشته‌اند.

سیاست حمایت از پارک‌های علم و فناوری در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ عمدتاً متوجه پارک‌های علم و فناوری مناطق محروم و در راستای گسترش ظرفیت این پارک‌ها بوده است. به گونه‌ای که پارک‌های علم و فناوری خوزستان، کردستان، هرمزگان، خراسان جنوبی، کهگیلویه و بویراحمد، اردبیل، سیستان و بلوچستان و بوشهر به ترتیب بیشترین رشدهای اعتباری را به خود اختصاص داده و اعتبارات هزینه‌ای هر یک بیشتر از ۵۰ درصد رشد یافته است.

۲- در راستای اجرای ماده ۵۱ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مبنی بر حمایت از توسعه اقتصاد دانش‌بنیان و حمایت از نوآوری و پژوهش‌های مسئله‌محور معادل ۳۹۰۰ میلیارد ریال اعتبار در اختیار معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور قرار گرفته است تا برای موضوعات فوق و با تاکید بر فعالیت‌های زیر هزینه نماید:

- حمایت از ایجاد مراکز نوآوری در دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی با هدف بسترسازی برای ایجاد فرصت‌های شغلی مناسب برای دانش‌آموختگان دانشگاهی در زمینه کسب و کارهای دانش‌بنیان
- جذب متخصصان و دانشمندان ایرانی غیرمقیم برای بهره‌مندی از دانش و تجارب آنها در قالب فعالیت‌های فناورانه اشتغال‌زا
- گسترش نمایشگاه تجهیزات و مواد آزمایشگاهی ساخت ایران به منظور تجاری‌سازی و بازاریابی محصولات و خدمات دانش‌بنیان ساخت داخل
- گسترش صادرات شرکت‌های دانش‌بنیان از طریق تقویت کریدورهای توسعه صادرات و تبادل فناوری و در راستای بین‌المللی‌سازی شرکت‌های داخلی

۳- توجه ویژه به برخی پروژه‌های شاخص پژوهشی از طریق تعریف فعالیت‌های مشخص برای هر یک از آنها و اختصاص اعتبار جداگانه به آنها، عمده‌ترین این پروژه‌ها شامل موارد ذیل است:

- تدوین فرهنگ جامع زبان فارسی
- پروژه‌های همکاری با آزمایشگاه سرن
- پروژه چشمه نور ایران (شتابگر ملی)
- پروژه رصدخانه جمهوری اسلامی ایران
- پروژه بهره‌برداری از اولین کشتی اقیانوس‌پیمای تحقیقاتی کشور
- پروژه مشارکتی «ایجاد مرکز بین‌المللی تحقیقاتی و فناوری پزشکی پروفیسور سمیعی»
- توجه به اعتبارات فرهنگستان‌های کشور با رشد حدود ۲۰ درصدی

جدول ۱- وضعیت کلان اعتبارات هزینه‌ای دستگاه‌های پژوهشی امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری
در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷

مبالغ به میلیارد ریال

شرح	عمومی	اختصاصی
قانون ۱۳۹۶	۱۴.۳۰۳	۲.۷۰۶
لایحه ۱۳۹۷	۱۶.۶۲۵	۲.۳۷۴
تغییرات	۱۶/۲	-۱۲/۳

براساس اطلاعات درج شده در جدول شماره (۲)، بیشترین افزایش اعتبار برای پارک‌های علم و فناوری مرتبط با وزارت علوم، تحقیقات و فناوری منظور شده است. اعتبار این پارک‌ها در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ در مقایسه با اعتبار مصوب سال ۱۳۹۶ معادل ۳۴ درصد رشد داشته است. سایر مؤسسات و مراکز پژوهشی وزارت علوم نیز با رشدی بالاتر از متوسط رشد دستگاه‌های پژوهشی امور یعنی با ۱۸ درصد روبرو بوده‌اند.

بعد از پارک‌های علم و فناوری، بیشترین افزایش اعتبار مربوط به فرهنگستان‌ها می‌باشد. اعتبار منظور شده در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ برای ۴ فرهنگستان مرتبط با نهاد ریاست جمهوری مجموعاً حدود ۲۰ درصد رشد داشته است.

جهاد دانشگاهی و تمامی ردیف‌های تابعه آن در مجموع با ۱۷/۳ درصد رشد روبرو بوده‌اند. میزان افزایش اعتبار این نهاد بیش از متوسط افزایش سایر دستگاه‌ها، نشان‌دهنده توجه ویژه از جمله تأمین اعتبار برای پروژه‌های پژوهشی تقاضامحور می‌باشد. اعتبار مراکز پژوهشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به طور متوسط با حدود ۱۵ درصد و معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور با ۹/۴ درصد رشد نسبت به اعتبار مصوب سال ۱۳۹۶ پیش‌بینی شده است.

جدول ۲- اعتبارات هزینه‌ای دستگاه‌های پژوهشی امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری
بر حسب طبقه‌بندی اصلی دستگاه‌های اجرایی

مبالغ به میلیارد ریال

تغییرات	لایحه سال ۱۳۹۷	مصوب سال ۱۳۹۶	عناوین دستگاه‌های اصلی
۱۸	۶.۵۳۱	۵.۵۳۴	مراکز و مؤسسات پژوهشی
۳۴	۱.۳۶۰	۱.۰۱۵	پارک‌های علم و فناوری
۲۰/۵	۷.۸۹۱	۶.۵۴۹	جمع وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
۱۹/۹	۶۴۱	۵۳۵	فرهنگستان‌ها
۱۰/۹	۳۵۱	۳۱۶	سایر
۱۶/۵	۹۹۲	۸۵۱	جمع نهاد
۹/۴	۴.۷۳۵	۴.۳۲۸	معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور*
۱۷/۳	۲۳۴۷	۲۰۰۰	جهاد دانشگاهی
۱۴/۹	۶۵۹	۵۷۴	مراکز پژوهشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
۱۶/۲	۱۶.۶۲۵	۱۴.۳۰۳	جمع کل

* علاوه بر این اعتبارات، مبلغ ۷.۰۰۰ میلیارد ریال از محل ردیف ۸-۱۰۱۰۵۲ (۳.۱۰۰ میلیارد ریال کمک به افزایش سرمایه اولیه صندوق نوآوری و شکوفایی و ۳.۹۰۰ میلیارد ریال بابت ماده ۵۱ قانون احکام دائمی) برای معاونت علمی و فناوری منظور شده است

۶- تبصره‌های بودجه سال ۱۳۹۷

تبصره ۴- بند الف- به‌منظور تحقق بخشی از اهداف مندرج در قانون حمایت از شرکتها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری و اختراعات مصوب ۱۳۸۹/۸/۵ به‌ویژه تبصره (۲) ماده (۵) قانون مذکور و ماده (۵۱) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه معادل ریالی مبلغ دویست میلیون (۲۰۰.۰۰۰.۰۰۰) دلار از محل صندوق توسعه ملی بابت حمایت از شرکتهای دانش‌بنیان خصوصی و تعاونی اختصاص می‌یابد. مبلغ ارزی مذکور برای صندوق توسعه ملی بازگشت از منابع محسوب می‌شود. تبدیل دلار به ریال موضوع این بند زیر نظر بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران صورت می‌گیرد.

تبصره ۴- بند ه- بانک‌های عامل مجازند در سال ۱۳۹۷ مبلغ چهل هزار میلیارد (۴۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تسهیلات از محل منابع در اختیار از جمله منابعی که با تصویب هیات عامل صندوق توسعه ملی در آن بانک‌ها سپرده‌گذاری شده است برای خرید تجهیزات و به‌روزرسانی آزمایشگاهها و کارگاههای دانشگاهها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی و فناوری براساس فهرست مورد توافق وزارتخانه‌ها و سازمان‌های ذی‌ربط و سازمان برنامه و بودجه کشور و با تصویب هیأت امنای آنها پرداخت نمایند. تضمین این تسهیلات پس از تصویب هیات امنای بر عهده مراکز فوق‌الذکر بوده و پس از تنفس دو ساله از محل درآمد اختصاصی آنها و متناسب با میزان دریافتی و مبتنی بر زمان‌بندی مورد تفاهم با بانکها بازپرداخت می‌شود.

تجهیزات آزمایشگاههای تحقیقاتی موضوع این بند فقط در مواردی که بنا به اعلام معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور و یا وزارتخانه تخصصی مربوطه مشابه داخلی ندارند، از شرکت خارجی تأمین می‌شود.

تبصره ۵- الف- شرکت‌های دولتی و وابسته وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولتی و همچنین دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و مؤسسات پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری تا سقف هفتاد هزار میلیارد (۷۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال اوراق مالی اسلامی ریالی برای اجرای طرحهای دارای توجیه فنی، اقتصادی و مالی خود که به‌تصویب شورای اقتصاد می‌رسد، با تضمین و بازپرداخت اصل و سود توسط خود، منتشر کنند.

تبصره ۹- بند الف- به دانشگاهها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی و پارکهای علم و فناوری اجازه داده می‌شود تا سقف عملکرد درآمد اختصاصی سال ۱۳۹۶ نسبت به أخذ تسهیلات از بانکها اقدام کنند و در جهت تکمیل طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای خود و احداث خوابگاه‌های متاهلین موضوع بند پ ماده ۱۰۳ برنامه ششم توسعه کشور استفاده نمایند و نسبت به بازپرداخت اقساط از محل درآمد اختصاصی خود اقدام کنند. صندوقهای رفاه دانشجویان مکلفند نسبت به پیش‌بینی اعتبار لازم در فعالیتهای خود به منظور پرداخت یارانه سود و کارمزد احداث خوابگاه‌های متاهلین اقدام نمایند.

تبصره ۹- بند و- کاهش اعتبارات برنامه‌های پژوهشی توسط دستگاههای اجرایی، ممنوع است.

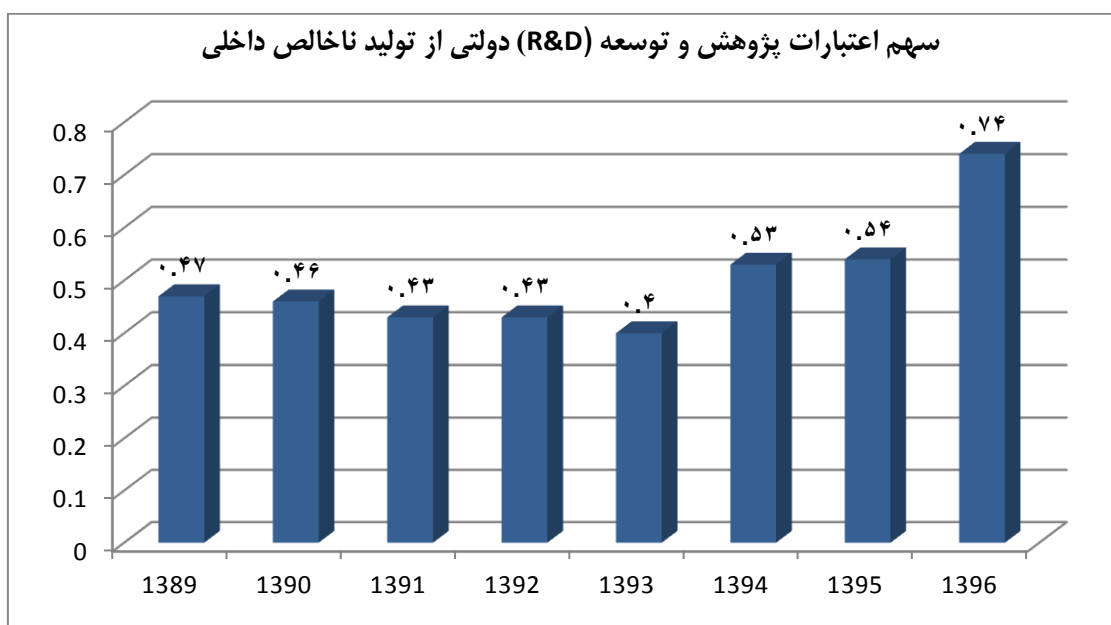
تبصره ۹- بند ز- به منظور ارتقاء شاخص‌های علمی، پژوهشی و فناوری، اعتبارات قانون استفاده متوازن از امکانات کشور قابل اختصاص به دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی، پارک‌های علم و فناوری مستقر در استان است.

تبصره ۹ بند ح- در راستای اجرای بند (ب) ماده ۶۴ قانون برنامه ششم توسعه مبنی بر اختصاص حداقل یک درصد از اعتبارات هزینه‌ای تخصیص یافته (به استثنای فصل‌های یک و شش) به امور پژوهشی و توسعه فناوری، شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان مجاز است اعتبارات موضوع این ماده را از سرجمع اعتبارات هزینه‌ای استان (به استثنای ادارات کل آموزش و پرورش استان)، کسر و با هماهنگی دستگاه‌های اجرایی استانی، و بر اساس اولویت‌ها و سیاست‌های پژوهشی مصوب و نیازهای استان و در چارچوب دستورالعمل ابلاغی سازمان برنامه و بودجه کشور که با هماهنگی وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تدوین می‌گردد، برای امور پژوهشی و توسعه فناوری به دستگاه‌های اجرایی استانی تعیین شده توسط آن شورا اختصاص دهد.

۷- تحلیل مهم‌ترین متغیرهای اقتصادی یا اجتماعی بخش علم و فناوری

منابع اصلی

اعتبارات تحقیقاتی کل کشور در سال ۱۳۹۶ از محل برنامه‌های تحقیقاتی، ردیف‌های متفرقه، فعالیت‌های تحقیقاتی برنامه‌های غیرتحقیقاتی، اعتبارات موضوع ماده ۵۶ قانون الحاق (۲) و اعتبارات شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت معادل ۱۰۷.۷۰۱ میلیارد ریال است که ۹۲/۹ درصد آن معادل ۱۰۰.۰۴۲ میلیارد ریال از محل بودجه عمومی دولت و ۷/۱ درصد آن نیز از محل بودجه شرکت‌های دولتی و بانک‌ها (۷.۶۵۹ میلیارد ریال) است. مبلغ ۷.۷۲۳ میلیارد ریال از اعتبارات پژوهشی بودجه عمومی دولتی مربوط به اعتبارات موضوع ماده ۵۶ الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) است. نسبت اعتبارات تحقیقاتی به تولید ناخالص داخلی معادل ۰/۷۴ درصد است.

منبع: محاسبات سازمان برنامه و بودجه کشور

بر اساس گزارش ۲۰۱۷ شاخص جهانی نوآوری، ایران در شاخص درصد هزینه کرد تحقیق و توسعه به تولید ناخالص داخلی رتبه ۷۸ را کسب کرده و در میان کشورهای منطقه بعد از رژیم اشغالگر قدس (با رتبه اول در جهان با ۴/۳ درصد)، مصر (با رتبه ۴۹)، عربستان و هند (با رتبه‌های ۴۳ و ۴۴) و ترکیه (با رتبه ۳۷) قرار گرفته است.

در گزارش جهانی نوآوری، تعداد پژوهشگران تمام وقت کشور به یک میلیون نفر جمعیت معادل ۶۹۱/۴ نفر بوده و در این شاخص رتبه ۵۶ در دنیا را احراز کرده است. رژیم اشغالگر قدس با ۸۰۲۵۵ نفر پژوهشگر به ازای هر یک میلیون نفر (رتبه اول جهان) و ترکیه به ۱۰۱۵۶ نفر (رتبه ۴۶ جهان) در جایگاه بالاتر از ایران و مصر با ۶۷۹ نفر و کسب رتبه ۵۷ جهان فاصله بسیار اندکی با ایران دارد.

شاخص جهانی نوآوری

گزارش شاخص جهانی نوآوری به عنوان یکی از معتبرترین گزارش‌های بین‌المللی برای اندازه‌گیری و مقایسه کشورها در خصوص وضعیت نوآوری شناخته شده است. گزارش سال ۲۰۱۷ شاخص جهانی نوآوری (GII) حاکی از آن است که رتبه کشور ایران با سی و هشت پله بهبود از رتبه ۱۱۳ در سال ۲۰۱۳ (۱۳۹۲) به ۷۵ در سال ۲۰۱۷ رسیده است. توجه و رصد این شاخص ترکیبی در رکن‌ها و زیررکن‌های آن می‌تواند برای برنامه‌ریزان و سیاستگذاران حوزه علم و فناوری در طراحی مداخلات موثر سیاستی و شناخت اصلی‌ترین مشکلات نظام ملی نوآوری، راهنمای مناسبی را فراهم آورد. مشاهدات آشکار شده حکایت از آن دارند که بهبود روندی وضعیت و رتبه ایران در شاخص جهانی نوآوری (GII) در بین کشورها از سال ۲۰۱۴ میلادی را می‌توان هم به شاخص ورودی نوآوری و هم به شاخص خروجی نوآوری نسبت داد. البته مقایسه این دو شاخص نشان می‌دهد که سرعت بهبود و ارتقای شاخص خروجی نوآوری بسیار بیشتر بوده است به طوری که شاخص کارایی نوآوری که حاصل نسبت خروجی به ورودی است به شدت بهبود یافته و ایران در بین ۱۲۷ کشور در سال ۲۰۱۷ توانسته است در این شاخص، رتبه ۱۶ را کسب نماید. همچنین بررسی کارشناسانه رکن‌ها و زیررکن‌های تشکیل دهنده آنها هم می‌تواند راهنمای تقویت نقاط قوت و تداوم موفقیت‌ها و برطرف کردن نقاط ضعف از یک سو و کار جمعی و سازماندهی شده به منظور تبیین ایرادات رکن‌ها و زیررکن‌ها، مبتنی بر اصلاح برداشت‌های غلط از شاخص‌های موجود ایران در سطح بین‌المللی و تولید و به روزرسانی و عرضه داده‌ها و شاخص‌های معتبر و رسمی داخلی کشور از سوی دیگر باشد.

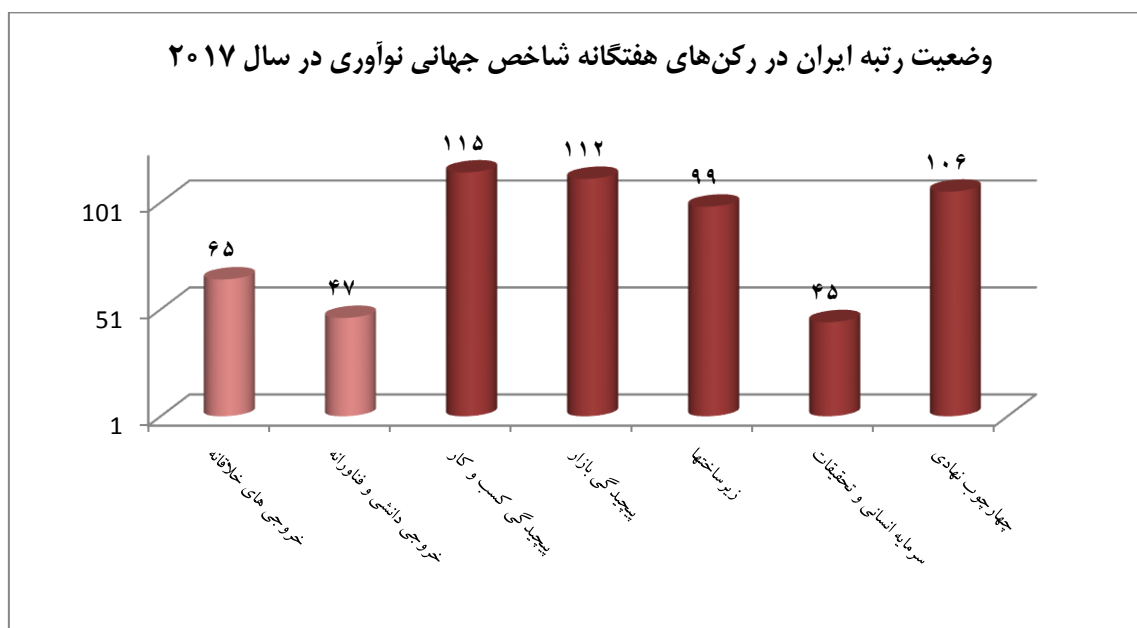
اگرچه رتبه کلی ایران در شاخص جهانی نوآوری در بین ۱۲۷ کشور معادل ۷۵ و به سرعت در حال بهبود است، اما نگاهی به گزارش یاد شده و وضعیت رتبه ایران در رکن‌های هفتگانه فوق نشان از آن دارد که در بعضی از آنها مثل سرمایه انسانی یا خروجی‌های دانشی و فناورانه، وضعیت ایران حداقل از منظر زیر شاخص‌ها و کمیّات تعریف شده، مناسب است و در برخی از آنها مانند پیچیدگی بازار و پیچیدگی کسب‌وکار نامناسب است به نحوی که در میان ۱۲۷ کشور رتبه ۱۰۰ به بالا کسب شده است (جدول ۱).

جدول ۳- رتبه ج.ا.ایران در رکن‌های هفتگانه شاخص جهانی نوآوری طی سالهای ۲۰۱۱ الی ۲۰۱۷

سال ۲۰۱۷	سال ۲۰۱۶	سال ۲۰۱۵	سال ۲۰۱۴	سال ۲۰۱۳	سال ۲۰۱۲	سال ۲۰۱۱	رکن‌های هفتگانه شاخص نوآوری
۱۰۶	۱۱۲	۱۲۶	۱۳۱	۱۳۲	۱۲۸	۱۱۴	چهارچوب نهادی
۴۵	۴۸	۴۶	۴۶	۵۶	۵۴	۵۸	سرمایه انسانی و تحقیقات
۹۹	۹۱	۶۸	۸۱	۷۹	۸۸	۹۲	زیرساخت
۱۱۲	۱۰۲	۱۳۹	۱۳۹	۱۳۳	۱۳۳	۱۱۷	پیچیدگی بازار
۱۱۵	۱۱۱	۱۳۰	۱۳۶	۱۲۰	۴۹	۱۱۴	پیچیدگی کسب و کار
۴۷	۶۵	۹۰	۱۱۳	۹۶	۷۳	۴۵	خروجی‌های دانشی و فناورانه
۶۵	۷۵	۱۱۶	۱۲۸	۱۲۷	۱۳۱	۱۰۰	خروجی‌های خلاقانه
۷۵	۷۸	۱۰۶	۱۲۰	۱۱۳	۱۰۴	۹۵	رتبه شاخص نوآوری

منابع: ۲۰۱۷-۲۰۱۱ The Global Innovation Index Report

رتبه ایران در هر یک از رکن‌های هفتگانه گزارش سال ۲۰۱۷ در جدول ۱ نشان داده شده است. یک نگاه اجمالی و اولیه به جدول یادشده گویای آن است که حوزه علم و فناوری توانسته است در حد قابل قبول و با توجه به شرایط خود امکانات لازم برای سمت عرضه را ارتقاء دهد (اگرچه که هنوز در این ارتباط، اقدامات و فعالیت‌های گسترده‌تر و تکمیلی یک ضرورت است). همچنین محصولات و خروجی ناشی از این فعالیت‌ها نیز در دسترس هستند اما عوامل نهادی و محیطی مثل شرایط غیررقابتی و انحصاری و یا شرایط نامناسب حاکم بر کسب و کار و بالاخره وجود خلا در چگونگی ارتباط حوزه علم و فناوری با بخش‌های اقتصادی کماکان چالش و مسأله اصلی این نظام هستند. شاید بتوان از این کمبود اساسی همان طور که در مجموعه سیاست‌های ابلاغی برنامه ششم نیز آمده است به ضرورت اصلاح نظام ملی نوآوری بیش از پیش پی برد.

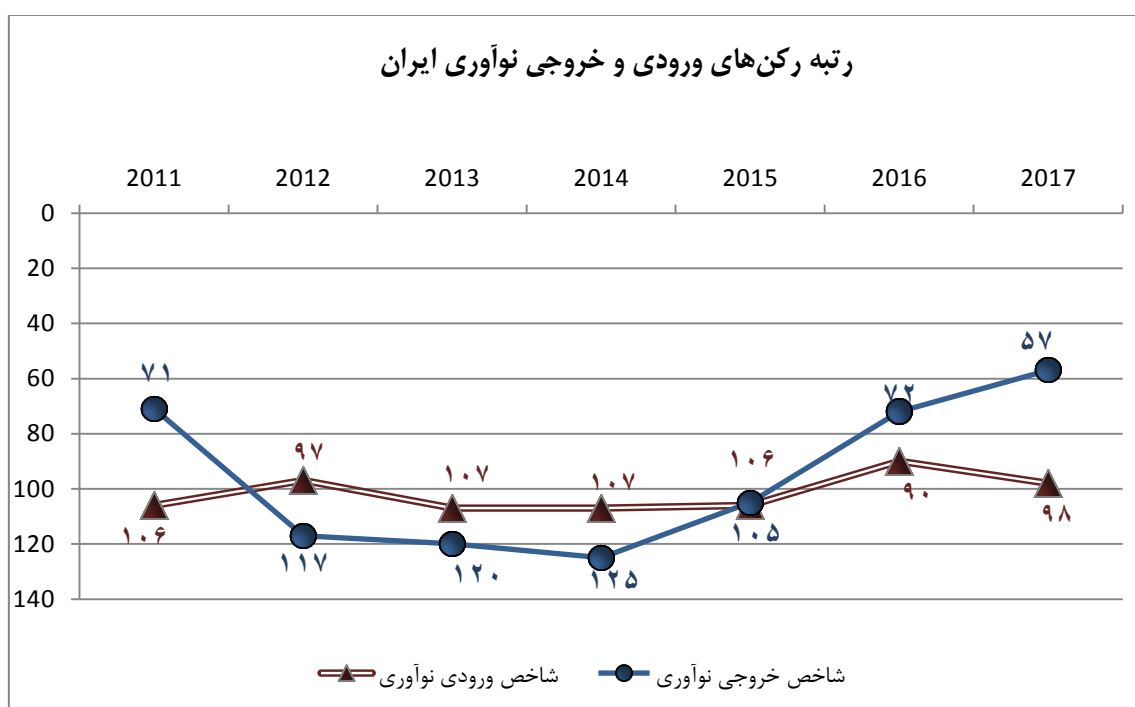

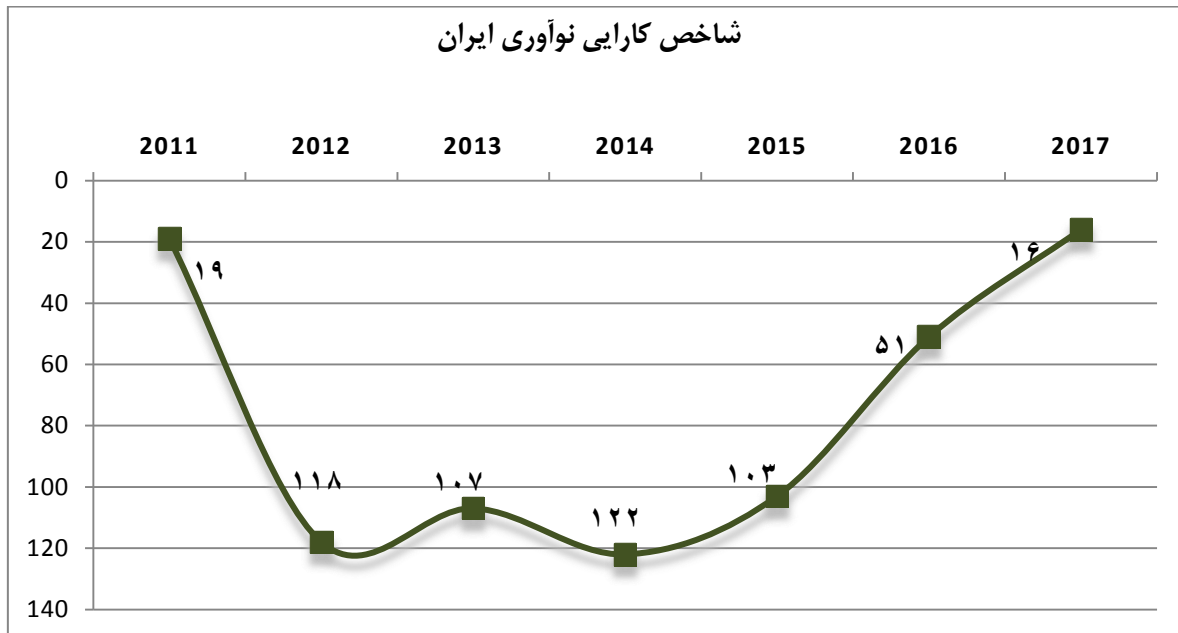
بررسی و تحلیل روندهای شاخص جهانی نوآوری و اجزای آن

گزارش شاخص جهانی نوآوری در دوره ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۷ نشان می‌دهد که رتبه ایران در سال ابتدایی دوره ۹۵ بوده است و تا سال ۲۰۱۴ روندی رو به افول داشته و به ۱۲۰ سقوط کرده است (دانشگاه علم و صنعت، ۱۳۹۴). اما از آن سال به بعد کشور ایران به طور پی در پی توانسته است جایگاه خود را در میان کشورهای مورد بررسی بهبود بخشد به طوری که رتبه‌اش در سال ۲۰۱۷ به ۷۵ بهبود یافته و ارتقایی ۴۵ پله‌ای نسبت به سال ۲۰۱۴ را تجربه نموده است (INSEAD, WIPO, ۲۰۱۷). این بهبود رتبه، اثربخشی سیاست‌های علمی و فناوری دولت را طی سال‌های اخیر به وضوح نشان می‌دهد.

مشاهدات بیانگر آن هستند که بهبود شاخص ورودی نوآوری از سال ۲۰۱۴ تا سال ۲۰۱۷ فقط توانسته است ۹ پله ارتقای رتبه کشور را در بر داشته باشد، اما در همین سال‌ها رتبه شاخص خروجی نوآوری از ۱۲۵ در سال ۲۰۱۴ به ۵۷ در سال ۲۰۱۷ بهبود یافته است که ۶۸ پله ارتقا را نشان می‌دهد. این امر حکایت از مدیریت و استفاده بهینه از منابع و بهبود چشمگیر بهره‌وری در پژوهش و به عبارتی بلوغ و تکامل آن دارد که می‌تواند به نوبه خود نشانگر بازگشت عقلانیت به مدیریت علم و فناوری کشور باشد.

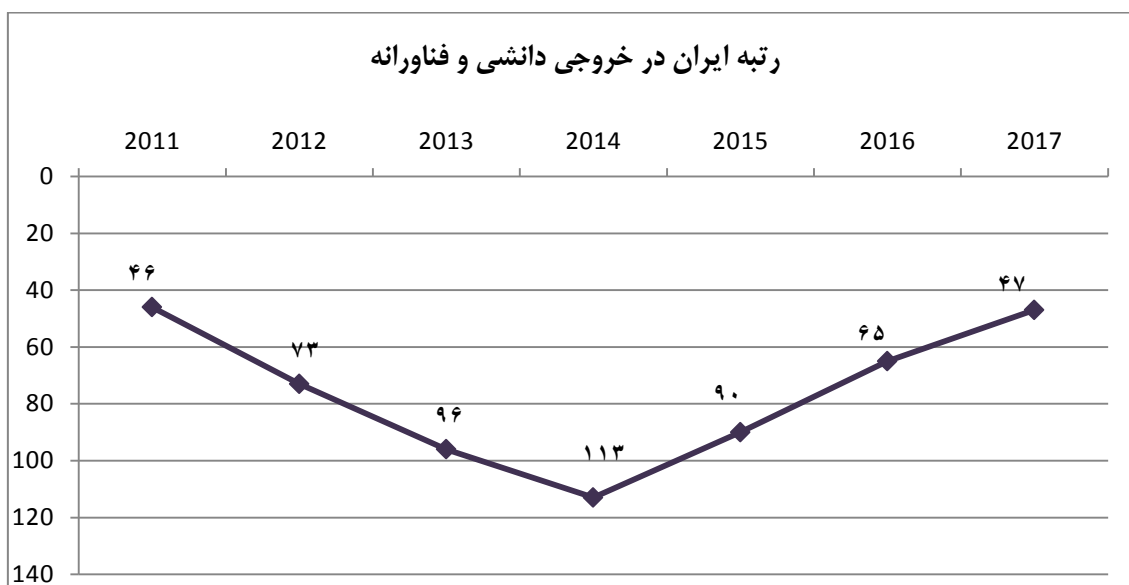

به این ترتیب شاخص کارایی یعنی نسبت خروجی به ورودی به شدت بهبود یافته و رتبه ایران را از ۱۲۲ در سال ۲۰۱۴ به ۱۶ رسانیده است. این مشاهدات بیانگر آن هستند که نظام ملی نوآوری ایران توانسته است با وجود ضعف‌های عدیده در ورودی‌ها، که خود شامل متغیرهای ورودی و نهاده‌های مورد نیاز برای تولید نوآوری از یک سو و شرایط محیطی از سوی دیگر می‌شود، خروجی به طور نسبی بالنسبه قابل قبولی از خود به جای گذارد.

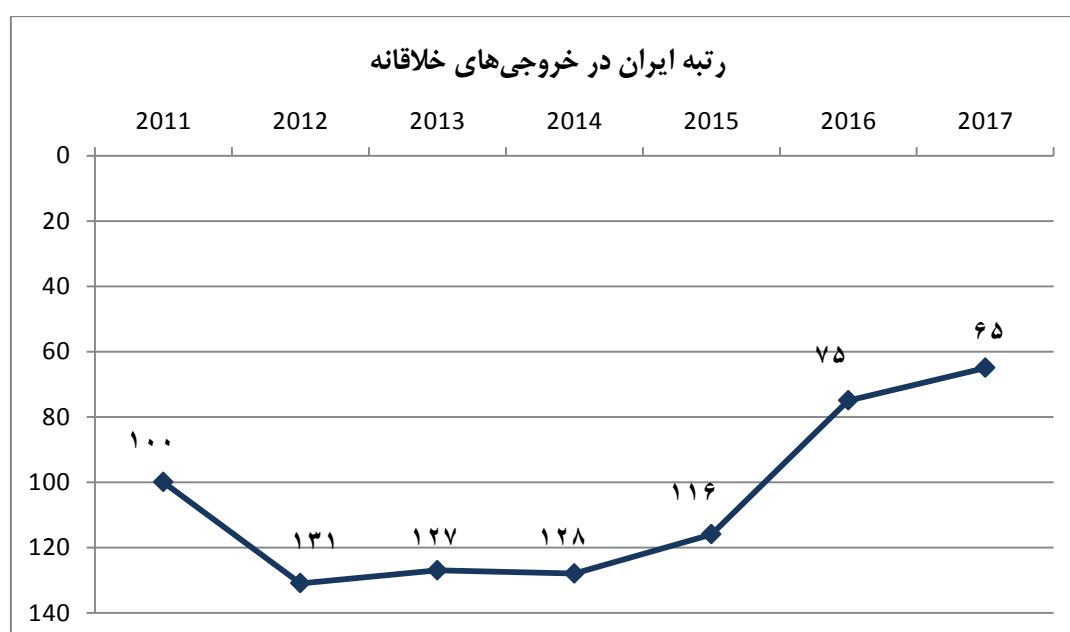

خروجی‌های نوآوری

همان‌طور که قبلاً بیان شد، دو رکن از هفت رکن گزارش GII به خروجی‌های نوآوری اشاره دارد. خروجی دانشی و فناورانه به خلق یا تولید دانش، تاثیر دانش و انتشار دانش اشاره دارد که زیررکن‌های آن را می‌سازند. نگاهی به وضعیت رتبه ایران در این رکن مهم حاکی از پیشرفت قابل توجه است. همان‌طور که اطلاعات شکل زیر نشان می‌دهد در طول سالهای دولت دهم و در نتیجه عملکرد اقدامات انجام شده رتبه ایران رو به تنزل گذاشته است و با ثمربخشی اقدامات انجام شده در دولت بعدی، با وجود تمام مشکلات از جمله مشکلات اعتباری ناشی از کاهش درآمدهای نفتی و عدم تحقق درآمدهای پیش‌بینی شده در قوانین بودجه سنواتی، به سرعت جایگاه از دست رفته قبلی در این رکن، حاصل شده است که نشان‌دهنده وجود ظرفیت‌های موجود در این زمینه و تأثیر مدیریت کلان بر بهبود عملکرد ظرفیت‌های موجود است.

تعداد پتنت‌های ملی ثبت شده اولین شاخص زیررکن تولید دانش است که ایران با کسب رتبه ۱۲ در سال ۲۰۱۷ وضع بسیار خوبی در آن دارد. اما کسب رتبه ۸۵ در شاخص بعدی این زیررکن نشان از تفاوت ضوابط ثبت اختراع در ایران و کشورهای صنعتی دنیاست که رتبه ایران را در این عرصه بین‌المللی بدتر نشان می‌دهد. در مقالات علمی و فنی جایگاه ایران با کسب رتبه ۳۵ در سال ۲۰۱۷ بسیار خوب بوده است. شاید بتوان علت اساسی آن را، فارغ از کیفیت انتشارات علمی، وابستگی ارتقای اعضای هیات علمی به چاپ مقالات علمی و فنی از یک سو و افزایش میزان دانشجویان تحصیلات تکمیلی در گروه‌های مختلف آموزشی از سوی دیگر، قلمداد نمود. البته هنوز در مورد میزان اثرات اجتماعی و اقتصادی این شاخص جای پرسش و بررسی وجود دارد. در رکن انتشار دانش ایران با رتبه ۱۲۱ همچنان وضعیت نامناسبی دارد.

گزارش‌ها بیانگر آن هستند که وضعیت ایران در رکن خروجی خلاقانه از سال ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۷ به شدت بهبود یافته است و رتبه ایران طی این سال‌ها ۶۶ پله پیشرفت را نشان می‌دهد. این رکن شامل سه رکن دارایی‌های ناآشکار، کالاها و خدمات خلاقانه و خلاقیت برخط می‌باشد. البته هنوز هم در شاخص‌های تعریف شده در این زیررکن‌ها باید به یک نکته اساسی توجه نمود که در برخی از آنها مثل شاخص «نسبت ویدیوهای بارگذاری شده بر روی یوتیوب به جمعیت ۱۵ تا ۵۹ سال» از آنجا که وبگاه یوتیوب از سال ۲۰۰۵ به صورت دوره‌ای و از سال ۲۰۰۹ به صورت دائم در ایران فیلتر است و کاربران ایران اجازه مشاهده و به اشتراک گذاری ویدیو در این سایت را ندارند، کشور ایران به سادگی در کسب امتیاز در مؤلفه «خروجی‌های خلاقانه» از سایر کشورهایی که از این وبگاه استفاده می‌کنند عقب می‌ماند.

۸- تحلیل اعتبارات هزینه‌ای بخش (برحسب برنامه - دستگاه اجرایی و ...) و ردیف‌های متفرقه

اعتبارات هزینه‌ای حوزه پژوهش و فناوری این امور از محل منابع عمومی، در مجموع با ۱۶/۲ درصد رشد نسبت به سال گذشته به میزان ۱۶۶۲۵ میلیارد ریال منظور شده است. این اعتبارات از محل درآمد اختصاصی با ۱۲/۳ درصد کاهش به میزان ۲۰۳۷۴ میلیارد ریال پیش‌بینی شده است.

وضعیت کلان اعتبارات هزینه‌ای دستگاه‌های پژوهشی امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷
مبالغ به میلیارد

شرح	عمومی	اختصاصی
قانون ۱۳۹۶	۱۴۳۰۳	۲۰۷۰۶
لایحه ۱۳۹۷	۱۶۶۲۵	۲۰۳۷۴
تغییرات	۱۶/۲	-۱۲/۳

بر اساس برآوردهای انجام شده مجموع اعتبار هزینه‌ای مراکز و موسسات پژوهشی معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور، جهاد دانشگاهی، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و سایر دستگاه‌های پژوهشی مرتبط با این امور در سال ۱۳۹۷ معادل ۱۸۰۹۹۹ میلیارد ریال پیش‌بینی شده است. علاوه بر این اعتبارات، مبلغ ۷۰۰۰۰ میلیارد ریال از محل ردیف ۸-۱۰۱۰۵۲ (۳۰۱۰۰) میلیارد ریال کمک به افزایش سرمایه اولیه صندوق نوآوری و شکوفایی و ۳۰۹۰۰ میلیارد ریال بابت ماده ۵۱ قانون احکام دائمی برای معاونت علمی و فناوری منظور شده است.

این اعتبارات در ۳ فصل و ۲۶ برنامه فعالیت‌های مرتبط به شرح جدول زیر منظور شده است.

برآورد سال ۱۳۹۷			عنوان برنامه اجرایی	شماره طبقه‌بندی
هزینه واحد	اعتبارات هزینه‌ای	هدف کمی		
۱۸۰۴۰۰۰ - فصل پژوهش‌های پایه				
۵۰۰	۱۰,۰۰۰	۲۰	برنامه حمایت از مرجع ملی ایمنی زیستی	۱۸۰۴۰۰۱
۳۱۹۵,۲۵۴۶	۳۵۰,۰۰۰	۴۲۷	برنامه پژوهش‌های راهبردی	۱۸۰۴۰۰۲
۱۱۹	۶۹,۶۰۰	۵۸۵	برنامه تدوین دانشنامه علوم اسلامی	۱۸۰۴۰۰۴
۱۷۹,۸۴۲۲۹	۱۵۳,۹۴۵	۸۵۶	برنامه تقویت و پاسداری از زبان و ادب فارسی	۱۸۰۴۰۰۶
۱۲۶۸۹,۳۴۸	۱۶۹۴۵۱۰	۳۲۹۴	برنامه توسعه علوم انسانی و اجتماعی	۱۸۰۴۰۰۸
۴۱۳۵,۱۹۴۴	۷۷۲۸۰	۱۰۴	برنامه توسعه علوم پایه	۱۸۰۴۰۰۹
۷۲۱۰۸,۵۷۸	۱۳۱۴۱۰۶	۴۰۷	برنامه توسعه علوم طبیعی	۱۸۰۴۰۱۰
۱۶۹,۴۰۰۷	۱۴۴,۸۷۸	۲۸۹	برنامه مستندسازی روند پیشرفت علم و فناوری	۱۸۰۴۰۱۲
۱۰۴	۱۱۰۵۳۳۶	۱۰۵۸۰	برنامه پژوهش و راهبری علم و فناوری	۱۸۰۴۰۱۴
۱۸۰۵۰۰۰ - فصل پژوهش‌های توسعه‌ای				
۳۰۲۶۶۶۶۷	۱۲,۷۱۲	۴۲	برنامه پژوهش‌های توسعه‌ای میراث هنر اسلامی و ملی	۱۸۰۵۰۰۲
۵۰۶۹۱,۰۰۱	۳۴۰۶۵۲۰	۱۰۱۹۲	برنامه تجاری‌سازی یافته‌های پژوهشی	۱۸۰۵۰۰۵
۲۱۷۳۸۴۲۱	۱۳۲۸۸۶	۱۶۳	برنامه توسعه پژوهش‌های هنری	۱۸۰۵۰۰۶
۱۴۳۵۷۷,۱۵	۱۳۲۵۸۹۸	۱۴۰۲	برنامه توسعه علوم پزشکی	۱۸۰۵۰۰۷
۳۰۲۱,۱۷۱۸	۶۱۶۰۳	۱۳۹	برنامه توسعه علوم گیاهان دارویی	۱۸۰۵۰۰۹
۴۰۹۶۲,۰۵۸	۲۵۷۵۳۸۷	۴۶۰۲	برنامه توسعه علوم مهندسی و فناوری	۱۸۰۵۰۱۰
۲۴۸۴,۳۹۲۸	۱۸۰۱۸۳	۲۲۷	برنامه توسعه علوم کشاورزی	۱۸۰۵۰۱۱
۱۸۲۴۵,۰۱۵	۹۵۲,۰۳۵	۳۹۰۸۴	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲
۱۵۳۵۹,۵۸۷	۸۲۴۶۶۸	۱۲۸۸۴۶	برنامه حفظ، معرفی و انتشار علم و فناوری	۱۸۰۵۰۱۳
۴۴۰,۵۵۹۴۴	۲۵۲,۰۰۰	۵۷۲	برنامه حمایت از پژوهشگران و فناوران	۱۸۰۵۰۱۴
۱۷۷۲,۱۲۱۹	۲۵۱۶۴۰	۳۰۹	برنامه حمایت از توسعه زیست فناوری	۱۸۰۵۰۱۵
۹۲۰۷,۱۷۲۴	۸۷۸,۰۶۱۸	۳۰۰۸	برنامه حمایت از توسعه علوم و فناوری‌های نوین	۱۸۰۵۰۱۶
۴۳۰,۲۶۸۰۶	۵۷۷,۸۵۰	۱۳۴۳	برنامه حمایت از توسعه فناوری نانو	۱۸۰۵۰۱۷
۱,۹۹۶۹۷	۶۵۹,۰۰۰	۳۳۰,۰۰۰	برنامه حمایت از توسعه و ارتقای سرمایه‌های انسانی	۱۸۰۵۰۱۹
۱۹۳۰,۰۱۶۹	۱۹۳۲۳۱	۳۴۵	برنامه حمایت از همکارها و دیپلماسی علم و فناوری	۱۸۰۵۰۲۱
۹۳,۵۲۰,۷۸۲	۱۵۳,۰۰۰	۱۶۳۶	برنامه پژوهش‌های توسعه‌ای فرهنگی - دینی	۱۸۰۵۰۲۲
۱۸۰۶۰۰۰ - فصل تحقیق و توسعه در امور آموزش و پژوهش				
۲۰۵۲,۸۸۲۱	۱۶۵۸۴۶	۴۲۸	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۱۸۰۶۰۰۱

۹- تحلیل شاخص‌های مالی بخش (رشد سالیانه - سهم برنامه‌ها - سهم فصل از امور بودجه عمومی دولت و ...)

در این قسمت اعتبارات پژوهش و فناوری از محل فصل‌های مرتبط در امور دوازده‌گانه به تفکیک هزینه‌ای، درآمد اختصاصی و تملک سرمایه‌ای طی سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ و پیش‌بینی ۱۳۹۷ بررسی و تحلیل می‌شود. در ادامه شاخص «نسبت مجموع اعتبارات پژوهشی از بودجه کل کشور به GDP» محاسبه و مورد ارزیابی قرار خواهد گرفت.

در سال ۱۳۹۵، نظام طبقه‌بندی هزینه‌های دولت در راستای اجرای بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد مورد بازنگری قرار گرفت. براساس نظام جدید طبقه‌بندی، امور دهگانه جایگزین امور چهارگانه قبلی شده و در هریک از امور دهگانه، یک فصل تحقیق و توسعه درج شده است. در امور آموزش و پژوهش، علاوه بر فصل تحقیق و توسعه مرتبط با امور، دو فصل «پژوهش‌های پایه‌ای» و «پژوهش‌های توسعه‌ای» پیش‌بینی و منظور شده است. در مجموع در نظام جدید طبقه‌بندی هزینه‌های دولت، ۱۲ فصل مرتبط با پژوهش در نظر گرفته شده است. علاوه بر اعتبارات فصول دوازده‌گانه پژوهشی، اعتباراتی از محل ردیف‌های متفرقه، شرکت‌های دولتی بانکها و موسسات انتفاعی وابسته به دولت، اعتبارات مرتبط با سایر احکام قانونی مانند ماده ۵۶ قانون الحاق (۲) و نیز اعتبارات پژوهشی منظور شده در قالب امور و برنامه‌های غیرمرتبط برای بخش پژوهش منظور می‌شود که در قسمت اول این بخش به دلیل رعایت وحدت رویه در ارائه گزارش درج نشده است. در قسمت دوم این بخش، این اعتبارات، محاسبه و مورد تحلیل و ارزیابی قرار خواهند گرفت.

اعتبارات پژوهش و فناوری از برنامه‌های مرتبط با فصل‌های تحقیق و توسعه در امور دهگانه

میلیون ریال

کد طبقه‌بندی	عنوان	مصوب سال ۱۳۹۵		
		هزینه‌ای	اختصاصی	تملک
۱۰۰۴۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور خدمات عمومی	۱,۸۷۸,۰۳۳	۱۳۱,۵۴۳	۱,۹۳۵,۴۵۶
۱۱۰۳۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور دفاعی و امنیتی	۷۲۴,۰۱۷	۳۱۵,۸۰۰	۱,۰۳۹,۸۱۷
۱۲۰۲۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور قضایی	۶۴۵,۱۰۱	۵۰۰	۲۸۶,۵۰۶
۱۳۱۰۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور اقتصادی	۵,۸۷۶,۹۹۰	۳,۸۳۳,۵۲۹	۱,۴۲۱,۶۷۲
۱۴۰۵۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور محیط‌زیست	۳۱۰,۸۳۶	۵۰,۰۰۰	۱۵۲,۰۰۰
۱۵۰۴۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور مسکن، عمران شهری و روستایی	۸۴۴,۲۱۱	۴۱۸,۰۰۰	۲۹۹,۰۸۸
۱۶۰۳۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور سلامت	۲,۷۶۳,۷۴۶	۸۴۵,۱۷۱	۱۵,۰۰۰
۱۷۰۸۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری	۱,۶۱۶,۲۱۲	۵۷,۱۰۰	۱۶۳,۹۶۱
۱۸۰۴۰۰۰	فصل پژوهش‌های پایه	۱۳,۸۲۰,۰۸۸	۲,۰۸۹,۵۳۰	۲۶۲,۳۹۳
۱۸۰۵۰۰۰	فصل پژوهش‌های توسعه‌ای	۱۳,۰۶۳,۷۸۷	۳,۷۲۶,۸۱۰	۱,۷۵۱,۷۵۶
۱۸۰۶۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور آموزش و پژوهش	۸۱۹,۹۸۶	۱۹۰,۰۹۵	۳۶۸,۷۰۴
۱۹۰۵۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور رفاه اجتماعی	۳۰۳,۹۳۹	۱۲,۳۰۱	۶۳,۶۱۸
	جمع فصول مرتبط با تحقیق و توسعه	۴۲,۶۷۶,۹۴۶	۱۱,۶۷۰,۳۷۹	۶,۷۲۰,۱۵۴
	جمع امور دهگانه	۱,۶۹۲,۵۴۵,۸۶۱	۳۹۹,۹۵۷,۹۴۶	۳۴۲,۴۳۰,۰۰۰
	سهم فصول مرتبط با تحقیق و توسعه از امور دهگانه	۲.۵۲	۲.۹۲	۱.۹۶

- مجموع اعتبارات مصوب فصول دوازده‌گانه پژوهشی در سال ۱۳۹۵ حدود ۶۱ هزار میلیارد ریال است که معادل ۲/۵ درصد از کل اعتبارات فصول دهگانه است.
- از مجموع اعتبارات مصوب فصول دوازده‌گانه پژوهشی، ۷۰ درصد در قالب اعتبارات هزینه‌ای، ۱۹ درصد اعتبارات درآمد اختصاصی و ۱۱ درصد اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای منظور شده است.
- دو فصل «پژوهش‌های توسعه‌ای» و «پژوهش‌های پایه» بیشترین اعتبار را در میان فصل‌های دوازده‌گانه به خود اختصاص داده‌اند.

اعتبارات پژوهش و فناوری از برنامه‌های مرتبط با فصل‌های تحقیق و توسعه در امور دهگانه

میلیون ریال

کد طبقه‌بندی	عنوان	مصوب سال ۱۳۹۶		
		هزینه‌ای	اختصاصی	تملك
۱۰۰۴۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور خدمات عمومی	۱,۹۴۷,۱۱۶	۹۲,۰۰۰	۱,۶۸۵,۱۸۲
۱۱۰۳۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور دفاعی و امنیتی	۱,۰۸۱,۳۹۶	۴۱۵,۸۰۰	۰
۱۲۰۲۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور قضایی	۵۹,۱۸۹	۲,۸۵۱	۴۷,۱۹۶
۱۳۱۰۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور اقتصادی	۶,۴۰۶,۳۲۷	۴,۱۶۷,۷۲۰	۱,۷۵۱,۶۹۰
۱۴۰۵۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور محیط‌زیست	۲۳۳,۷۹۸	۵۰,۰۰۰	۸۸,۱۰۶
۱۵۰۴۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور مسکن، عمران شهری و روستایی	۲۷۰,۳۳۶	۴۵۵,۰۵۰	۱۳۱,۵۸۳
۱۶۰۳۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور سلامت	۳,۹۲۲,۰۶۷	۲,۶۶۹,۳۷۰	۰
۱۷۰۸۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری	۱,۹۸۴,۶۶۱	۴۶,۶۰۰	۷۳,۲۶۴
۱۸۰۴۰۰۰	فصل پژوهش‌های پایه	۱۶,۰۹۸,۲۸۶	۱,۷۳۳,۵۹۶	۳۱۸,۴۸۸
۱۸۰۵۰۰۰	فصل پژوهش‌های توسعه‌ای	۱۴,۷۶۰,۵۱۸	۵,۸۳۳,۰۶۶	۲,۳۰۲,۹۳۲
۱۸۰۶۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور آموزش و پژوهش	۱,۳۲۰,۱۳۸	۸۷۵,۱۴۲	۴۰۴,۷۷۸
۱۹۰۵۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور رفاه اجتماعی	۹۳,۰۱۱	۳۰,۰۰۰	۱,۶۵۷
	جمع فصول مرتبط با تحقیق و توسعه	۴۸,۱۷۶,۸۴۳	۱۶,۳۷۱,۱۹۵	۶,۸۰۴,۸۷۶
	جمع امور دهگانه	۲,۱۰۵,۶۳۴,۱۶۰	۵۲۱,۰۱۰,۳۳۵	۴۶۲,۷۴۸,۱۴۴
	سهم فصول مرتبط با تحقیق و توسعه از امور دهگانه	۲.۲۹	۳.۱۴	۱.۴۷

- مجموع اعتبارات مصوب فصول دوازده‌گانه پژوهشی در سال ۱۳۹۶ حدود ۷۱ هزار میلیارد ریال است که معادل ۲/۵ درصد از کل اعتبارات فصول دهگانه است.
- از مجموع اعتبارات مصوب فصول دوازده‌گانه پژوهشی، ۶۷/۵ درصد در قالب اعتبارات هزینه‌ای، ۲۳ درصد اعتبارات درآمد اختصاصی و ۹/۵ درصد اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای منظور شده است. مقایسه ترکیب اعتبارات فصول پژوهشی سال ۱۳۹۶ با سال قبل نشان می‌دهد از سهم اعتبارات هزینه‌ای و تملک به نفع اعتبارات درآمد اختصاصی کم شده است. این امر نشان‌دهنده حرکت به سمت تنوع در تأمین مالی این بخش و برقراری ارتباط فعالیت‌های پژوهشی با سمت تقاضاست.

- دو فصل «پژوهش‌های توسعه‌ای» و «پژوهش‌های پایه» بیشترین اعتبار را در میان فصل‌های دوازده‌گانه به خود اختصاص داده‌اند.
- میزان تغییر اعتبارات فصول دوازده‌گانه پژوهشی در سال ۱۳۹۶ در مقایسه با سال ۱۳۹۵ در جدول صفحه بعد نشان داده شده است.

اعتبارات پژوهش و فناوری از برنامه‌های مرتبط با فصل‌های تحقیق و توسعه در امور دهگانه

کد طبقه‌بندی	عنوان	تغییرات مصوب سال ۱۳۹۶ نسبت به مصوب سال ۱۳۹۵		
		هزینه‌ای	اختصاصی	تملک
۱۰۰۴۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور خدمات عمومی	۳۰.۱-	۱۲.۹-	۵.۶-
۱۱۰۳۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور دفاعی و امنیتی	۳۱.۷		۴۴.۰
۱۲۰۲۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور قضایی	۴۷۰.۲	۸۳.۵-	۸۸.۳-
۱۳۱۰۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور اقتصادی	۸.۷	۲۳.۲	۱۰.۷
۱۴۰۵۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور محیط‌زیست	۰.۰	۴۲.۰-	۲۷.۵-
۱۵۰۴۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور مسکن، عمران شهری و روستایی	۸.۹	۵۶.۰-	۴۵.۱-
۱۶۰۳۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور سلامت	۲۱۵.۸	۱۰۰.۰-	۸۱.۹
۱۷۰۸۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری	۱۸.۴-	۵۵.۳-	۱۴.۵
۱۸۰۴۰۰۰	فصل پژوهش‌های پایه	۱۷.۰-	۲۱.۴	۱۲.۲
۱۸۰۵۰۰۰	فصل پژوهش‌های توسعه‌ای	۵۶.۵	۳۱.۵	۲۳.۵
۱۸۰۶۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور آموزش و پژوهش	۳۶۰.۴	۹.۸	۸۸.۶
۱۹۰۵۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور رفاه اجتماعی	۱۴۳.۹	۹۷.۴-	۶۷.۲-
	جمع فصول مرتبط با تحقیق و توسعه	۴۰.۳	۱.۳	۱۶.۸
	جمع امور دهگانه	۳۰.۳	۳۵.۱	۲۶.۹
	سهم فصول مرتبط با تحقیق و توسعه از امور دهگانه	۷.۷	۲۵.۱-	۷.۹-

- مجموع اعتبارات مصوب فصول دوازده‌گانه پژوهشی در سال ۱۳۹۶ در مقایسه با اعتبارات مصوب سال قبل ۱۶/۸ درصد رشد کرده است که متناسب با رشد ۲۷ درصدی مجموع اعتبارات امور دهگانه نمی‌باشد.
- بیشترین رشد اعتبارات فصول دوازده‌گانه پژوهشی، در اعتبارات درآمد اختصاصی به میزان ۴۰ درصد بوده است و اعتبارات تملک تنها ۱/۳ درصد رشد داشته است. رشد ۱/۳ درصدی اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصول پژوهشی که در مقایسه با رشد ۳۵ درصدی این اعتبارات در کل امور بسیار اندک است، اجرای انجام فعالیت‌های پژوهشی که عمدتاً نیازمند تأمین و روزآوری تجهیزات و وسایل آزمایشگاهی است را با مشکل جدی روبرو می‌کند. رشد اندک اعتبارات تملک ناشی از کاهش اعتبارات تملک در برخی از امور، به ویژه در امور سلامت، رفاه اجتماعی، قضایی، مسکن و عمران شهری و روستایی، فرهنگ و تربیت بدنی و گردشگری صورت گرفته است.
- دامنه وسیع تغییرات اعتبار مصوب فصل‌های پژوهشی در سال ۱۳۹۶ در مقایسه با سال ۱۳۹۵، (از ۸۸/۳ درصد کاهش اعتبار در فصل تحقیق و توسعه در امور قضایی تا ۸۸ درصد افزایش در فصل تحقیق و توسعه در امور

آموزش و پژوهش) نشان می‌دهد در سال ۱۳۹۵ به دلیل جدید بودن نظام طبقه‌بندی هزینه‌های دولت، برنامه‌ها و فعالیت‌های مرتبط و به طبع آن اعتبارات مناسب در این فصول منظور نشده است که با بازنگری در برنامه و فعالیت‌های مربوطه در زمان تهیه لایحه بودجه سال ۱۳۹۶، بخش اعظم آن اصلاح شده است.

اعتبارات پژوهش و فناوری از برنامه‌های مرتبط با فصل‌های تحقیق و توسعه در امور دهگانه

میلیون ریال

کد طبقه‌بندی	عنوان	لایحه سال ۱۳۹۷					جمع کل
		هزینه‌ای	اختصاصی	تملک	جمع	متفرقه	
۱۰۰۴۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور خدمات عمومی	۱,۲۴۳,۴۰۷	۷۰,۰۰۰	۱,۵۰۲,۵۰۰	۲,۸۱۵,۹۰۷	۳۶,۵۰۰	۲,۸۵۲,۴۰۷
۱۱۰۳۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور دفاعی و امنیتی	۱,۷۹۴,۴۸۵	.	۶۲۱,۰۰۰	۲,۴۱۵,۴۸۵		۲,۴۱۵,۴۸۵
۱۲۰۲۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور قضایی	۵۲,۶۷۵	۴,۰۰۰	۴۲,۰۰۰	۹۸,۶۷۵	۱۹,۱۹۱	۱۱۷,۸۶۶
۱۳۱۰۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور اقتصادی	۷,۱۳۶,۲۶۱	۳,۹۱۵,۱۵۷	۱۳۸,۶۴۰	۱۱,۱۹۰,۰۵۸	۱,۰۷۱,۷۰۰	۱۲,۲۶۱,۷۵۸
۱۴۰۵۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور محیط‌زیست	۱۱۹,۴۹۱	۴۵,۰۰۰	۹۰,۰۰۰	۲۵۴,۴۹۱	۱۰,۰۰۰	۲۶۴,۴۹۱
۱۵۰۴۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور مسکن، عمران شهری و روستایی	۱۹۷,۶۰۳	۴۲۹,۷۲۴	۴۰۰,۰۰۰	۱,۰۲۷,۳۲۷	۱۳۹,۱۱۴	۱,۱۶۶,۴۴۱
۱۶۰۳۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور سلامت	۴,۲۶۳,۰۸۲	۱۳۰,۵۰۰	۲,۲۸۳,۶۴۴	۶,۶۷۷,۲۲۶		۶,۶۷۷,۲۲۶
۱۷۰۸۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری	۲,۱۸۷,۱۵۸	۷۶,۶۰۰	۱۳,۹۹۲	۲,۲۷۷,۷۵۰		۲,۲۷۷,۷۵۰
۱۸۰۴۰۰۰	فصل پژوهش‌های پایه	۱۱,۲۳۹,۶۸۱	۱,۵۰۰,۷۳۲	۳۱۰,۶۰۶	۱۳,۰۵۱,۰۱۹	۱۲۴,۱۰۰	۱۳,۱۷۵,۱۱۹
۱۸۰۵۰۰۰	فصل پژوهش‌های توسعه‌ای	۲۴,۲۰۴,۳۹۲	۶,۱۹۱,۸۰۵	۱,۶۱۰,۱۲۶	۳۲,۰۰۶,۳۲۳	۲۰۴,۲۴۰	۳۲,۲۱۰,۵۶۳
۱۸۰۶۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور آموزش و پژوهش	۱,۴۱۳,۵۰۳	۹۴۱,۸۴۶	۱۶۳,۲۵۶	۲,۵۱۸,۶۰۵		۲,۵۱۸,۶۰۵
۱۹۰۵۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور رفاه اجتماعی	۵۰,۸۹۰	۳۸,۰۰۰		۸۸,۸۹۰		۸۸,۸۹۰
	جمع فصول مرتبط با تحقیق و توسعه	۵۳,۹۰۲,۶۲۸	۱۳,۳۴۳,۳۶۴	۷,۱۷۵,۷۶۴	۷۴,۴۲۱,۷۵۶	۱,۶۰۴,۸۴۵	۷۶,۰۲۶,۶۰۱
	جمع امور دهگانه (میلیارد ریال)	۱,۸۴۷,۳۸۰	۵۵۵,۴۰۴	۱۹۳,۵۳۵	۲,۵۹۶,۳۲۱	۲۳۴,۸۵۵	۲,۸۳۱,۱۷۶
	سهم فصول مرتبط با تحقیق و توسعه از امور دهگانه	۲.۹۲	۲.۴۰	۳.۷۱	۲.۸۷	۰.۶۸	۲.۶۹

سیاست کلی دولت در ارائه لایحه بودجه سال ۱۳۹۷، انجام اصلاحات اساسی و تنظیم بودجه بر اساس عملکرد بوده است. در راستای یکی از این اصلاحات اساسی، اعتبارات ردیف‌های متفرقه (که به طور عمده شامل اعتبارات ردیف‌های درآمد هزینه‌ای با کد ۵۳۰۰۰۰ بوده است) در قالب ردیف‌های مرتبط در جدول (۷) منظور شده و به این ترتیب فعالیت، برنامه، فصل و امور مربوط به این اعتبارات به صورت شفاف مشخص شده است. لذا در لایحه

- بودجه سال ۱۳۹۷ علاوه بر تفکیک اعتبارات فصول بر حسب هزینه‌ای و اختصاصی و تملک، اعتبار از محل ردیف متفرقه نیز تفکیک شده است که در این قسمت به منظور فراهم آوردن امکان مقایسه با سال قبل به صورت جداگانه تحلیل و گزارش می‌شود.
- مجموع اعتبارات مصوب فصول دوازده‌گانه پژوهشی در لایحه سال ۱۳۹۷ با احتساب ردیف‌های متفرقه حدود ۷۶ هزار میلیارد ریال است که معادل ۲/۷ درصد از کل اعتبارات فصول دهگانه است. این سهم نسبت به سال ۱۳۹۶ تغییری نشان نمی‌دهد.
  - از مجموع اعتبارات فصول دوازده‌گانه پژوهشی، ۷۰/۹ درصد در قالب اعتبارات هزینه‌ای، ۱۷/۶ درصد اعتبارات درآمد اختصاصی، ۹/۴ درصد اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و ۲/۱ درصد اعتبارات درآمد هزینه متفرقه منظور شده است. مقایسه ترکیب اعتبارات فصول پژوهشی سال ۱۳۹۶ با سال قبل بدون در نظر گرفتن اعتبار ردیف‌های متفرقه نشان می‌دهد از سهم اعتبارات تملک و درآمد اختصاصی به نفع اعتبارات هزینه‌ای کاسته شده است.
  - علاوه بر دو فصل «پژوهش‌های توسعه‌ای» و «پژوهش‌های پایه» که طی دو سال گذشته بیشترین اعتبار را در میان فصل‌های دوازده‌گانه به خود اختصاص داده‌اند، فصل تحقیق و توسعه در امور اقتصادی به دلیل شفاف شدن میزان قابل توجه اعتبارات پژوهشی پیش‌بینی شده از محل ردیف‌های متفرقه، دارای بیشترین اعتبار پژوهشی در میان فصل‌های دوازده‌گانه بوده‌اند.
  - میزان تغییر اعتبارات فصول دوازده‌گانه پژوهشی در لایحه سال ۱۳۹۷ در مقایسه با سال ۱۳۹۶ که در جدول صفحه بعد آمده است نشان می‌دهد دامنه تغییرات اعتبار مصوب فصل‌های پژوهشی که در سال گذشته بسیار گسترده بوده، تعدیل شده و در در دامنه ۲۸ درصد کاهش تا ۲۸ درصد افزایش نوسان داشته است.
  - مجموع اعتبارات مصوب فصول دوازده‌گانه پژوهشی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ در مقایسه با اعتبارات مصوب سال قبل با احتساب ردیف‌های متفرقه ۴/۳ درصد و با احتساب ردیف‌های متفرقه ۶/۶ درصد رشد داشته است. با توجه به کاهش اعتبارات فصول دهگانه نسبت به سال گذشته، که عمدتاً به دلیل استانی شدن اعتبار برخی ردیف‌های غیرپژوهشی است، اعتبارات فصول پژوهشی از افزایش متناسبی برخوردار بوده است.
  - افزایش اعتبارات هزینه‌ای فصول دوازده‌گانه پژوهشی به میزان ۱۱/۹ درصد و در حد افزایشات قانونی حقوق و دستمزد و تأمین سایر هزینه‌های اجتناب‌ناپذیر بوده است. افزایش ۵/۵ درصدی اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با توجه به کاهش اعتبارات تملک در مجموع اعتبارات امور دهگانه اتفاق خوشایندی است و نوید اتمام برخی از پروژه‌های تأمین فضا و نیز تأمین و به‌روزرسانی تجهیزات آزمایشگاهی مورد نیاز فعالیت‌های پژوهشی را می‌دهد.

تغییر اعتبارات پژوهش و فناوری از برنامه‌های مرتبط با فصل‌های تحقیق و توسعه در امور دهگانه

کد طبقه‌بندی	عنوان	تغییرات لایحه سال ۱۳۹۷ نسبت به مصوب سال ۱۳۹۶			
		هزینه‌ای	اختصاصی	تملك	جمع
۱۰۰۴۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور خدمات عمومی	۳۶.۱-	۲۳.۹-	۱۰.۸-	۲۳.۴-
۱۱۰۳۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور دفاعی و امنیتی	۶۵.۹	۱۰۰.۰-		۶۱.۳
۱۲۰۲۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور قضایی	۱۱.۰-	۴۰.۳	۱۱.۰-	۷.۹
۱۳۱۰۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور اقتصادی	۱۱.۴	۶.۱-	۹۲.۱-	۰.۵-
۱۴۰۵۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور محیط‌زیست	۴۸.۹-	۱۰.۰-	۲.۱	۳۱.۶-
۱۵۰۴۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور مسکن، عمران شهری و روستایی	۲۶.۹-	۵.۶-	۲۰۴.۰	۱۹.۹
۱۶۰۳۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور سلامت	۸.۷	۹۵.۱-		۱.۳
۱۷۰۸۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری	۱۰.۲	۶۴.۴	۸۰.۹-	۸.۲
۱۸۰۴۰۰۰	فصل پژوهش‌های پایه	۳۰.۲-	۱۳.۴-	۲.۵-	۲۷.۴-
۱۸۰۵۰۰۰	فصل پژوهش‌های توسعه‌ای	۶۴.۰	۶.۲	۳۰.۱-	۴۰.۷
۱۸۰۶۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور آموزش و پژوهش	۷.۱	۷.۶	۵۹.۷-	۳.۱-
۱۹۰۵۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور رفاه اجتماعی	۴۵.۳-	۲۶.۷	۱۰۰.۰-	۲۸.۷-
	جمع فصول مرتبط با تحقیق و توسعه	۱۱.۹	۱۸.۵-	۵.۵	۴.۳
	جمع امور دهگانه	۱۲.۳-	۶.۶	۵۸.۲-	۸.۴-
	فصول مرتبط با تحقیق و توسعه از امور دهگانه	۲۷.۵	۲۳.۵-	۱ و نیم برابر	۲۴.۱

تحلیل و ارزیابی شاخص «نسبت اعتبارات تحقیقاتی بودجه کل کشور به GDP»

همانطور که در قسمت‌های قبل گفته شد، علاوه بر اعتبارات فصول دوازده‌گانه پژوهشی، اعتباراتی از محل ردیف‌های متفرقه، شرکت‌های دولتی بانکها و موسسات انتفاعی وابسته به دولت، اعتبارات مرتبط با سایر احکام قانونی مانند ماده ۵۶ قانون الحاق (۲) و نیز اعتبارات پژوهشی منظور شده در قالب امور و برنامه‌های غیرمرتبط برای بخش پژوهش منظور می‌شود که در قسمت‌های قبلی به دلیل رعایت وحدت رویه در ارائه گزارش درج نشده است. مجموع اعتبارات بخش پژوهش از محل اعتبارات دولتی در قانون بودجه سال ۱۳۹۶ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ به شرح جداول زیر است.

اعتبارات تحقیقاتی از بودجه کل کشور در سال ۱۳۹۶ (میلیون ریال)

قانون بودجه سال ۱۳۹۶				عنوان
جمع	تملك سرمایه ای	اختصاصی	هزینه ای	
۱۶,۵۴۹,۸۸۰		۲,۷۵۲,۸۱۹	۱۳,۷۹۷,۰۶۱	تحقیق در دکتری تخصصی و کارشناسی ارشد
۵۹,۸۵۸,۲۳۳	۷,۲۳۳,۴۸۶	۸,۳۳۴,۵۴۶	۴۴,۲۹۰,۲۰۱	برنامه‌های تحقیقاتی
۳,۳۶۵,۵۰۰	۲,۵۳۷,۵۰۰		۸۲۸,۰۰۰	ردیف‌های متفرقه
۳۰۹,۴۶۰			۳۰۹,۴۶۰	سایر جداول
۱۲,۲۳۵,۷۶۱		۱۱۰,۲۵۰	۱۲,۱۲۵,۵۱۱	فعالیت‌های تحقیقاتی برنامه‌های غیر تحقیقاتی
۷,۷۲۲,۸۱۵			۷,۷۲۲,۸۱۵	اعتبارات تحقیقاتی موضوع ماده ۵۶ قانون تنظیم ۲
۱۰۰,۰۴۱,۶۴۹	۹,۷۷۰,۹۸۶	۱۱,۱۹۷,۶۱۵	۷۹,۰۷۳,۰۴۸	اعتبارات تحقیقاتی از محل بودجه عمومی

قانون بودجه سال ۱۳۹۶				عنوان
جمع	تملك سرمايه اى	اختصاصى	هزينه اى	
۱.۹۸				نسبت تحقیقات از بودجه عمومی به کل بودجه عمومی
۰.۶۹				نسبت تحقیقات از بودجه عمومی به GDP
۷,۶۵۹,۳۵۲				اعتبارات تحقیقاتی شرکتها، بانکها و مؤسسات انتفاعی
۱۰۷,۷۰۱,۰۰۱				اعتبارات تحقیقاتی بودجه کل کشور
۰.۷۴۲				نسبت اعتبارات تحقیقاتی بودجه کل کشور به GDP

در روش محاسبه هزینه‌های تحقیقات در بودجه عمومی با توجه به دستورالعمل بین‌المللی فراسکاتی و سهم حدود ۵۰ درصدی واحدهای دکتری و ارشد در تحقیق پایانامه و سهم ۱۰۰ درصدی آن در دوره دکتری پژوهش محور، به طور متوسط ۴۰ درصد اعتبار این برنامه‌ها برای تحقیق و توسعه محاسبه شده است

- در قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور، در مجموع از محل بودجه عمومی معادل ۱۰۰ هزار میلیارد ریال حدود ۲ درصد از کل بودجه عمومی برای بخش پژوهش و فناوری اختصاص یافته است. این اعتبارات معادل ۰/۶۹ درصد از GDP آن سال بوده است.

- با احتساب اعتبارات پژوهشی منظور شده برای شرکتها، بانکها و مؤسسات انتفاعی، مجموع اعتبارات پژوهش و فناوری به ۱۰۷ هزار و ۷۰۰ میلیارد ریال بالغ می‌شود که معادل ۰/۷۴ درصد از GDP می‌باشد.

اعتبارات تحقیقاتی از بودجه کل کشور در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ (میلیون ریال)

لایحه بودجه سال ۱۳۹۷				عنوان
جمع	تملك سرمايه اى	اختصاصى	هزينه اى	
۱۸,۸۲۷,۹۳۰		۲,۹۷۷,۳۷۶	۱۵,۸۵۰,۵۵۴	تحقیق در دکتری تخصصی و کارشناسی ارشد
۶۷,۱۶۷,۶۵۰	۵,۸۸۳,۳۵۴	۸,۱۴۷,۰۴۶	۵۳,۱۳۷,۲۵۰	برنامه‌های تحقیقاتی
۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰			ردیف‌های متفرقه
۰				سایر جداول
۱۱,۳۰۰,۱۳۹	۸,۴۰۰	۸۶۲,۹۴۰	۱۰,۴۲۸,۷۹۹	فعالیت‌های تحقیقاتی برنامه‌های غیر تحقیقاتی
۷,۲۰۹,۹۹۴			۷,۲۰۹,۹۹۴	اعتبارات تحقیقاتی موضوع ماده ۵۶ قانون تنظیم ۲
۱۰۴,۶۰۵,۷۱۳	۵,۹۹۱,۷۵۴	۱۱,۹۸۷,۳۶۲	۸۶,۶۲۶,۵۹۷	اعتبارات تحقیقاتی از محل بودجه عمومی
۲.۰۴				نسبت تحقیقات از بودجه عمومی به کل بودجه عمومی
۰.۶۳				نسبت تحقیقات از بودجه عمومی به GDP
۱۱,۷۲۱,۱۲۹				اعتبارات تحقیقاتی شرکتها، بانکها و مؤسسات انتفاعی
۱۱۶,۳۲۶,۸۴۲				اعتبارات تحقیقاتی بودجه کل کشور
۰.۶۹۶				نسبت اعتبارات تحقیقاتی بودجه کل کشور به GDP

در روش محاسبه هزینه‌های تحقیقات در بودجه عمومی با توجه به دستورالعمل بین‌المللی فراسکاتی و سهم حدود ۵۰ درصدی واحدهای دکتری و ارشد در تحقیق پایانامه و سهم ۱۰۰ درصدی آن در دوره دکتری پژوهش محور، به طور متوسط ۴۰ درصد اعتبار این برنامه‌ها برای تحقیق و توسعه محاسبه شده است

- در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور، در مجموع از محل بودجه عمومی معادل ۱۰۴ هزار و ۶۰۰ میلیارد ریال از محل بودجه عمومی برای پژوهش و فناوری منظور شده است. این اعتبارات حدود ۲ درصد بودجه عمومی می‌باشد که در مقایسه با همین نسبت در سال گذشته با افزایش جزئی (حدود ۳ درصد) روبرو است. این اعتبارات معادل ۰/۶۳ درصد از GDP برآورد شده برای سال آتی است که نسبت به سال ۱۳۹۶ حدود ۹ درصد کاهش یافته است. با احتساب اعتبارات پژوهشی منظور شده برای شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی، مجموع اعتبارات پژوهش و فناوری به ۱۱۶ هزار و ۳۲۴ میلیارد ریال بالغ می‌شود که معادل ۰/۷۰ درصد از GDP می‌باشد. این سهم نسبت به سال ۱۳۹۶ حدود ۶ درصد کاهش یافته است. بنابراین ملاحظه می‌شود که علیرغم افزایش سهم هزینه پژوهش و فناوری از بودجه عمومی، به دلیل رشد سریعتر GDP به قیمت جاری (که بر اساس برآوردها در سال ۱۳۹۷ نسبت به سال ۱۳۹۶ حدود ۱۵ درصد خواهد بود) نسبت اعتبارات تحقیقاتی بودجه کل کشور به GDP کاهش یافته است.

۱۰- تحلیل حجم سرمایه‌گذاری‌ها در بخش (اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای - سایر منابع داخلی و خارجی بر حسب نوع)

احکام و تبصره‌های بودجه سال ۱۳۹۷ در زمینه طرح‌های عمرانی بخش در بند ۶ آمده است.

- مهم‌ترین تنگناها و مشکلات اجرایی طرح‌ها و پروژه‌های بخش کمبود اعتبار و عدم تخصیص اعتبارات مصوب طی دوره ۱۳۹۷-۱۳۹۵ مهمترین تنگنا برای اجرا پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بخش محسوب می‌شود.

- راهکارهای خروج از تنگناها در زمینه و پروژه‌های بخش در بودجه سال ۱۳۹۷ با ادامه روند میزان تامین اعتبارات برای طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در مراکز و مؤسسات پژوهشی تنگناهای موجود تداوم خواهد داشت.

- اولویت‌ها در طرح‌ها و پروژه‌های بخش با توجه به کمبود اعتبارات، تامین اعتبارات کمتر از نیاز واقعی برای طرح‌های تعمیر و تجهیز دانشگاه‌ها و تامین اعتبارات برای پروژه‌های با سال خاتمه ۱۳۹۷ در اولویت قرار گرفت.

- تعداد طرح‌ها و پروژه‌ها بر حسب برنامه در دستگاه‌های اجرایی بخش

تعداد طرح	نوع طرح
۳۳	تامین فضا
۱۱۰	تعمیر و تجهیز
۱۴۳	جمع

- حجم زیربناهای در دست اجرا در طرح‌ها و پروژه‌ها بر حسب برنامه در دستگاه‌های اجرایی بخش

کل فضاهای در دست اجرا بخش در برنامه تامین فضاهای فیزیکی در انتهای سال ۱۳۹۶ حدود ۲۴۵ هزار مترمربع است. مشخصات طرح‌های پژوهش و فناوری این امور در جدول زیر آمده است.

اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای حوزه تحقیقات و فناوری بر حسب ملی و استانی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷

میلیارد ریال

نوع طرح	دستگاه اجرایی	ویژگی	مصوب ۹۶			لایحه ۹۷		
			اعتبار (میلیارد ریال)	حجم عملیات به بهره برداری رسیده	تعداد	حجم عملیات (متر مربع)	اعتبار (میلیارد ریال)	رشد اعتبارات
تأمین فضا	پارکهای علم و فناوری	ملی	۲۹۰	۰	۷	۱۱۵	۱۶۴	۴۳٪-
	مراکز تحقیقاتی	استانی	۲۲۸	۵۱,۰۰۰	۹	۸۲,۰۰۰	۲۵۴	۱۱٪-
	ستاد وزارت علوم	ملی	۵۱۲	۰	۱۶	۱۶۲,۷۸۶	۴۱۱	۲۰٪-
	جمع (۱)	ملی	۱,۱۳۰	۲۲,۰۵۳	۱	۷۰	۱۰۰	۰٪-
	جمع (۱)			۷۳,۰۵۳	۳۳	۲۴۴,۹۷۱	۹۲۹	۱۸٪-
تعمیرات اساسی و خرید ماشین‌آلات و تجهیزات	پارکهای علم و فناوری	ملی	۵۱	۰	۸	۰	۴۰	۲۲٪-
	مراکز تحقیقاتی	استانی	۱۳۸	۰	۲۷	۰	۱۱۰	۲۰٪-
	ستاد وزارت علوم	ملی	۴۵۹	۰	۷۴	۰	۳۸۸	۱۵٪-
	جمع (۲)	ملی	۲۴	۰	۱	۰	۲۲	۸٪-
	جمع (۲)			۶۷۲	۰	۱۱۰	۵۶۰	۱۷٪-
جمع کل		ملی	۱,۴۳۶	۲۲,۰۵۳	۱۰۷	۱۶۲,۹۷۱	۱,۱۲۵	۲۲٪-
		استانی	۳۶۶	۵۱,۰۰۰	۳۶	۸۲,۰۰۰	۳۶۴	۱٪-
جمع کل			۱,۸۰۲	۷۳,۰۵۳	۱۴۳	۲۴۴,۹۷۱	۱,۴۸۹	۱۷٪-

نحوه تأمین مالی طرح‌ها و پروژه‌های بخش

در سال ۱۳۹۶ از کل طرح‌های پژوهش و فناوری، منابع سه طرح با مشخصات زیر با استفاده از سایر منابع در مرحله اجرا قرار دارد.

مشخصات آن دسته از طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای که از محل سایر منابع تأمین اعتبار می‌شوند

مبالغ به میلیون ریال

شماره طبقه‌بندی طرح	عنوان طرح	مقدار هدف کمی (مترمربع)	ابلاغ سال ۱۳۹۵	مصوب سال ۱۳۹۶	لايحه ۱۳۹۷
	جمع کل	۱۳۴.۰۰۰	۱۵۱.۷۲۲	۱۸۴.۶۷۲	۱۷۲.۵۰۰
۱۸۰۴۰۱۴۰۰۳	کمک به تکمیل فضاهای پژوهشی (تا ۲۰۰۰ متر مربع) که حداقل ۵۰ درصد اعتبار آنها از محل سایر منابع تأمین شده باشد	۷۰.۰۰۰	۷۰.۸۶۰	۱۰۰.۰۰۰	۱۰۰.۰۰۰
۱۸۰۵۰۱۰۰۲۲	کمک به تکمیل فضاهای نیمه تمام مراکز پژوهشی که ۵۰ درصد اعتبار آنها از محل سایر منابع تأمین شده است	۵۷.۰۰۰	۳۸.۹۲۲	۴۰.۷۵۶	۳۲.۵۰۰
۱۸۰۵۰۱۰۰۰۲	احداث و تجهیز پژوهشکده بیوتکنولوژی رویان اصفهان (۷۰۰۰ مترمربع از محل منابع عمومی و ۱۰۰۰۰ مترمربع از محل سایر منابع)	۷.۰۰۰	۴۱.۹۴۰	۴۳.۹۱۶	۴۰.۰۰۰

- تحلیل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای طرح‌ها و پروژه‌ها بر حسب برنامه - دستگاه‌های اجرایی بخش

عملکرد اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مراکز و مؤسسات پژوهشی که در این امور مدیریت می‌شوند در سال ۱۳۹۵ حدود ۱.۲۶۷ میلیارد ریال بوده است. اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مصوب این حوزه در سال ۱۳۹۶ حدود ۱.۸۰۲ میلیارد ریال است که به میزان ۱.۳۵۵ میلیارد ریال (معادل ۷۵ درصد) ابلاغ شده است. از کل اعتبار مصوب سال ۱۳۹۶ حدود ۶۷۲ میلیارد ریال آن به طرح‌های با ماهیت تعمیرات اساسی و خرید ماشین‌آلات و تجهیزات و ۱.۱۳۰ میلیارد ریال آن به طرح‌های با ماهیت احداث فضاهای پژوهشی و فناوری اختصاص داشته است.

بر اساس بررسی‌های انجام شده اعتبار مورد نیاز طرح‌های تملک در دست اجرای این مراکز و مؤسسات در سال ۱۳۹۷ حدود ۱.۴۸۹ میلیارد ریال برآورد می‌شود.

از کل فضاهای فیزیکی در دست اجرای مراکز و مؤسسات پژوهشی و فناوری حدود ۷۳ هزار مترمربع آن در سال ۱۳۹۶ به بهره‌برداری رسیده است. تاخیر در تخصیص اعتبارات با ماهیت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای طرح‌های با ماهیت احداث موجب تحقق نیافتن کامل پیش‌بینی‌های انجام شده برای بهره‌برداری از پروژه‌های با سال خاتمه ۱۳۹۶ شد. لیکن پیش‌بینی می‌شود میزان تخصیص اعتبار طرح‌های تعمیرات و تجهیزاتی مؤسسات پژوهشی در این سال در حد ۱۰۰ درصد تحقق یابد. براساس اعتبارات پیش‌بینی شده برای تأمین فضاهای پژوهشی و فناوری در سال ۱۳۹۷ پیش‌بینی می‌گردد حدود ۸۰.۴۵۹ مترمربع از فضاهای در دست اجرا در این سال به بهره‌برداری برسد.

طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای حوزه پژوهش و فناوری امور مرتبط با فصل پژوهش‌های پایه

سال ۱۳۹۷		سال ۱۳۹۶		عملکرد ۱۳۹۵	عنوان برنامه اجرایی	شماره طبقه‌بندی طرح
لایحه	پیش‌بینی برنامه	پیش‌بینی عملکرد	عملکرد تثنش ماهه			
۳۰۷,۱۵۰	۴۳۰,۰۱۰	۲۳۳,۴۳۷	۲۴۳,۶۰۰	۱۶۱,۳۷۱	جمع کل	
۲,۲۰۰	۳,۰۸۰	۲,۵۶۳	۲,۵۶۳	۲,۵۹۴	برنامه پژوهش‌های راهبردی	۱۸۰۴۰۰۲۰۰۲
۳,۱۰۰	۴,۳۴۰	۳,۴۴۱	۳,۴۴۱	۳,۴۸۳	برنامه تدوین دانشنامه علوم و فناوری	۱۸۰۴۰۰۵۰۰۱
۵,۰۰۰	۷,۰۰۰	۵,۶۶۱	۵,۶۶۱		برنامه تقویت و پاسداری از زبان و ادب فارسی	۱۸۰۴۰۰۶۰۰۱
۱,۵۰۰	۲,۱۰۰	۲,۵۶۳	۲,۵۶۳	۲,۵۹۴	برنامه توسعه علوم انسانی و اجتماعی	۱۸۰۴۰۰۸۰۰۷
۳,۰۰۰	۴,۲۰۰	۲,۵۶۳	۲,۵۶۳	۲,۵۹۴	برنامه توسعه علوم انسانی و اجتماعی	۱۸۰۴۰۰۸۰۰۸
۲,۸۰۰	۳,۹۲۰	۳,۰۳۴	۳,۰۳۴	۳,۰۷۱	برنامه توسعه علوم انسانی و اجتماعی	۱۸۰۴۰۰۸۰۰۹
۲,۷۰۰	۳,۷۸۰	۲,۸۴۶	۲,۸۴۶	۲,۸۸۰	برنامه توسعه علوم انسانی و اجتماعی	۱۸۰۴۰۰۸۰۱۰
۲,۵۰۰	۳,۵۰۰	۲,۵۶۳	۲,۵۶۳	۲,۵۹۴	برنامه توسعه علوم انسانی و اجتماعی	۱۸۰۴۰۰۸۰۱۱
۲,۶۰۰	۳,۶۴۰	۳,۰۱۹	۳,۰۱۹	۳,۰۷۱	برنامه توسعه علوم انسانی و اجتماعی	۱۸۰۴۰۰۸۰۱۲
۲,۶۰۰	۳,۶۴۰	۳,۰۱۹	۳,۰۱۹		برنامه توسعه علوم انسانی و اجتماعی	۱۸۰۴۰۰۸۰۱۳
۳,۰۰۰	۴,۲۰۰	۲,۸۳۱	۲,۸۳۱	-	برنامه توسعه علوم انسانی و اجتماعی	۱۸۰۴۰۰۸۰۱۵
۲,۰۰۰	۲,۸۰۰	۱,۸۸۷	۱,۸۸۷	-	برنامه توسعه علوم انسانی و اجتماعی	۱۸۰۴۰۰۸۰۱۶
۲,۰۰۰	۲,۸۰۰	۲,۳۵۹	۲,۳۵۹	-	برنامه توسعه علوم انسانی و اجتماعی	۱۸۰۴۰۰۸۰۱۸
۴,۵۰۰	۶,۳۰۰	۵,۱۸۹	۵,۱۸۹	۴,۰۹۹	برنامه توسعه علوم پایه	۱۸۰۴۰۰۹۰۰۱
۲,۵۰۰	۳,۵۰۰	۲,۸۳۱	۲,۸۳۱	-	برنامه توسعه علوم پایه	۱۸۰۴۰۰۹۰۰۲
۴۰,۰۰۰	۵۶,۰۰۰	۳۰,۵۴۵	۳۳,۶۰۰	-	برنامه توسعه علوم طبیعی	۱۸۰۴۰۱۰۰۰۱
۱,۰۰۰	۱,۴۰۰	۰	-	-	برنامه توسعه علوم طبیعی	۱۸۰۴۰۱۰۰۰۲
۶,۰۰۰	۸,۴۰۰	۴,۷۱۸	۴,۷۱۸	۴,۷۷۵	برنامه توسعه علوم طبیعی	۱۸۰۴۰۱۰۰۰۳
۳,۰۰۰	۴,۲۰۰	۲,۸۳۱	۲,۸۳۱	۱,۱۴۶	برنامه توسعه علوم طبیعی	۱۸۰۴۰۱۰۰۰۴
۲,۲۰۰	۳,۰۸۰	۲,۸۳۱	۲,۸۳۱	۱,۲۹۷	برنامه توسعه علوم طبیعی	۱۸۰۴۰۱۰۰۰۵
۹,۳۵۰	۱۳,۰۹۰	۸,۸۲۲	۸,۸۲۲	۸,۹۲۹	برنامه توسعه علوم طبیعی	۱۸۰۴۰۱۰۰۰۶
۷,۰۰۰	۹,۸۰۰	۴,۲۴۶	۴,۲۴۶	۴,۲۹۸	برنامه توسعه علوم طبیعی	۱۸۰۴۰۱۰۰۰۷
۲۵,۰۰۰	۳۵,۰۰۰	۱,۷۱۵	۱,۸۸۷	-	برنامه توسعه علوم طبیعی	۱۸۰۴۰۱۰۰۰۸
۳,۰۰۰	۴,۲۰۰	۲,۸۳۱	۲,۸۳۱	۲,۸۶۵	برنامه توسعه علوم طبیعی	۱۸۰۴۰۱۰۰۰۹
۶,۰۰۰	۸,۴۰۰	۵,۶۶۱	۵,۶۶۱	۴,۲۹۸	برنامه مستندسازی روند پیشرفت علم و فناوری	۱۸۰۴۰۱۲۰۰۱
۲۲,۰۰۰	۳۰,۸۰۰	۲۲,۸۲۸	۲۲,۸۲۸	۱۴,۳۲۵	برنامه پژوهش و راهبری علم و فناوری	۱۸۰۴۰۱۴۰۰۱
۴,۵۰۰	۶,۳۰۰	۴,۷۱۸	۴,۷۱۸	۱۴,۰۶۸	برنامه پژوهش و راهبری علم و فناوری	۱۸۰۴۰۱۴۰۰۲
۱۰۰,۰۰۰	۱۴۰,۰۰۰	۶۶,۳۶۴	۷۳,۰۰۰	۵۸,۸۱۴	برنامه پژوهش و راهبری علم و فناوری	۱۸۰۴۰۱۴۰۰۳
۱۵,۰۰۰	۲۱,۰۰۰	۳,۰۰۲	۳,۳۰۲	-	برنامه پژوهش و راهبری علم و فناوری	۱۸۰۴۰۱۴۰۰۴
۳,۰۰۰	۴,۲۰۰	۳,۷۷۲	۳,۷۷۲	۳,۸۲۰	برنامه پژوهش و راهبری علم و فناوری	۱۸۰۴۰۱۴۰۰۵
۴,۵۰۰	۶,۳۰۰	۵,۱۸۷	۵,۱۸۷	۳,۸۲۰	برنامه پژوهش و راهبری علم و فناوری	۱۸۰۴۰۱۴۰۰۶
۴,۵۰۰	۶,۳۰۰	۷,۰۹۶	۷,۰۹۶	۳,۸۲۰	برنامه پژوهش و راهبری علم و فناوری	۱۸۰۴۰۱۴۰۰۷
۴,۱۰۰	۵,۷۴۰	۴,۷۱۸	۴,۷۱۸	۳,۸۲۰	برنامه پژوهش و راهبری علم و فناوری	۱۸۰۴۰۱۴۰۰۸
۵,۰۰۰	۷,۰۰۰	۵,۱۸۹	۵,۱۸۹	۴,۲۹۸	برنامه پژوهش و راهبری علم و فناوری	۱۸۰۴۰۱۴۰۰۹

طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای حوزه پژوهش و فناوری امور مرتبط با فصل پژوهش‌های توسعه‌ای

سال ۱۳۹۷		سال ۱۳۹۶		عملکرد ۱۳۹۵	عنوان برنامه اجرایی	شماره طبقه‌بندی طرح
لايحه	پیش‌بینی برنامه	پیش‌بینی عملکرد	عملکرد شش ماهه			
۱,۱۷۱,۸۵۰	۱,۶۴۰,۵۹۰	۱۱۱۶۳۴۶.۷۳	۱۱۷۳۳۰.۱۸۲	۱,۱۰۵,۹۹۲	جمع کل	
۱,۶۰۰	۲,۲۴۰	۱,۸۸۷	۱,۸۸۷	۶۲۱	برنامه توسعه پژوهش‌های هنری	۱۸۰۵۰۰۶۰۰۱
۱,۴۰۰	۱,۹۶۰	۱,۳۲۱	۱,۳۲۱	۱,۴۳۷	برنامه توسعه پژوهش‌های هنری	۱۸۰۵۰۰۶۰۰۲
۱,۳۰۰	۱,۸۲۰	۱,۴۱۵	۱,۴۱۵	۱,۴۳۳	برنامه توسعه پژوهش‌های هنری	۱۸۰۵۰۰۶۰۰۳
۲۸,۰۰۰	۳۹,۲۰۰	۲۶,۴۱۸	۲۶,۴۱۸	۲۳,۸۷۵	برنامه توسعه علوم پزشکی	۱۸۰۵۰۰۷۰۰۳
۲۶,۰۰۰	۳۶,۴۰۰	۲۲,۴۴۸	۲۲,۴۴۸	۱۷,۱۹۰	برنامه توسعه علوم پزشکی	۱۸۰۵۰۰۷۰۰۴
۳,۵۰۰	۴,۹۰۰	۴,۰۵۷	۴,۰۵۷	۴,۱۰۷	برنامه توسعه علوم پزشکی	۱۸۰۵۰۰۷۰۲۰
۳,۰۰۰	۴,۲۰۰	۲,۸۳۱	۲,۸۳۱	۱,۴۳۳	برنامه توسعه علوم پزشکی	۱۸۰۵۰۰۷۰۲۱
۱۰,۰۰۰	۱۴,۰۰۰	۹,۴۳۵	۹,۴۳۵	۸,۱۱۸	برنامه توسعه علوم پزشکی	۱۸۰۵۰۰۷۰۳۵
۳,۷۰۰	۵,۱۸۰	۴,۲۴۶	۴,۲۴۶	۳,۵۴۹	برنامه توسعه علوم پزشکی	۱۸۰۵۰۰۷۰۳۶
۱,۸۰۰	۲,۵۲۰	۱,۸۸۷	۱,۸۸۷	۱,۹۰۶	برنامه توسعه علوم پزشکی	۱۸۰۵۰۰۷۰۴۱
۴,۰۰۰	۵,۶۰۰	۴,۷۱۸	۴,۷۱۸	-	برنامه توسعه علوم پزشکی	۱۸۰۵۰۰۷۰۴۲
۴,۵۰۰	۶,۳۰۰	۴,۰۲۹	۴,۰۲۹	-	برنامه توسعه علوم پزشکی	۱۸۰۵۰۰۷۰۴۶
۱,۵۰۰	۲,۱۰۰	۱,۸۸۷	۱,۸۸۷	-	برنامه توسعه علوم پزشکی	۱۸۰۵۰۰۷۰۴۷
۳,۵۰۰	۴,۹۰۰	۵,۶۶۱	۵,۶۶۱	۵,۶۵۶	برنامه توسعه علوم گیاهان دارویی	۱۸۰۵۰۰۹۰۰۱
۲,۵۰۰	۳,۵۰۰	۲,۸۳۱	۲,۸۳۱	۲,۸۶۵	برنامه توسعه علوم گیاهان دارویی	۱۸۰۵۰۰۹۰۰۲
۱,۵۰۰	۲,۱۰۰	۱,۸۸۷	۱,۸۸۷	-	برنامه توسعه علوم گیاهان دارویی	۱۸۰۵۰۰۹۰۰۳
۲۵,۰۰۰	۳۵,۰۰۰	۳۴,۸۲۳	۳۸,۳۰۵	۶۰,۰۰۰	برنامه توسعه علوم مهندسی و فناوری	۱۸۰۵۰۱۰۰۰۱
۴۰,۰۰۰	۵۶,۰۰۰	۳۷,۴۰۷	۴۱,۱۴۸	۳۳,۹۱۹	برنامه توسعه علوم مهندسی و فناوری	۱۸۰۵۰۱۰۰۰۲
۲۰,۰۰۰	۲۸,۰۰۰	۳۰,۰۲۱	۳۳,۰۲۳	۳۰,۵۴۷	برنامه توسعه علوم مهندسی و فناوری	۱۸۰۵۰۱۰۰۰۳
۱۵,۰۰۰	۲۱,۰۰۰	۱۲,۷۲۷	۱۴,۰۰۰	۱۵,۱۰۲	برنامه توسعه علوم مهندسی و فناوری	۱۸۰۵۰۱۰۰۰۴
۱,۰۰۰	۱,۴۰۰	۰	-	-	برنامه توسعه علوم مهندسی و فناوری	۱۸۰۵۰۱۰۰۰۵
۵۰,۰۰۰	۷۰,۰۰۰	۳۶,۳۶۴	۴۰,۰۰۰	-	برنامه توسعه علوم مهندسی و فناوری	۱۸۰۵۰۱۰۰۰۶
۲۴,۰۰۰	۳۲,۶۰۰	۱۳,۶۳۶	۱۵,۰۰۰	۱۳۰,۰۰۰	برنامه توسعه علوم مهندسی و فناوری	۱۸۰۵۰۱۰۰۰۷
۴۰,۰۰۰	۵۶,۰۰۰	۴۵,۴۵۵	۵۰,۰۰۰	۴۳,۸۷۵	برنامه توسعه علوم مهندسی و فناوری	۱۸۰۵۰۱۰۰۰۸
۷,۵۰۰	۱۰,۵۰۰	۷,۰۷۶	۷,۰۷۶	۵,۲۵۳	برنامه توسعه علوم مهندسی و فناوری	۱۸۰۵۰۱۰۰۱۱
۲۰,۰۰۰	۲۸,۰۰۰	۱۸,۸۷۰	۱۸,۸۷۰	۱۷,۱۹۰	برنامه توسعه علوم مهندسی و فناوری	۱۸۰۵۰۱۰۰۱۲
۷,۰۰۰	۹,۸۰۰	۶,۶۰۵	۶,۶۰۵	۵,۲۹۱	برنامه توسعه علوم مهندسی و فناوری	۱۸۰۵۰۱۰۰۱۳
۵,۰۰۰	۷,۰۰۰	۴,۷۱۸	۴,۷۱۸	۳,۸۲۰	برنامه توسعه علوم مهندسی و فناوری	۱۸۰۵۰۱۰۰۱۴
۷,۰۰۰	۹,۸۰۰	۶,۶۰۵	۶,۶۰۵	۴,۷۷۵	برنامه توسعه علوم مهندسی و فناوری	۱۸۰۵۰۱۰۰۱۵
۳,۰۰۰	۴,۲۰۰	۲,۸۳۱	۲,۸۳۱	۲,۸۶۵	برنامه توسعه علوم مهندسی و فناوری	۱۸۰۵۰۱۰۰۱۶
۴,۵۰۰	۶,۳۰۰	۴,۲۴۶	۴,۲۴۶	۴,۲۹۸	برنامه توسعه علوم مهندسی و فناوری	۱۸۰۵۰۱۰۰۱۷
۴,۵۰۰	۶,۳۰۰	۶,۱۳۳	۶,۱۳۳	۶,۲۴۴	برنامه توسعه علوم مهندسی و فناوری	۱۸۰۵۰۱۰۰۱۸
۱۳,۰۰۰	۱۸,۲۰۰	۱۰,۳۷۹	۱۰,۳۷۹	۲۱,۷۳۰	برنامه توسعه علوم مهندسی و فناوری	۱۸۰۵۰۱۰۰۱۹
۴,۰۰۰	۵,۶۰۰	۳,۷۷۴	۳,۷۷۴	۲,۸۶۵	برنامه توسعه علوم مهندسی و فناوری	۱۸۰۵۰۱۰۰۲۰
۲۸,۰۰۰	۳۹,۲۰۰	۲۶,۴۱۸	۲۶,۴۱۸	۲۶,۸۴۳	برنامه توسعه علوم مهندسی و فناوری	۱۸۰۵۰۱۰۰۲۱
۳۲,۵۰۰	۴۵,۵۰۰	۲۹,۰۸۳	۳۱,۹۹۱	-	برنامه توسعه علوم مهندسی و فناوری	۱۸۰۵۰۱۰۰۲۲
۲۰,۰۰۰	۲۸,۰۰۰	۲۰,۵۸۵	۲۲,۶۴۴	۲۰,۶۵۰	برنامه توسعه علوم مهندسی و فناوری	۱۸۰۵۰۱۰۰۲۳

سال ۱۳۹۷		سال ۱۳۹۶		عملکرد ۱۳۹۵	عنوان برنامه اجرایی	شماره طبقه بندی طرح
لایحه	پیش بینی برنامه	پیش بینی عملکرد	عملکرد شش ماهه			
۲,۶۰۰	۳,۶۴۰	۳,۳۰۲	۳,۳۰۲	۲,۳۸۸	برنامه توسعه علوم مهندسی و فناوری	۱۸۰۵۰۱۰۰۲۴
۱۱,۰۰۰	۱۵,۴۰۰	۱۰,۳۷۹	۱۰,۳۷۹	۱۰,۵۰۵	برنامه توسعه علوم مهندسی و فناوری	۱۸۰۵۰۱۰۰۲۵
۴۰,۰۰۰	۵۶,۰۰۰	۱۰,۹۰۹	۱۲,۰۰۰	۱۱,۰۰۰	برنامه توسعه علوم مهندسی و فناوری	۱۸۰۵۰۱۰۰۲۶
۷,۵۰۰	۱۰,۵۰۰	۲۳,۵۸۸	۲۳,۵۸۸	۲۳,۸۷۵	برنامه توسعه علوم مهندسی و فناوری	۱۸۰۵۰۱۰۰۲۷
۱,۵۱۰	۲,۱۱۴	۱,۸۷۸	۱,۸۷۸	-	برنامه توسعه علوم مهندسی و فناوری	۱۸۰۵۰۱۰۰۲۸
۷,۰۰۰	۹,۸۰۰	۶,۸۱۰	۶,۸۱۰	۶,۸۹۳	برنامه توسعه علوم کشاورزی	۱۸۰۵۰۱۱۰۰۱
۳,۹۰۰	۵,۴۶۰	۴,۴۵۰	۴,۴۵۰	۲,۵۹۴	برنامه توسعه علوم کشاورزی	۱۸۰۵۰۱۱۰۰۲
۳,۵۰۰	۴,۹۰۰	۳,۷۷۴	۳,۷۷۴	۳,۸۲۰	برنامه توسعه علوم کشاورزی	۱۸۰۵۰۱۱۰۰۳
۴,۰۰۰	۵,۶۰۰	۳,۷۷۴	۳,۷۷۴	۲,۸۶۵	برنامه توسعه علوم کشاورزی	۱۸۰۵۰۱۱۰۰۴
۲,۵۰۰	۳,۵۰۰	۳,۳۹۶	۳,۳۹۶	۳,۴۳۷	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۰۱
۲,۴۰۰	۳,۳۶۰	۲,۷۳۶	۲,۷۳۶	۲,۷۷۰	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۰۲
۴,۵۰۰	۶,۳۰۰	۵,۱۸۹	۵,۱۸۹	۴,۷۷۵	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۰۳
۵,۵۰۰	۷,۷۰۰	۵,۱۸۹	۵,۱۸۹	۴,۰۱۱	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۰۴
۳,۳۰۰	۴,۶۲۰	۳,۷۷۴	۳,۷۷۴	۳,۸۲۰	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۰۵
۵,۵۰۰	۷,۷۰۰	۶,۲۷۴	۶,۲۷۴	۴,۹۱۸	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۰۶
۳,۷۰۰	۵,۱۸۰	۴,۲۴۶	۴,۲۴۶	۴,۲۹۸	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۰۷
۳,۳۰۰	۴,۶۲۰	۳,۷۷۴	۳,۷۷۴	۳,۸۲۰	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۰۸
۴,۰۰۰	۵,۶۰۰	۳,۷۷۴	۳,۷۷۴	۳,۸۲۰	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۰۹
۶,۰۰۰	۸,۴۰۰	۶,۱۳۳	۶,۱۳۳	۴,۷۷۵	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۱۰
۳,۰۰۰	۴,۲۰۰	۳,۳۹۶	۳,۳۹۶	۳,۴۳۷	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۱۱
۵,۰۰۰	۷,۰۰۰	۵,۱۸۹	۵,۱۸۹	۴,۲۹۸	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۱۲
۴۰,۰۰۰	۵۶,۰۰۰	۲۱,۴۴۴	۲۳,۵۸۸	-	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۱۵
۱۰,۰۰۰	۱۴,۰۰۰	۱۳,۰۲۰	۱۴,۳۲۲	۱۴,۳۱۹	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۱۷
۶۰,۰۰۰	۸۴,۰۰۰	۸۵,۷۷۳	۹۴,۳۵۰	۱۱۷,۵۰۰	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۱۹
۵,۰۰۰	۷,۰۰۰	۵,۶۶۱	۵,۶۶۱	۴,۲۹۸	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۲۰
۳,۷۰۰	۵,۱۸۰	۴,۲۴۶	۴,۲۴۶	۴,۲۹۸	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۲۱
۳,۷۰۰	۵,۱۸۰	۴,۲۴۶	۴,۲۴۶	۴,۲۹۸	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۲۲
۴,۵۰۰	۶,۳۰۰	۴,۷۱۸	۴,۷۱۸	۴,۲۹۸	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۲۳
۳,۵۰۰	۴,۹۰۰	۳,۷۷۴	۳,۷۷۴	۳,۸۲۰	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۲۴
۴,۲۰۰	۵,۸۸۰	۴,۷۱۸	۴,۷۱۸	۳,۸۲۰	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۲۵
۳,۳۰۰	۴,۶۲۰	۳,۷۷۴	۳,۷۷۴	۳,۸۲۰	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۲۶
۵,۵۰۰	۷,۷۰۰	۵,۱۸۹	۵,۱۸۹	۴,۲۹۸	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۲۷
۴۰,۰۰۰	۵۶,۰۰۰	۳۱,۸۱۸	۳۵,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۲۸
۵۹,۴۰۰	۸۲,۱۶۰	۴۵,۴۵۵	۵۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۲۹
۱,۰۰۰	۱,۴۰۰	۰	-	-	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۳۱
۳۰,۰۰۰	۴۲,۰۰۰	۲۱,۷۴۵	۲۳,۹۲۰	۳۰,۰۰۰	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۳۲
۱۰,۰۰۰	۱۴,۰۰۰	۱۱,۳۲۲	۱۱,۳۲۲	۱۱,۴۶۰	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۳۳
۲,۵۰۰	۳,۵۰۰	۲,۸۳۱	۲,۸۳۱	۲,۸۶۵	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۳۴
۲۰,۰۰۰	۲۸,۰۰۰	۱۷,۱۵۵	۱۸,۸۷۰	۱۶,۷۰۰	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۳۵
۲۰,۰۰۰	۲۸,۰۰۰	۸,۵۷۷	۹,۴۳۵	۱۰,۰۵۳	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۳۶

سال ۱۳۹۷		سال ۱۳۹۶		عملکرد ۱۳۹۵	عنوان برنامه اجرایی	شماره طبقه‌بندی طرح
لايحه	پیش‌بینی برنامه	پیش‌بینی عملکرد	عملکرد شش ماهه			
۱۳,۰۰۰	۱۸,۲۰۰	۵,۴۵۵	۶,۰۰۰	-	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۳۷
۱۵,۰۰۰	۲۱,۰۰۰	۱۶,۳۶۴	۱۸,۰۰۰	۱۵,۰۰۰	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۳۸
۲۵,۰۰۰	۳۵,۰۰۰	۲۱,۴۴۴	۲۳,۵۸۸	-	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۳۹
۵,۵۰۰	۷,۷۰۰	۶,۲۲۷	۶,۲۲۷	۵,۳۴۸	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۴۰
۴,۵۰۰	۶,۳۰۰	۵,۱۸۹	۵,۱۸۹	۵,۲۵۳	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۴۱
۳,۵۰۰	۴,۹۰۰	۳,۷۷۴	۳,۷۷۴	۳,۸۲۰	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۴۲
۵,۵۰۰	۷,۷۰۰	۶,۱۳۳	۶,۱۳۳	۴,۷۷۵	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۴۳
۴,۶۰۰	۶,۴۴۰	۵,۲۸۴	۵,۲۸۴	۵,۳۴۸	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۴۴
۳,۳۰۰	۴,۶۲۰	۳,۷۷۴	۳,۷۷۴	۳,۸۲۰	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۴۵
۳,۰۰۰	۴,۲۰۰	۲,۸۳۱	۲,۸۳۱	۱,۹۱۰	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۴۶
۹,۰۰۰	۱۲,۶۰۰	۱۴,۱۵۳	۱۴,۱۵۳	۹,۵۵۰	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۴۷
۲۵,۰۰۰	۳۵,۰۰۰	۱۰,۲۹۳	۱۱,۳۲۲	-	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۴۸
۴,۵۰۰	۶,۳۰۰	۱۴,۷۱۸	۱۴,۷۱۸	-	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۴۹
۲,۵۰۰	۳,۵۰۰	۲,۸۳۱	۲,۸۳۱	-	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۵۰
۲,۷۰۰	۳,۷۸۰	۲,۸۳۱	۲,۸۳۱	-	برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۵۱
۳,۰۰۰	۴,۲۰۰	۲,۸۳۱	۲,۸۳۱	۲,۸۶۵	برنامه حفظ، معرفی و انتشار علم و فناوری	۱۸۰۵۰۱۳۰۰۱
۴,۰۰۰	۵,۶۰۰	۴,۷۱۸	۴,۷۱۸	۱۴,۷۷۵	برنامه حفظ، معرفی و انتشار علم و فناوری	۱۸۰۵۰۱۳۰۰۲
۷,۰۰۰	۹,۸۰۰	۳۴,۹۱۰	۳۴,۹۱۰	۸,۶۸۵	برنامه حفظ، معرفی و انتشار علم و فناوری	۱۸۰۵۰۱۳۰۰۳
۲,۲۰۰	۳,۰۸۰	۲,۵۶۳	۲,۵۶۳	۲,۵۹۴	برنامه حفظ، معرفی و انتشار علم و فناوری	۱۸۰۵۰۱۳۰۰۵
۲,۵۰۰	۳,۵۰۰	۲,۸۳۱	۲,۸۳۱	۲,۸۶۵	برنامه حفظ، معرفی و انتشار علم و فناوری	۱۸۰۵۰۱۳۰۰۶
۳,۰۰۰	۴,۲۰۰	۳,۷۷۴	۳,۷۷۴	۳,۸۲۰	برنامه حمایت از پژوهشگران و فناوران	۱۸۰۵۰۱۴۰۰۱
۸,۰۰۰	۱۱,۲۰۰	۸,۷۷۵	۸,۷۷۵	۸,۸۸۲	برنامه حمایت از توسعه زیست فناوری	۱۸۰۵۰۱۵۰۰۱
۲,۰۰۰	۲,۸۰۰	۲,۳۵۹	۲,۳۵۹	-	برنامه حمایت از توسعه زیست فناوری	۱۸۰۵۰۱۵۰۰۲
۷,۵۰۰	۱۰,۵۰۰	۷,۰۷۶	۷,۰۷۶	۶,۴۸۴	برنامه حمایت از توسعه علوم و فناوری های نوین	۱۸۰۵۰۱۶۰۰۷
۲,۳۰۰	۳,۲۲۰	۲,۸۳۱	۲,۸۳۱	۲,۸۶۵	برنامه حمایت از توسعه علوم و فناوری های نوین	۱۸۰۵۰۱۶۰۰۸
۷۲,۰۴۰	۱۰۰,۸۵۶	۴۳,۰۰۰	۴۳,۰۰۰	۱۴,۶۵۰	برنامه حمایت از توسعه فناوری نانو	۱۸۰۵۰۱۷۰۰۱
۳,۰۰۰	۴,۲۰۰	۲,۸۳۱	۲,۸۳۱	۲,۸۶۵	برنامه حمایت از توسعه و ارتقای سرمایه های انسانی	۱۸۰۵۰۱۹۰۰۱
۲,۲۰۰	۳,۰۸۰	۲,۵۶۳	۲,۵۶۳	۲,۵۹۴	برنامه حمایت از همکاری ها و دیپلماسی علم و فناوری	۱۸۰۵۰۲۱۰۰۱
۱,۵۰۰	۲,۱۰۰	۱,۸۸۷	۱,۸۸۷	۱,۹۱۰	برنامه حمایت از همکاری ها و دیپلماسی علم و فناوری	۱۸۰۵۰۲۱۰۰۲

طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای حوزه پژوهش و فناوری امور مرتبط با فصل تحقیق و توسعه
در امور آموزش و پژوهش

سال ۱۳۹۷		سال ۱۳۹۶		عملکرد ۱۳۹۵	عنوان برنامه اجرایی	شماره طبقه‌بندی طرح
لايحه	پیش‌بینی برنامه	پیش‌بینی عملکرد	عملکرد شش ماهه			
۱۰,۰۰۰	۱۴,۰۰۰	۸,۱۸۲	۹,۰۰۰	-	جمع کل	
۱۰,۰۰۰	۱۴,۰۰۰	۸,۱۸۲	۹,۰۰۰	-	برنامه پژوهش های کاربردی	۱۸۰۶۰۰۱۰۰۷

- تحلیلی بر شاخص‌های مالی تملک دارایی سرمایه‌ای (سهیم برنامه‌ها از فصل - از امور - بودجه عمومی دولت - توزیع اعتبارات بین دستگاه‌های اجرایی و بین برنامه‌های آن و ...)

- واگذاری طرح‌ها و پروژه‌های ذیل فصل در سال ۱۳۹۷ و سال‌های قبل طرح‌ها و پروژه‌های ذیل فصل‌های پژوهشی این امور، قابلیت واگذاری ندارند.

- طرح‌ها و پروژه‌هایی که در سال ۱۳۹۷ به بهره‌برداری خواهند رسید مشخصات طرح‌های تأمین فضای پژوهشی و فناوری امور که در سال ۱۳۹۷ به اتمام خواهند رسید به شرح جدول زیر است.

نوع طرح	دستگاه اجرایی	ویژگی	مصوب ۹۶		لایحه ۹۷				
			اعتبار (میلیارد ریال)	حجم عملیات به بهره‌برداری رسیده	تعداد	حجم عملیات (متر مربع)	تعداد پروژه قابل بهره‌برداری	عملیات قابل بهره‌برداری	رشد اعتبارات
تأمین فضا	پارکهای علم و فناوری	ملی	۲۹۰	۰	۷	۱۱۵	۱	۵,۲۵۸	۴۳-٪
	مراکز تحقیقاتی	استانی	۲۲۸	۵۱,۰۰۰	۹	۸۲,۰۰۰	۵	۵۷,۰۰۰	۱۱٪
	ستاد وزارت علوم	ملی	۵۱۲	۰	۱۶	۱۶۲,۷۸۶	۲	۸,۲۰۱	۲۰-٪
	جمع (۱)	ملی	۱,۱۳۰	۷۳,۰۵۳	۳۳	۲۴۴,۹۷۱	۹	۸۰,۴۵۹	۱۸-٪

۱۱- تحلیل وضعیت درآمدهای دستگاه‌ها و نوع درآمدهای مختلف در بخش

جدول زیر اطلاعات مربوط به درآمدها را در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ نشان می‌دهد همانطوریکه ملاحظه می‌شود درآمدهای اختصاصی در سال ۱۳۹۷ نسبت به سال ۱۳۹۶ حدود ۱۲/۳ درصد کاهش یافته است.

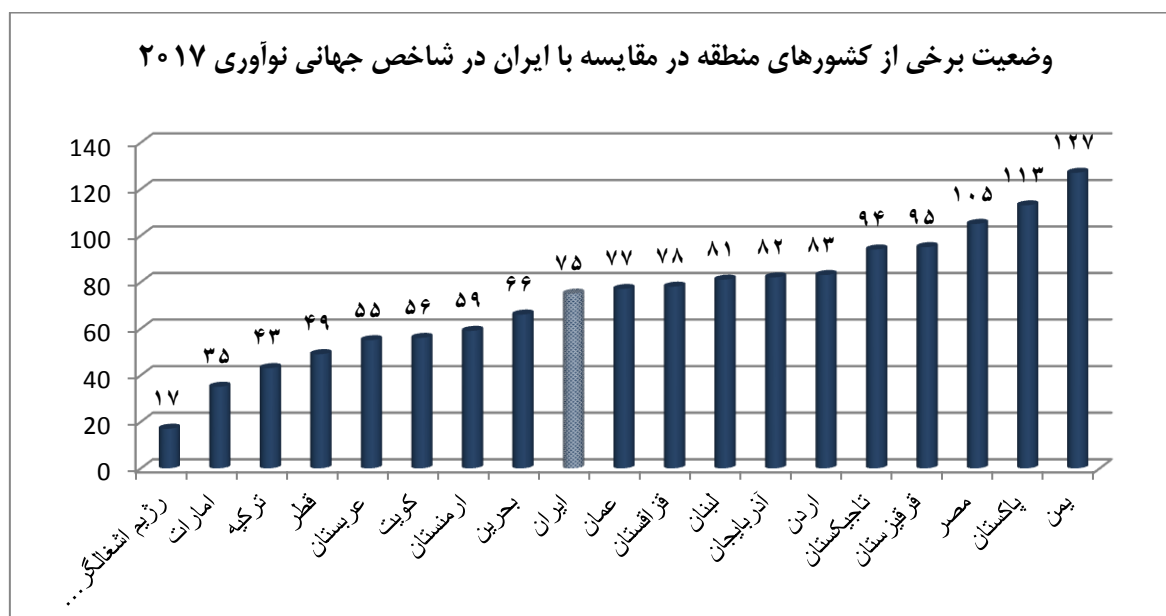
درآمدهای اختصاصی مراکز و مؤسسات پژوهشی و فناوری ذیربط امور در سالهای ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ به شرح جدول زیر است

مبالغ به میلیارد ریال

شرح	مصوب ۱۳۹۶	لایحه سال ۱۳۹۷	درصد تغییرات
درآمدهای اختصاصی	۲.۷۰۶	۲.۳۷۴	۱۲/۳-٪

۱۲- تحلیل وضعیت بخش در مقایسه با کشورهای منتخب و شاخص‌های بین‌المللی

مقایسه رتبه ایران با ۱۶ کشور دیگر در منطقه از منظر رتبه در شاخص جهانی نوآوری نشان می‌دهد که ۷ کشور در منطقه رتبه‌ای بهتر از ایران دارند. سوای رژیم اشغالگر قدس، فاصله رتبه‌ای کشورهای امارات، ترکیه و قطر با ایران قابل توجه است. کشور امارات با رتبه ۳۵ بهترین وضعیت را دارا است. همچنین ۵ کشور عمان، قزاقستان، لبنان، آذربایجان و اردن فاصله رتبه‌ای زیاد با ایران ندارند و در رقابت سال‌های آتی می‌توانند جایگاه ایران را تصاحب کنند.

شاخص رقابت‌پذیری جهانی

رقابت‌پذیری به عنوان یک مجموعه از نهادها، سیاستها و عواملی تعریف شده است که سطح بهره‌وری یک کشور را تعیین می‌کنند. سطح بهره‌وری، سطحی از موفقیت است که توسط یک اقتصاد، قابل دستیابی است. رقابت‌پذیری جهانی در برگرنده ارکان و زیر شاخص‌های متفاوتی است که آمادگی فناورانه و نوآوری دو رکن اساسی سنجش این شاخص می‌باشند. از آنجا که یکی از مهمترین اهداف چشم‌انداز کشور یعنی جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه از طریق این شاخص قابل پیگیری است، در اینجا تحلیل مختصری از وضعیت رقابت‌پذیری ایران طی ۸ سال گذشته در مقایسه با کشورهای رقیب منطقه ارائه می‌شود (جدول ۲) و سپس شاخص آمادگی فناوری که یکی از شاخص‌های ارتقاءدهنده کارایی به شمار می‌رود مورد تحلیل و ارزیابی قرار می‌گیرد.

مقایسه وضعیت شاخص‌پذیری جهانی بین مهمترین کشورهای منطقه

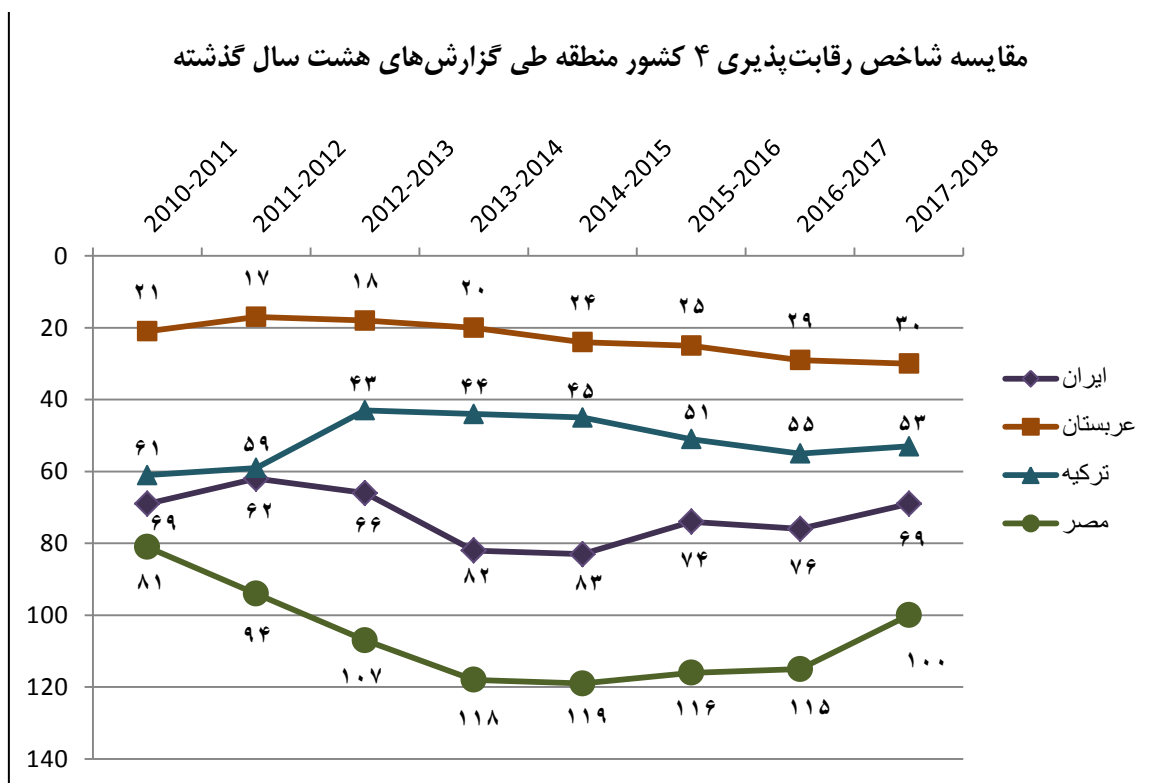
طی گزارش‌های سال‌های ۲۰۱۰-۲۰۱۱ الی ۲۰۱۷-۲۰۱۸

مهمترین کشورهای منطقه	۲۰۱۱-۲۰۱۰	۲۰۱۲-۲۰۱۱	۲۰۱۳-۲۰۱۲	۲۰۱۴-۲۰۱۳	۲۰۱۵-۲۰۱۴	۲۰۱۶-۲۰۱۵	۲۰۱۷-۲۰۱۶	۲۰۱۸-۲۰۱۷
ایران	۶۹	۶۲	۶۶	۸۲	۸۳	۷۴	۷۶	۶۹
عربستان	۲۱	۱۷	۱۸	۲۰	۲۴	۲۵	۲۹	۳۰
ترکیه	۶۱	۵۹	۴۳	۴۴	۴۵	۵۱	۵۵	۵۳
مصر	۸۱	۹۴	۱۰۷	۱۱۸	۱۱۹	۱۱۶	۱۱۵	۱۰۰

مقایسه وضعیت رقابت‌پذیری ایران طی ۸ سال گذشته در مقایسه با کشورهای رقیب نشان می‌دهد:

- جایگاه ایران همواره پس از عربستان و ترکیه و بالاتر از مصر قرار دارد.

- در آخرین گزارش ایران ۳۹ رتبه با عربستان و ۱۶ رتبه با ترکیه فاصله دارد. در حالیکه در گزارش ۲۰۱۱-۲۰۱۲ فاصله ایران با ترکیه تنها سه پله بوده است.
- پس از ۷ سال افت و خیز در ایران شاخص ایران مجدداً رتبه ۶۹ را احراز کرده است.
- کشور مصر با ۱۵ رتبه بهبود نسبت به سال قبل بیشترین صعود را در بین ۴ کشور رقیب داشته است.
- کشور ایران با ۷ رتبه بهبود نسبت به سال قبل و ترکیه ۲ پله صعود نسبت به سال قبل داشته است.
- کشور عربستان از سال ۲۰۱۲-۲۰۱۳ همواره در رتبه نزولی بوده است و از جایگاه ۱۷ به ۳۰ تنزل یافته است.
- کشور ایران به جز در رکن بهداشت و آموزش ابتدایی که تنها یک رتبه تنزل داشته است و رکن اندازه بازار که جایگاه آن تغییر نکرده است در مابقی ارکان صعود داشته است و رکن نوآوری با ۱۳ رتبه صعود بیشترین صعود را پس از رکن محیط اقتصاد کلان تجربه کرده است. بدترین رتبه کشور نیز در رکن کارایی بازار نیروی کار با رتبه ۱۳۹ در جهان مشاهده می‌شود.

۱۳- اولویت‌های اقدامات و عملیات در بخش علم و فناوری

ردیف	اهداف کلان	اقدام اساسی
۱	اهداف کلی	<ul style="list-style-type: none"> - تقسیم کار، رفع موازی کاری و همپوشانی به منظور ارتقاء هماهنگی نهادها و دستگاه‌های سیاستگذار و اجرایی متولی توسعه و اجرای علم و فناوری - پیاده‌سازی و اجرای نقشه جامع علمی کشور - استقرار نظام رصد و پایش علمی و فناوری کشور و ارزیابی سیستمی این نظام - استقرار ساختار نهادی تخصصی آینده‌نگاری ملی و بین‌المللی در حوزه‌های فناورانه، بخشی و منطقه‌ای - سیاست‌گذاری اجرائی، پایش، ارزیابی و نظارت مستمر بر فرایندهای نوآوری - طراحی سطوح مختلف ارزیابی در قالب بخشی (SIS) در وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت، نفت، نیرو، ارتباطات، دفاع، جهاد کشاورزی و بهداشت - طراحی نظام ارزیابی مبتنی بر الگوهای منطقه‌ای (RIS) و (TIS)
۲	انسجام در نظام سیاست‌گذاری، راهبری و ارزیابی عملکرد حوزه علم، فناوری و نوآوری و افزایش هماهنگی بین نهادهای متولی بخش	<ul style="list-style-type: none"> - تقویت سازوکارهای حمایتی نظیر انجمن‌های علمی - ایجاد قطب‌های فناوری با تاکید بر نقش پارک‌های فناوری و دانشگاه‌های برتر - انجام اقدامات لازم برای رشد تعداد مقالات و مجلات ایرانی نمایه شده در scopus - حمایت مالی از پژوهش‌های تقاضا محور مشترک با دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، پژوهشی و فناوری و حوزه‌های علمیه در موارد ناظر به حل مشکلات کشور، مشروط به این که حداقل ۵۰ درصد (۵۰٪) از هزینه‌های آن را کارفرما یا بهره‌بردار به منظور توسعه و انتشار فناوری و حمایت از شرکت‌های دانش بنیان تأمین و تعهد کرده باشد. - هدایت و اجرای پژوهش‌های کاربردی به منظور توسعه استانداردهای در زمینه‌های اولویت‌دار ملی بر اساس اسناد بالادستی. - تولید و تجاری سازی انبوه کودهای زیستی و سموم زیستی و محصولات تراریخته با اولویت برنج و پنبه تراریخته - تحقیق و توسعه کشت گیاهان هالوفیت و نهال‌های عاری از بیماری و آفت - تعریف سازوکار لازم در شورای عتف با هدف حمایت از تحقیقات مرتبط با پروژه‌های پیش‌تاز در دانشگاه‌ها - افزایش سهم ایران از اعتبارات پژوهشی نهادهای بین‌المللی و گسترش همکاری‌های پژوهشی با دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی خارج - راه‌اندازی کانون تفکر مطالعات علم و فناوری - رشد تعداد کرسی‌های بین‌المللی اشغال شده توسط دانشمندان ایرانی - ترویج یافته‌های علمی توسط رسانه‌ها به ویژه رسانه ملی برای مقابله با فناوری هراسی - اعطای تسهیلات یک سفر در سال برای دانشمندان برجسته ملی و بین‌المللی
۳	حمایت و تقویت پژوهش و فناوری و توسعه بخش‌های دولتی و غیر دولتی و حمایت از انتشار دستاوردهای پژوهشی و فناورانه جهت رفع نیازهای جامعه با رویکرد تعمیق کیفیت.	<ul style="list-style-type: none"> - تدوین و تصویب لایحه جامع نظام مالی علم و فناوری کشور - افزایش منابع تحقیق و فناوری به حداقل ۱/۵٪ تولید ناخالص داخلی از منابع بخش عمومی و ۱/۵٪ درصد از منابع غیر دولتی تا پایان برنامه ششم توسعه با تاکید بر مصرف بهینه منابع و ارتقاء بهره‌وری - مشارکت صندوق نوآوری و شکوفایی در تأمین مالی صندوق‌های سرمایه‌گذاری خطرپذیر غیردولتی راه‌اندازی شده توسط شرکت‌های بزرگ (CVCs) به منظور افزایش زمینه‌های مشارکت میان شرکت‌های بزرگ و کوچک یا دانش بنیان و ارتقاء توانمندی‌ها و قابلیت‌های شرکت‌های کوچک و بهره‌گیری مناسب از این قابلیت‌ها از طریق اتصال به شرکت‌های بزرگ - شمول خیرینی که طرح‌هایی را برای حمایت و توسعه پژوهش، فناوری و نوآوری‌های فناورانه به انجام می‌رسانند از مزایا و حمایت‌های مربوط به خیرین مدرسه‌ساز

ردیف	اهداف کلان	اقدام اساسی
۴	افزایش حجم منابع مالی تحقیق، توسعه، فناوری و نوآوری در کشور و ارتقاء اثربخشی آن	<ul style="list-style-type: none"> - ساماندهی نظام نوآوری متناظر با اولویت‌های ملی و اصلاح و یا تدوین قوانین و مقررات به منظور ساماندهی نظام فوق - ایجاد هماهنگی و ارتباط کارکردی میان نهادهای فعال نظام نوآوری کشور - تعیین شاخص‌های کمی اقتصاد دانش‌بنیان - عقد توافق‌نامه همکاری با وزارتخانه‌های اقتصادی ذی‌ربط و تقویت سامانه خلاقیت و نوآوری بخش مربوطه - مشارکت کلیه ذینفعان در ساماندهی نظام ملی نوآوری و زمینه‌سازی تحقق اقتصاد دانش‌بنیان - الزام دستگاه‌های اجرایی و بخش‌های اقتصادی به تدوین برنامه‌های توسعه فناوری و توسعه ثروت خود از طریق تعریف پروژه‌های پیش‌تاز و نیازهای راهبردی بخش مربوطه - ایجاد سیستم‌ها و روش‌های صیانت از بازار علم و فناوری - ایجاد نظامات تنظیمی مقررات در بخش تامین مالی حوزه نوآوری - تدوین الگو و فرایند انتقال و بومی‌سازی دانش با تاکید بر تجاری‌سازی ایده‌ها - ایجاد و توسعه پارک‌های علم و فناوری تجاری - ایجاد و توسعه مراکز رشد علم و فناوری بین‌المللی - ایجاد مراکز رشد آموزش‌های فناوری‌های راهبردی نوین در مراکز فنی و حرفه‌ای - بازتعریف سامانه‌های پارک‌های علم و فناوری وابسته به صنایع شامل طراحی سامانه‌های مراکز توسعه فناوری و سامانه مراکز رشد بین‌المللی - توسعه مراکز توسعه فناوری - مشارکت هوشمندانه با بنگاه‌های صاحب فناوری - راه‌اندازی شبکه فن بازار ملی و تبدیل ایران به هاب (Hub) میزبان فناوری منطقه - الزام به ارتقاء فناوری و افزایش صادرات در موارد وجود بازار انحصاری در داخل کشور و حمایت‌های تعرفه‌ای - خرید فناوری‌های تولید شده داخلی توسط بانک فن آوری و دادن اجاره به متقاضیان - تهیه ضوابط و مشوق‌های لازم جهت هدایت «سرمایه‌گذاران خارجی» به استفاده از نیروی کار متخصص داخلی، توسعه زنجیره تامین در داخل کشور و خرید محصولات دانش‌بنیان داخل و همچنین صادرات محصولات دانش‌بنیان از ایران به کشورهای دیگر، در ازای حضور در بازار داخل - فعال‌سازی برندهای ملی تولید داخل در عرصه بین‌المللی به منظور تجاری‌سازی فعالیت‌های فناورانه و نوآورانه - مشارکت دستگاه‌های اجرایی، بخش‌های خصوصی و سایر بخش‌های غیر دولتی در تاسیس و توسعه مراکز رشد و پارک‌ها و شهرک‌های علم و فناوری - نظارت و ارزشیابی سیستمی اقتصاد دانش‌بنیان - توسعه آبیاری تحت فشار و مکانیزاسیون کشاورزی
۵	ایجاد نظام ملی نوآوری به منظور پیش‌تاز اقتصاد دانش‌بنیان	<ul style="list-style-type: none"> - طراحی نظام آماری هزینه‌های تحقیق و توسعه فناوری و نوآوری به تفکیک بخش دولتی و غیر دولتی و عملکرد آنها - تقویت ارتباط کارکردی نهادهای متولی تولید آمار و اطلاعات در حوزه نوآوری - برنامه‌ریزی برای تولید تجهیزات آزمایشگاهی موردنیاز توسط شرکت‌های دانش‌بنیان - بهره‌برداری بهینه از ظرفیت‌های موجود آزمایشگاهی در قالب نظام شبکه‌ای و الزام آنها به ارائه خدمات به شرکت‌های دانش‌بنیان و بخش خصوصی - الزام "طرح‌ها و پروژه‌های بزرگ سرمایه‌گذاری مرتبط به واردات فناوری به تهیه «پیوست فناوری و دانش فنی برنامه‌ریزی برای ایجاد زیرساخت‌های دیجیتالی پژوهش و فناوری در کشور - مشمولیت پارک‌های علم و فناوری از مقررات و امتیازات و اختیارات مناطق آزاد اقتصادی - انجام پژوهش به منظور تدوین، بومی‌سازی و اثربخشی استانداردها - انجام مطالعات تطبیقی شیوه‌های نظارت بر اجرای استانداردها و توسعه مقوله کیفیت در کشورهای موفق نوصنتی

ردیف	اهداف کلان	اقدام اساسی
۶	تقویت زیرساخت‌ها و نظامات پشتیبان پژوهش و فناوری	<ul style="list-style-type: none"> - استفاده از رسانه‌های ملی، جمعی و مردمی مانند صدا و سیما، رسانه‌های مکتوب، منابر و نمازهای جمعه و جماعات برای تکریم علم و دانش و مقابله با فناوری‌هراسی از جمله تاکید بر ثروت‌آفرینی و ارزش‌آفرینی فناورانه. - بازنگری در منابع درسی مدارس و دانشگاه‌ها در راستای تشویق و رشد خلاقیت و نوآوری - تربیت محققان کارآمد - ارتقاء منزلت اجتماعی جایگاه اقتصادی نخبگان و پژوهشگران - حمایت از مطالعات و پژوهش‌های کاربردی در راستای تبیین مفهوم اقتصاد مقاومتی و ابعاد فرهنگی آن و تدوین اصول و مبانی فرهنگی اقتصاد مقاومتی - شناسایی متخصصین ایرانی مقیم خارج از کشور

۱۴- موضوعات فرابخش و خاص

- گزارش طرح‌ها و پروژه‌های پیش‌بینی شده در اقتصاد مقاومتی در بودجه سال ۱۳۹۷

در قالب بسته اجرایی «جذب، توسعه و تعمیق تکنولوژی» در سال ۱۳۹۶ تعداد ۴ برنامه اجرایی و یک پروژه اولویت‌دار در حوزه اقتصاد دانش‌بنیان تصویب رسیده است. سال خاتمه هر ۵ پروژه و برنامه یادشده، سال ۱۳۹۶ است و برای این برنامه و پروژه‌ها برای سال ۱۳۹۷ هدف کمی و عملیاتی در نظر گرفته نشده است.

مشخصات برنامه و پروژه‌های مرتبط با توسعه فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان در سال ۱۳۹۶ به شرح زیر می‌باشد.

بسته	برنامه اجرایی / پروژه	دستگاه	عنوان پروژه / برنامه اجرایی
جذب، توسعه و تعمیق تکنولوژی	برنامه اجرایی	معاونت علمی و فناوری رئیس جمهور	برنامه توسعه اقتصاد دانش بنیان
جذب، توسعه و تعمیق تکنولوژی	برنامه اجرایی	شورای هماهنگی مناطق آزاد تجاری- صنعتی و ویژه اقتصادی	حمایت از استقرار شرکت‌های دانش‌بنیان با هدف رشد ۲۰ درصدی تعداد این شرکت‌ها در مناطق آزاد تجاری- صنعتی
جذب، توسعه و تعمیق تکنولوژی	برنامه اجرایی	وزارت جهاد کشاورزی	توسعه و نفوذ فناوری در بخش کشاورزی با محوریت ارتقای بهره‌وری عوامل تولید، پیاده‌سازی نظام نوین ترویج و انتقال فناوری و تقویت شرکت‌های دانش بنیان
جذب، توسعه و تعمیق تکنولوژی	برنامه اجرایی	معاونت علمی و فناوری رئیس جمهور	حمایت از شرکت‌ها و موسسات دانش‌بنیان و ارتقای ۱۰۰ درصدی میزان اشتغال مستقیم و درآمد شرکت‌های مزبور
پروژه اولویت‌دار سال ۱۳۹۶ (ادامه اولویت سال ۱۳۹۵)	پروژه اولویت‌دار	معاونت علمی و فناوری رئیس جمهور	طراحی و پیاده‌سازی نظام صیانت از بازار ملی در حوزه دانش‌بنیان از طریق تهیه پیوست فناوری در دو دستگاه اجرایی (وزارت نفت و وزارت راه و شهرسازی)

هدف کلان، هریک از برنامه‌ها و پروژه‌های یادشده در سال ۱۳۹۶ به شرح جدول زیر است:

هدف کلان	عنوان برنامه‌اجرایی / پروژه	دستگاه
<ul style="list-style-type: none"> - حمایت از گسترش کارآفرینی فناورانه و توسعه اشتغال و تولید محصولات دانش‌بنیان - نهادینه شدن فرهنگ حمایت از تولید داخل و جهت‌دهی به بخش دولتی برای خرید محصولات دانش‌بنیان ساخت داخل - هدایت سرمایه‌های کشور به سمت ارزش آفرینی از طریق شرکت‌های دانش‌بنیان - حمایت از شرکت‌های نوپا و تبدیل ایده‌های جدید به ثروت - برطرف شدن چالش‌های کشور با استفاده از روش‌های فناورانه - توسعه فناوری‌های راهبردی در جهت حفظ جایگاه علمی کشور در حوزه فناوری‌های خاص 	برنامه توسعه اقتصاد دانش‌بنیان	معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور
<ul style="list-style-type: none"> - تامین زیرساخت‌های توسعه یافته جهت استقرار واحدهای دانش‌بنیان و فناور در مناطق آزاد تجاری-صنعتی. - ارتقاء واحدهای صنعتی به سطوح فناور و دانش‌بنیان - حمایت و پشتیبانی از واحدهای فناور بمنظور اخذ گواهی دانش‌بنیان - تسهیل استقرار واحد تولیدی و صنعتی دانش‌بنیان در سایت‌های صنایع پیشرفته مناطق آزاد - تسهیل فرآیند استقرار واحدهای نوپا در مراکز تامین و تجهیز شده در مناطق آزاد 	حمایت از استقرار شرکت‌های دانش-بنیان با هدف رشد ۲۰ درصدی تعداد این شرکت‌ها در مناطق آزاد تجاری-صنعتی	شورای هماهنگی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی
<ul style="list-style-type: none"> - افزایش ضریب پوشش فعالیتهای ترویجی در راستای رونق اشتغال و افزایش تولید - تولید و انتشار محتوای ترویجی در راستای رونق اشتغال و افزایش تولید - افزایش تعداد ۲۰ شرکت دانش‌بنیان بخش کشاورزی - حمایت از ۱۲۰ شرکت دانش‌بنیان 	توسعه و نفوذ فناوری در بخش کشاورزی با محوریت ارتقای بهره‌وری عوامل تولید، پیاده‌سازی نظام نوین ترویج و انتقال فناوری و تقویت شرکت‌های دانش‌بنیان	وزارت جهاد کشاورزی
<ul style="list-style-type: none"> - اجرایی‌سازی قانون حمایت از شرکت‌ها و موسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات. 	حمایت از شرکت‌ها و موسسات دانش‌بنیان و ارتقای ۱۰۰ درصدی میزان اشتغال مستقیم و درآمد شرکت‌های مزبور	معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور
<ul style="list-style-type: none"> - استفاده از ظرفیت بازارهای قابل مدیریت در توسعه توانمندی فناورانه و رقابت‌پذیری شرکت‌ها و مؤسسات تولیدکننده محصولات دانش‌بنیان - اطمینان از رسوخ فناوری در بخش‌های مهم و اولویت‌دار کشور - کمک به افزایش تولید و ایجاد اشتغال پایدار و مولد 	طراحی و پیاده‌سازی نظام صیانت از بازار ملی در حوزه دانش‌بنیان از طریق تهیه پیوست فناوری در دو دستگاه اجرایی (وزارت نفت و وزارت راه و شهرسازی)	معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور

هدف کمی و برنامه اجرایی مصوب سال ۱۳۹۶ در منشور نیپا و آخرین عملکرد هریک از برنامه‌های اجرایی و پروژه‌های یادشده به شرح زیر است:

۱- برنامه توسعه اقتصاد دانش‌بنیان / معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور

هدف کمی

۱- بازاریابی برای محصولات دانش‌بنیان حوزه تجهیزات آزمایشگاهی (۸۰۰ میلیارد ریال حجم فاکتورهای پیش فروش شده)

۲- تشکیل و راه‌اندازی هسته توسعه فناوری‌های راهبردی در سه حوزه ورزش، مدیریت بحران و کشاورزی (۲۵ هسته)

- ۳- تعداد رویدادهای کارآفرینی (۱۰۰ رویداد)
- ۴- حمایت از راه اندازی شتابدهنده‌های نوآوری (۸ شتابدهنده)
- ۵- حمایت از طرح‌های توسعه فناوری در راستای حل مشکلات سراسر کشور (۳۰ طرح)
- ۶- حمایت از طرح‌های کلان ملی فناوری (۵ طرح)
- ۷- حمایت از مراحل تجاری‌سازی فناوری در شرکت‌های فناوری (۵۰ شرکت)
- ۸- حمایت، اجرا و تکمیل طرح‌های فناورانه حوزه کشاورزی، تغذیه و امنیت غذایی (۲۰ طرح)

برنامه اجرایی

برنامه اجرایی توسعه اقتصاد دانش‌بنیان بر ۶ محور زیر ارائه شده است.

۱. حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و ارتقاء ۱۰۰ درصدی میزان اشتغال مستقیم و درآمد شرکت‌های مزبور
۲. توسعه فناوری‌های راهبردی و مزیت‌ساز با رویکرد نیاز محوری و تجاری‌سازی
۳. حمایت از طرح‌های کلان ملی راهبردی و تقاضا محور در حوزه‌های مختلف
۴. ارتقای زیست‌بوم کارآفرینی و شتابدهی به توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان.
۵. بازاریابی و تحریک تقاضای محصولات دانش‌بنیان ساخت داخل.
۶. تبدیل پایه دانشی بنگاه‌های مبتنی بر نوآوری به عامل اصلی تولید ثروت

آخرین عملکرد

- برگزاری پنجمین نمایشگاه تجهیزات و مواد آزمایشگاهی ساخت ایارن با ۹۹۴۵ محصول و ۲۵۹۴ میلیارد تومان پیش‌فاکتور
- برگزاری بیش از ۵۰۰ رویداد کارآفرینی در سال ۱۳۹۵ و ۳۸ رویداد از اول ۱۳۹۶ تا شهریور ماه
- حمایت از ۱۲ شتابندهنده نوری و به میزان ۴۲۰۰ میلیون ریال در نیمه اول سال ۱۳۹۶ و حمایت از ۵۵ شرکت استارت‌آپی
- حمایت از بیش از ۱۰۰ طرح در ستادهای توسعه فناوری
- حمایت از بیش از ۱۰۰ طرح کلان ملی فناوری تقاضامحور
- ایجاد حدود ۱۰۵ هزار نفر اشتغال مستقیم در شرکت‌های دانش‌بنیان
- افزایش تعداد شرکت‌های دانش‌بنیان به ۳۲۵۹ شرکت تا شهریور ماه ۱۳۹۶
- حمایت از ۸۰ مرکز نوآوری و پارک فناوری در نیمه اول سال ۱۳۹۶
- ایجاد شبکه آزمایشگاهی فناوری‌های راهبردی با ۴۳۳ عضو با ۹۰۶۵ تجهیزات که در شبکه به ارائه خدمات می‌پردازند.

پیش‌بینی سال ۱۳۹۷

برای این برنامه اجرایی در سال ۱۳۹۷ فعالیت و یا برنامه عملیاتی پیش‌بینی نشده است.

۲- حمایت از استقرار شرکت‌های دانش‌بنیان با هدف رشد ۲۰ درصدی تعداد این شرکت‌ها در مناطق آزاد تجاری-

صنعتی / شورای هماهنگی مناطق آزاد تجاری- صنعتی و ویژه اقتصادی

هدف کمی

تعداد واحدهای دانش‌بنیان و فناور مستقر در مناطق آزاد تجاری- صنعتی (از ۱۹۲ واحد به ۲۳۶ واحد برسد با افزایش ۴۴ واحد دانش‌بنیان)

برنامه اجرایی

حمایت از استقرار شرکت‌های دانش‌بنیان در مناطق ارس، قشم، کیش، ماکو، اروند، چابهار، انزلی از طریق

۱- جذب واحدهای نوپا

۲- جذب واحدهای دانش‌بنیان فعال در سرزمین اصلی

۳- ارائه حمایتها و مشوقها

۴- ترغیب واحدهای صنعتی به اخذ گواهی‌های دانش‌بنیان

آخرین عملکرد

در ۸ ماهه اول سال ۱۳۹۶ تعداد مجموع شرکت‌های دانش‌بنیان در تمام ۷ منطقه آزاد ۸۶ واحد افزایش یافته است که ۲۹۷ درصد نسبت به هدف دوره تحقق داشته است.

تعداد افزایش شرکت‌های دانش‌بنیان در هر یک از مناطق آزاد به شرح زیر است:

درصد تحقق اهداف			عملکردها و اهداف			عنوان منطقه آزاد
نسبت به کل هدف سال	نسبت به هدف دوره	رشد نسبت به دوره مشابه سال ۹۵	عملکرد در ماه هشتم	هدف در ماه هشتم	هدف سال ۱۳۹۶	
۲۱۵٪	۲۹۷٪	۷۲٪	۸۶	۲۹	۴۰	جمع کل
۳۰۰٪	۳۷۵٪	۲۷۵٪	۱۵	۴	۵	ارس
۳۰۰٪	۳۸۶٪	۵۰٪	۲۷	۷	۹	کیش
۲۵۷٪	۴۵۰٪	۵۰۰٪	۱۸	۴	۷	اروند
۱۷۵٪	۲۳۳٪	۱۰۰٪	۱۴	۶	۸	قشم
۱۲۰٪	۲۰۰٪	۳۳-٪	۶	۳	۵	انزلی
۱۰۰٪	۱۲۵٪	۰٪	۵	۴	۵	چابهار
۱۰۰٪	۱۰۰٪	-	۱	۱	۱	ماکو

پیش‌بینی سال ۱۳۹۷

برای این برنامه اجرایی در سال ۱۳۹۷ فعالیت و یا برنامه عملیاتی پیش‌بینی نشده است.

۳- توسعه و نفوذ فناوری در بخش کشاورزی با محوریت ارتقای بهره‌وری عوامل تولید، پیاده‌سازی نظام نوین ترویج و

انتقال فناوری و تقویت شرکت‌های دانش‌بنیان / وزارت جهاد کشاورزی

هدف کمی

- ۱- افزایش تعداد ۲۰ شرکت دانش بنیان جدید (۲۰ شرکت)
- ۲- افزایش ضریب پوشش فعالیت‌های ترویجی (ضریب پوشش از ۱۱ درصد فعلی به ۱۵ برسد)
- ۳- تولید و انتشار محتوای ترویجی (۱۹۷۵ محتوای ترویجی تولید خواهد شد)
- ۴- حمایت از ۱۲۰ شرکت دانش بنیان بخش کشاورزی

برنامه اجرایی

- ۱- ایجاد سامانه بازار مجازی کالاها و خدمات دانش‌بنیان
- ۲- تقویت صندوق غیردولتی حمایت از توسعه پژوهش و فناوری در بخش کشاورزی
- ۳- هماهنگی با نهادهای مکمل نظیر شرکت خدمات حمایتی کشاورزی برای توسعه بازار محصولات دانش‌بنیان
- ۴- تسهیل تشکیل شرکت‌های دانش‌بنیان زایشی به منظور توسعه تجاری‌سازی در واحدهای پژوهشی وزارت جهاد کشاورزی
- ۵- ساماندهی ۹ مرکز رشد کشاورزی موجود و راه اندازی ۲۰ مرکز رشد جدید
- ۶- تعیین اقلام راهبردی و تهیه فهرست محصولات دانش‌بنیان قابل حمایت در بخش کشاورزی
- ۷- تکمیل پرونده برای اخذ مجوز تاسیس پارک علم و فناوری ملی کشاورزی از شورای گسترش وزارت عتف
- ۸- تسهیل شرایط انتقال موقت (لیسانس) یا دائم (فروش) فناوری‌ها و دانش‌های فنی حاصل از تحقیقات فناوری دانش‌بنیان وزارت جهاد کشاورزی به شرکت‌های دانش‌بنیان بخش
- ۹- ایجاد سامانه شبکه شرکت‌های دانش‌بنیان بخش کشاورزی
- ۱۰- ترویج استفاده از محصولات دانش‌بنیان در سطح مصرف‌کنندگان نهائی

آخرین عملکرد

گزارش عملکرد دستگاه اجرایی اعلام نشده است.

پیش‌بینی سال ۱۳۹۷

برای این برنامه اجرایی در سال ۱۳۹۷ فعالیت و یا برنامه عملیاتی پیش‌بینی نشده است.

۴- حمایت از شرکت‌ها و موسسات دانش‌بنیان و ارتقای ۱۰۰ درصدی میزان اشتغال مستقیم و درآمد شرکت‌های مزبور /

معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور

هدف کمی

- میزان اشتغال شرکت‌های دانش‌بنیان (۱۷۲ هزار نفرشغل)
- میزان فروش شرکت‌های دانش‌بنیان (۱۵۰ هزار میلیارد ریال)

برنامه اجرایی

مهم‌ترین این حمایت‌ها عبارتند از:

- ۱- معافیت‌های مالیاتی،
- ۲- صدور مجوزهای استقرار شرکتهای دانش‌بنیان در محدوده تهران و شهرهای بزرگ
- ۳- اجرای معافیت‌های گمرکی
- ۴- ارائه انواع تسهیلات مالی توسط صندوق نوآوری و شکوفایی
- ۵- مجوز ورود موقت، هدایت شرکتهای دانش‌بنیان به مسیر سبز گمرکی،
- ۶- ارائه تسهیلات نظام وظیفه
- ۷- تخفیف ۵۰ درصدی شرکت‌های دانش‌بنیان جهت استفاده از خدمات شبکه آزمایشگاهی فناوری‌های راهبردی
- ۸- کمک به برگزاری دوره‌های آموزشی
- ۹- حمایت از صادرات شرکت‌های دانش‌بنیان با راه‌اندازی کریدور خدمات صادرات محصولات دانش‌بنیان
- ۱۰- راه‌اندازی مرکز مشاوره امور مالیاتی دانش‌بنیان جهت پاسخگویی به سوالات و ابهامات

آخرین عملکرد

- ایجاد حدود ۱۰۵ هزار نفر اشتغال مستقیم در شرکت‌های دانش‌بنیان
- افزایش تعداد شرکت‌های دانش‌بنیان به ۳۲۵۹ شرکت تا شهریور ماه ۱۳۹۶

پیش‌بینی سال ۱۳۹۷

برای این برنامه اجرایی در سال ۱۳۹۷ فعالیت و یا عملیاتی پیش‌بینی نشده است.

۵- طراحی و پیاده‌سازی نظام صیانت از بازار ملی در حوزه دانش‌بنیان از طریق تهیه پیوست فناوری در دو دستگاه اجرایی (وزارت نفت و وزارت راه و شهرسازی) / معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور

هدف کمی

تعداد دستگاه‌های اجرایی دارای پیوست فناوری بخشی از ۴ دستگاه به ۶ دستگاه افزایش می‌یابد. براساس پروژه سال ۱۳۹۵، پیوست فناوری بخش در وزارتخانه‌های بهداشت، نیرو، ارتباطات و کشاورزی در قالب تفاهم نامه تدوین، تصویب و در حال اجرایی شدن است. و با اجرای این پروژه در سال ۱۳۹۶ پیوست فناوری وزارت نفت و وزارت راه و شهرسازی نیز تصویب و اجرایی خواهد شد.

برنامه اجرایی

۱. شناسایی و طبقه‌بندی فعالیت‌های اولویت‌دار در زنجیره ارزش بخش
۲. شناسایی شرکت‌های دانش‌بنیان و فناور توانمند در حوزه‌های اولویت‌دار
۳. شناسایی و تحلیل مشکلات مربوط به شرکت‌ها و طرح‌های اولویت‌دار
۴. شناسایی و تحلیل ابزارهای حمایتی بخش / معاونت علمی / سایر دستگاه‌ها
۵. تدوین برنامه اقدام ملی

آخرین عملکرد

- ابلاغ مصوبه شماره ۵۳۴۳۹/۷۹۲۳۷ مورخ ۱۳۹۵/۷/۳، که به استناد آن برای حمایت از بازارسازی محصولات شرکت‌های دانش‌بنیان دستگاه‌های اجرایی (شامل وزارتخانه‌های بهداشت و درمان و آموزش پزشکی، جهاد کشاورزی، نفت، نیرو، ارتباطات و فناوری اطلاعات، صنعت، معدن و تجارت، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، راه و شهرسازی و علوم، تحقیقات و فناوری) باید ظرف یک ماه هدف، برنامه و سهم دستگاه خود را برای بازارسازی محصولات دانش‌بنیان تولید داخل به میزان ۱۰ هزار میلیارد تومان تا پایان ۱۳۹۶ اعلام کنند.
- تصویب «نظام‌نامه پیوست فناوری و توسعه توانمندی‌های داخلی در قراردادهای بین‌المللی و طرح‌های مهم ملی» درباره دانش‌بنیان شدن بخش‌های مهم و حساس اقتصادی و شرط انتقال فناوری در معاملات خارجی در جلسه بیست و سم مورخ ۱۳۹۵/۵/۴ ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی و ابلاغ آن در تاریخ ۱۳۹۵/۷/۲۴ طی مصوبه شماره ۸۷۶۱۰ معاون اول رئیس‌جمهور هدف از این نظام‌نامه، دانش‌بنیان شدن بخش‌های مهم اقتصادی و انتقال فناوری است. حوزه‌ها و صنایع اولویت‌دار این نظام‌نامه شامل انرژی (نفت، گاز و برق)، آب، الکترونیک، پتروشیمی، ماشین‌آلات و تجهیزات صنعتی، حمل و نقل (جاده‌ای و

خودرو، ریلی، دریایی و هوایی)، سلامت (دارو، تجهیزات پزشکی)، ارتباطات و فناوری اطلاعات، فضایی (ماهواره)، معدن (صنایع معدنی و مواد اولیه پیشرفته)، کشاورزی (مواد غذایی استراتژیک) و ارتقاء بهره‌وری است. برای دو وزارت راه و شهرسازی و وزارت نفت برنامه اقدام ملی در دست تدوین و تصویب است.

پیش‌بینی سال ۱۳۹۷

برای این برنامه اجرایی در سال ۱۳۹۷ فعالیت و یا عملیاتی، پیش‌بینی نشده است.

منابع

- قانون بودجه سال ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ کل کشور
- گزارش عملکرد برنامه سال ۱۳۹۵
- لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور
- گزارش برنامه سالانه ۱۳۹۷
- The Global Innovation Index Report ۲۰۱۱-۲۰۱۷

